

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	1
I. Социално – икономически анализ на община Струмияни	3
1. Общи сведения за общината	3
1.1. Природно-климатични условия	3
1.2. Население	7
1.3. Територия	13
2. Развитие на стопанския сектор	14
обща динамика	14
аграрен сектор	15
горско стопанство	19
флора и фауна	19
защитени природни територии и обекти	20
промишленост	21
състояние на туризма	22
инвестиции	24
общински бюджет	25
търговия	28
3. Човешки ресурси и развитие на социалния сектор	29
заетост и безработица	29
образование	32
социални услуги	34
здравно обслужване	35
съобщения	35
социален и културен живот	35
4. Състояние на инфраструктурата и екологията	36
4.1. Инфраструктура	36
4.1.1. Пътна мрежа в община Струмияни	36
4.1.2. Електроснабдяване	37
4.1.3. Водопроводна мрежа и канализация	37
4.2. Екология	38
4.2.1. Битови отпадъци	39
4.2.2. Екологично състояние на водните ресурси	42
4.2.3. Качество на питейните води и ефективност на	43
пречиствателните съоръжения	
4.2.4. Замърсяване на почвите и нарушени терени	43
4.2.5. Шумово замърсяване	44
4.2.6. Радиационен фон	44
5. SWOT –Анализ	45
5.1. Външни фактори	45
5.2. Вътрешни фактори	48

5.3.	SWOT профил на община Струмяни - стратегии	51
II.	Стратегическа част	56
1.	Визия, стратегическа цел	56
2.	Приоритети за развитие на община Струмяни	56
	Цели и мерки за постигане на приоритетите	
III.	Съвместни дейности и проекти с други общини	84
IV.	Индикативна финансова таблица	
V.	Ред и начин за осигуряване на информация и публичност на плана	85
VI.	Изпълнение, мониторинг, оценка и актуализация на ОПР	87

Въведение

Планът за развитие на Община Струмияни за периода 2007 – 2013 г. е разработен на основание чл. 14 от Закона за регионално развитие, обн. ДВ. бр. 14 от 20 февруари 2004 г. и в съответствие с Методическите указания за разработване на общинските планове за развитие на Министерството на регионалното развитие и благоустройството от м. юли 2004 г.

Планът за развитие на Община Струмияни е съобразен с всички национални стратегически и планови разработки, имащи отношение към развитието на плановия район, както и с регламентите на Европейския съюз (ЕС) относно структурните фондове и Кохезионния фонд. В процеса на разработване на плана на Община Струмияни бяха проведени редица консултации със заинтересованите страни – общински съветници, представители на бизнеса, неправителствени организации. Бяха проведени работни срещи за идентифициране на външните и вътрешните фактори за нуждите на SWOT анализа, както и за уточняване на визията и приоритетите за развитие, с цел отчитането на обществения интерес в плана и осигуряване на обществена подкрепа при неговата реализация.

Настоящият план за развитие на Община Струмияни се намира в преки отношения на координация и субординация с останалите планови и програмни документи за регионално развитие. Връзката на плана с Националната стратегия за регионално развитие (2005 г. - 2015г.) е осигурена чрез съобразяване на плана с предвижданията на Националната стратегия, а с Областната стратегия за развитие на Софийска област - чрез съгласуване на приоритетите на плана с тези на посочения стратегически документ.

Индикативната финансова таблица на Плана за регионално развитие на Община Струмияни е изготвена на базата на мерките, заложи в общинския план и предвидените проекти за реализация.

При разработването на плана, са използвани следните методи:

- Методът на системния анализ и синтез;
- Методът на екстраполацията;
- Индексният и коефициентния методи;
- Методът на SWOT анализа;
- Методът на конверсията;
- Метода на еквивалентността.

Законът за регионалното развитие предвижда обособяването на два различни по същност, териториален обхват и функции видове райони. Районите за целенасочено въздействие ще бъдат определени с акт на Министерския съвет и в Националния план за регионално развитие се използват за определяне на специфични цели, групиране на мерките и инструментите и оценка на финансовите ресурси. При усъвършенстване на финансовия инструментариум на регионалното развитие за тях ще могат да бъдат прилагани специфични за отделните видове райони мерки.

Районите за трансгранично сътрудничество и развитие са общини или група общини с гранично положение, както и функционално свързани с тях общини, които разполагат с потенциал за трансгранично сътрудничество и развитие. Ето защо техният териториален обхват е най-голям – 28,9 % от националната територия. По своето местоположение Община Струмияни може да бъде отнесена към тази група. През плановият период пред тях стоят за постигане следните цели :

- Отваряне на националното пространство;
- Осъществяване на трансграничното сътрудничество: стопански живот, работа, социални придобивки, културни връзки и др.;
- Създаване на условия за икономически растеж, основан на собствен и трансграничен потенциал;
- Решаване на трансгранични проблеми;
- Развитие на алтернативни сектори на общинската икономика, за които съществуват естествени предпоставки.

Общинският план за развитие на Община Струмияни за периода 2007 г. – 2013 г. е приет от Общинския съвет на Община Струмияни с Решение № 272 от Протокол № 34/ 10.02.2006г., на основание чл. 14, ал. 4 от Закона за регионалното развитие и чл. 21, ал.1, т.12 от ЗМСМА.

I. Социално-икономически анализ на община Струмяни

1. Общи сведения за общината

1.1. Природо-климатични условия

Административна карта на България

Карта на община Струмяни

Община Струмяни е разположена в Югозападна България, област Благоевград и обхваща 21 населени места - малка, непозната, но с възможности, гостоприемна и красива, като заобикалящата я природа от неповторими скали и хълмове. Територията на община Струмяни е

362 км², което е 5,72 % от територията на област Благоевград, покрива източните склонове на Малешевска планина, долината на река Струма и малка част от западната част на Пирин. Най-високият връх на територията ѝ е Шаралия - 2171 метра.

Община Струмани има важно геополитическо местоположение, гранични общини са Кресна - на север, Сандански - на юг, Банско - на изток, Петрич - на югоизток. Западната ѝ граница е с община Берово (Македония). Намира се на 140 км южно от столицата и на 50 км от областния център Благоевград и на 14 км от Сандански. Разстоянието до границата с Гърция е 33 км, до границата с Македония - 35 км. Основната част (80 %) от общата площ на общината е с планински релеф, който покрива части от Пирин и Малешевска планина. Останалата част от територията е разположена по течението на река Струма, където земята е обработваема.

Община Струмани се отнася към V група по степен на икономическо развитие – ниска и недоразвита отраслова структура на производство, силни диспропорции по отношение на инфраструктура, състояние на пътища и транспортна достъпност.

Таблица 1. Област Благоевград, Община Струмани, Населени места:

Област	Община	КАТИ ¹	Тип	Наименование	Код	Категория	Надморска височина ²
BLG	BLG49	BLG49-00:00	с.	Струмани	69969	5	3
BLG	BLG49	BLG49-06:01	с.	Велювец	10608	8	6
BLG	BLG49	BLG49-01:00	с.	Вракуповица	12142	8	7
BLG	BLG49	BLG49-02:00	с.	Гореме	16033	7	7
BLG	BLG49	BLG49-03:00	с.	Горна Крушица	16273	8	6
BLG	BLG49	BLG49-17:01	с.	Горна Рибница	16362	8	7
BLG	BLG49	BLG49-04:00	с.	Добри лаки	21467	7	7
BLG	BLG49	BLG49-05:00	с.	Драката	23532	7	3
BLG	BLG49	BLG49-06:00	с.	Игралище	32322	6	7
BLG	BLG49	BLG49-07:00	с.	Илинденци	32665	6	7
BLG	BLG49	BLG49-08:00	с.	Каменица	35818	8	3
BLG	BLG49	BLG49-09:00	с.	Клепало	37191	8	8
BLG	BLG49	BLG49-04:01	с.	Колибите	38056	8	8
BLG	BLG49	BLG49-10:00	с.	Кърпелево	40957	8	6
BLG	BLG49	BLG49-11:00	с.	Махалата	47473	8	7
BLG	BLG49	BLG49-12:00	с.	Микрево	49686	5	3
BLG	BLG49	BLG49-13:00	с.	Никудин	51737	7	6
BLG	BLG49	BLG49-14:00	с.	Палат	55227	8	5
BLG	BLG49	BLG49-15:00	с.	Раздол	61772	7	8

BLG	BLG49	BLG49-16:00	с.	Седелец	65930	8	7
BLG	BLG49	BLG49-17:00	с.	Цапарево	78046	7	7

¹ КАТИ - Композитен Административно-Териториален Индекс

² Класификационният код за средната надморска височина на териториалната единица е едноразряден и има следните стойности: 1 - до 49 м; 2 - от 50 до 99 м; 3 - от 100 до 199 м; 4 - 200 до 299 м; 5 - от 300 до 499 м; 6 - от 500 до 699 м; 7 - от 700 до 999 м; 8 - 1000 и повече метра. (Решение № 565 на МС)

Общината включва в своите граници административния център Струмани, от V функционален тип, обхваща 21 населени места с население 7340 жители. Първите заселници по тези земи са траките. Те били земеделци и животновъди, познавали овощарството и лозарството.

Славяните се заселват тук в периода VI-VII в. Те поставят началото на развитието на занаятите. По време на Първото и Второто българско царство регионът е едно от основните търговски средища в Югозападна България.

Османското нашествие през XV в. принуждава българското население да се засели в най-високите части на планините, което обуславя основния му поминък - земеделие и животновъдство. Късното освобождаване от турско робство, както и Балканските войни са предпоставка за слабото икономическо развитие на този район.

През територията на общината минават важни пътни артерии от национално значение. Общинският център се разделя от главен път Е 79 и ж.п. линията София – Атина, както и автомобилни пътища от V клас. Сега се работи по осъществяване на директна връзка с Берово, Македония, което ще подобри взаимоотношенията не само между двете общини, но и между нашите две страни. Гъстотата на пътната мрежа е 0,5 км/кв. км, което е над средното за областта 0,27 км/кв. км, но въпреки това, все още редица села са без асфалтирани нормални пътища.

Транспортно-комуникационните връзки с границата с Гърция са сравнително добри. Те ще се усъвършенстват още повече с изграждането на автомагистрала „Струма” и с електрифицирането на ж.п. линията.

Общо състоянието обаче на пътната мрежа на територията на общината е незадоволително.

Валежите са предимно от дъжд, с типично изразено средиземноморско влияние, с ясно изразен засушлив период, особено през лятото и есента. Това налага добре осигурено напояване.

Зимата се характеризира с отсъствие на силен студ (средната температура през януари е 2.5°C), лятото е най-дългият сезон (сухо и топло) със средна температура през юли 24°C. Есента е дълга и топла. Валежите са близо до средното ниво за България (650 мм годишно). Обичайните ветрове, идващи от юг по течението на р. Струма, са топли. Студените ветрове, идващи от север, са по-редки.

Геология и хидрогеология

Релефът в по-голямата си част е планински. Той заема около 80 % от територията на общината. По най-ниските части придобива алпийски характер, с типичните за него пасища и ливади. Планинският релеф на общината се характеризира с живописни скали и пещери. Пещерите на територията ѝ са 30. Високопланинските езера и пасища формират уникален пейзаж.

Останалите около 20 % от земите са по долината на р. Струма и притоците ѝ. Тези земи имат висока степен на усвоеност и голямо значение за развитието на селското стопанство, чиито най-интензивни райони се намират именно там.

Западната част от територията на общината е заета изцяло от Малешевска планина. Тя заема около три четвърти от площта, като главното било се повишава от юг на север и по него е границата с община Берово.

Източната част на общината обхваща около ¼ от територията на общината и включва планинските и предпланински части на Пирин планина.

Територията на общината попада в Крупнишкия сеизмичен район, което налага предприемането на противоземетръсни мероприятия при строителството на инженерни съоръжения

Като цяло климатът е типичен преходно средиземноморски. Различията са обусловени от разликата в надморската височина - между 100 м и 1000 м над морското равнище, средиземноморското влияние от юг (по течението р. Струма) и континенталните влияния от север.

Като основен определящ фактор при изучаване на агроклиматичните ресурси са възприети климатичните условия, от тях зависи развитието на селското стопанство. Средногодишните температури на въздуха са най-високи за България – 13,9-14,4 градуса. Най-ниски са температурите през януари, а най-високи през юли и август.

Районът е беден на полезни изкопаеми. На територията на общината са открити и се експлоатират находища от мрамор и най-голямото рудно находище на калциев флуорит на Балканския полуостров.

В последните години се разкриват редица археологически находки, което може да повиши интереса от развитието на екологичен и опознавателен туризъм.

Почви

Почвената покривка е пъстра и разнообразна. Причини за това се големите денivelации на терена и свързаната с тях поясност в разпределение на растителността. Допълнително разнообразие внасят и различните по характер почвообразуващи скали, които варират от кисели (предимно Малешевска планина) до алкални (По Пирин планина).

Най-широко разпространение имат канелените и кафявите горски почви, като след тях се нареждат ренджини и различни наносни почви.

Кафявите горски почви заемат около 24,9 % от територията. Образувани са в условия на планински климат под влияние на букова и иглолистна растителност. канелените горски почви са образувани в условията на субмедитерански климат на височина 700-900 м под влияние на ксерофилна растителност, с преобладаване на благуи и космат дъб.

Делувиалните, алувиалните и алувиално-ливадните почви са формирани от различни по характер наноси около течението на р. Струма, а на места и около долните течения на притоците ѝ.

Води

Община Струмляни не е богата на водни ресурси. Основната водна мрежа се състои от пресичащата долинната част на района р.Струма, която е главната водна артерия и приточните ѝ течения спускащи се от източната част на Малешевската планина и западните склонове на върховете Шаралия и Конски кладенец в пиринската част.

Хидроложките условия на територията на общината са свързани с характеристиката на р.Струма и нейните притоци, чиито водосбори са значителни и това определя района с голяма гъстота на хидрографската мрежа. Водните течения в пиринската част на общината се представят с реките Злина и Шашка и няколко дерета и маловодни долове. Десните притоци на р.Струма водят началото си от източните склонове на Малешевска планина – р. Каменишка, Цапаревска, Горемска, Драковска. Всички те са с непостоянен дебит, влияещ се от валежите и сезоните, а при силни валежи имат и пороен характер.

Речните тераси около р. Струма са ясно изразени и навсякъде се използват за нуждите на селското стопанство.

Повърхностните и подземни води са изцяло зависими от климатичните фактори и изменението в състоянието и режима им следват изцяло тяхната промяна.

1.2. Население

Демографски тенденции за страната (източник www.Econ.bg)

Страната ни ще остане с отрицателен естествен прираст и през следващите 10-12 години. След 5-7 години се очаква да се наложи сезонен или постоянен внос на работна ръка заради намаляването на работната сила.

България е с най-висока смъртност спрямо страните от Европейския съюз, като **средната продължителност на живота у нас е със 7-8 години по-ниска от тази в 15-те страни-членки на общността**. Това се посочва в становището на Икономическия и социален съвет по "Проблемите на демографското развитие и предизвикателствата пред демографската

политика на България". Становището е разработено заради задълбочаващата се криза в раждаемостта, високата смъртност и икономическата емиграция, които създават пряк риск за държавната цялост, недостиг на качествена работна сила, дефицит в пенсионната система и водят до социална деградация и възраждане на първичната неграмотност.

В разработването на документа са участвали експерти по демография от БАН, УНСС, социолози, синдикалисти и представители на работодателските организации. Членовете на съвета смятат, че **причини за демографската криза не са само спадът в раждаемостта и отрицателният естествен прираст**, сочени от различни институции и изследователи, а и **високата смъртност** - особено сред по-младите генерации и хората в трудоспособна възраст.

Смъртността вече не е само естествен процес, а и социален резултат от рухналата система на здравеопазването, живота в крайна нищета и мизерия и стреса.

В България на 100 хиляди души умират по 1 102-ма, докато за повечето европейски страни, сред които Гърция и Малта, смъртността е 500-600 души на 100 хиляди. **Особено тревожно е положението с детската смъртност**, която е 3-4 пъти по-висока от нивата в Европейския съюз. **Броят на починалите превишава повече от 2 пъти броя на живородените деца.**

Страната ни ще остане с отрицателен естествен прираст и през следващите 10-12 години, се посочва в становището. Още след 5-7 години се очаква да се наложи сезонен или постоянен внос на работна ръка заради намаляването на работната сила, както в абсолютен размер, така и като процент от цялото население. Заради икономическата емиграция България губи работна сила в най-активните младежки възрасти. Всяка година в страните от ЕС като сезонно пребиваващи са между 800 хиляди и 1.1 милиона българи - предимно млади хора.

Делът на възрастните сред заетите ще се увеличава, което ще превърне работната сила в по-консервативна и по-пасивна, по-трудно и по-бавно усвояваща новите технологии. Това може да доведе до забавяне на икономическия растеж, стагнация и свиване на пазарите.

От картата на България всяка година изчезва населено място с около 70-75 хил. души. Само за 14 години населението на страната е намаляло с над 1,2 млн. души, от които около 868 хил. души са емигрирали от страната, главно поради икономически и социални причини.

В заключение Икономическият и социален съвет призовава за **разработване на спешни политики за решаване на демографските проблеми и на национална стратегия за развитие и възпроизводство на населението до 2050 година.** Според членовете на съвета демографските процеси могат да се нормализират чрез осигуряване на икономически и социални условия за качествена раждаемост, преориентиране на държавната политика от социални помощи към социални инвестиции в новите поколения, намаляване на детската смъртност и абортите, увеличаване на раждаемостта и др. Миграцията пък може да се ограничи чрез създаване на механизми за отпускане на преференциални кредити за студенти и млади семейства, данъчни преференции за работодатели, които наемат млади специалисти, изграждане на системи от стимули за икономическо развитие и поминък в застрашените от демографски срив райони на страната и др.

По предварителни данни населението на България към края на 2004 г. е 7 761.0 хиляди души, отчита Националният статистически институт. За една година в резултат на поголемия брой умирани, отколкото раждания, населението е намаляло с 40 224 души, или с 0.5%.

В общия брой на населението **жените продължават да са повече** (51.5 %). На 1 000 мъже сега се падат 1 060 жени. През 2004 г. в градовете живеят 5 431.8 хил. души, или 70.0 % от населението на страната, а в селата – 2 329.2 хиляди (30.0 %).

Средната възраст на населението общо за страната през 2004 г. е 41 години. Процесът на застаряване се проявява както в селата, така и в градовете, като в селата средната възраст на населението е по-висока в сравнение с тази в градовете. В градовете този показател има стойност 39.3 години, а в селата - 45 години. Средната продължителност на живота на населението за периода 2002 - 2004 г. се очаква да бъде около 72.00 години.

Върху обхвата на населението във и над трудоспособна възраст влияние оказва както остаряването на населението, така и направените законодателни промени в определянето на възрастовите граници на населението при пенсиониране.

Населението в трудоспособна възраст към края на 2004 г. е близо 4 782 хиляди души или 61.6 % от цялото население. В сравнение с предходната година тази категория население се е увеличила с 35 хиляди души.3. Раждаемост на населението

През 2004 г. в България са родени 70 433 деца, от които 69 886 или 99.2 % са живородени. В сравнение с предходната година броят на живородените се е увеличил с 2 527 деца. Коефициентът на раждаемост (брой живородени деца на 1 000 души от средногодишния брой на населението) е - 9,0 ‰.

От всички живородени през 2004 г. 36 026 са момчета, а 33 860 - момичета, или на 1 000 момчета се падат 940 момичета.

В градовете живородените деца са 50 390, а в селата - 19 496 деца, или на 1 000 души от градското население се падат 9.3 живородени деца, а на 1 000 души от селското население - 8.3 живородени деца.

През последните години непрекъснато нараства броят на извънбрачните раждания. Техният относителен дял от 25.8 % през 1995 г. нараства на 38.4 % през 2000 г. и на 46.1 % през 2003 година. През 2004 г. броят на живородените извънбрачни деца е 34 044 или 48.7 %. При разглеждане на извънбрачните раждания трябва да се има предвид, че за около 60.0 % от тези раждания има данни за бащата. Оттук може да се предположи, че извънбрачната раждаемост до голяма степен се дължи на увеличаване на фактическите семейни двойки без сключен юридически брак т.е. условно може да се приеме, че не всички извънбрачни деца живеят извън семейна среда.

През 2004 г. в България са умрели 110 110 души, или коефициентът на обща смъртност (брой умрели лица на 1 000 души от средногодишния брой на населението) е 14.2 ‰. В сравнение с 2003 г. броят на умрелите е с 1 817 души по-малък. Смъртността продължава да бъде по-висока сред мъжете (15.7 ‰), отколкото сред жените (12.7 ‰) и в селата (19.4 ‰), отколкото в градовете (11.9 ‰).

Продължават характерните за стойностите на детската смъртност колебания. Коефициентът на детската смъртност е показател, който се влияе от различни фактори и е чувствителен към промените в динамика и от сравнително малките величини, от които се изчислява. След достигнатото високо равнище от 16.9 умрели деца до едногодишна възраст на 1 000 живородени през 1991 г., коефициентът на детска смъртност спада на 14.8 ‰ през 1995г., за да достигне през 1997 г. рекордните за последните 10-15 години 17.5 ‰. През следващите години той отново спада и през 2003 г. е 12.3 ‰. През 2004 г. в страната са умрели 814 деца на възраст до една година, а коефициентът на детска смъртност е 11.6 ‰.

Разликата между ражданията и умираанията представлява естественият прираст на населението. И тъй като от 1990 г. насам **умират повече лица, отколкото се раждат, тази разлика е с отрицателна стойност**, в резултат на което населението на страната непрекъснато намалява. През 2004 г. абсолютният брой на естествения прираст е минус 40 224 души. Стойността на коефициента на естествения прираст (разлика между ражданията и умираанията на 1000 души от средногодишния брой на населението) е минус 5.2 ‰. Той е с много голяма отрицателна стойност в селата - минус 11.1 ‰, докато в градовете тази стойност е минус 2.6‰.

Сключените бракове през годината са 31 038, които са с 393 повече от предходната година. От тях 80.1 % са осъществени от населението в градовете. В селата са сключени 6 181 брака. Наблюдава се увеличение и при регистрираните бракоразводи. През 2004 техният брой е 14 669, или с 2 666 повече в сравнение с 2003 година. По-голямата част от тях (11 811 бракоразводи) се отнасят за градовете.

През 2004 г. са осъществени около 145 хил. преселвания в страната, като в тях са участвали 137 хил. души. Най-голямо движение има по направлението "град-град". Близко 45 % от всички мигранти са сменили местоживеенето си от един град в друг. С по-малък относителен дял са миграционните потоци по направленията "град-село" – 23 %, и "село-град" – 21 %. Най-слабо изразено е движението между селата. От всички мигранти през 2004 г. 11 % са по направлението "село-село".

Брой и динамика в община Струмяни:

Населението на община Струмяни е 7340 души, неравномерно разпределени в 21 населени места на територията ѝ, като налице е тенденция към намаляване вследствие на макар и малката безработица, засилените миграционни процеси и концентрацията в по-големите населени места. Демографските промени, породени главно от икономически причини са повлияли и върху бита на хората. Около 10 % от активното население е безработно, 30 % се занимава със селско стопанство, (отглеждане на тютюн, плодове, зеленчуци и др.), 30 % работят в промишлеността (цехове за мрамор, дървопреработване, шивашки цехове), 10 % в бюджетната сфера, 10 % в услуги и други.

Най- голямото кметство на територията на общината е Микрево с население 2245 души, следва го Илинденци с 1007 души, Раздол с 288 и Добри Лаки с 267 души. Най-малкото село е Горна Рибница с население от 10 човека. Административният център Струмјани е с население 1073 души. През последните 35 години населението е намаляло наполовина и тази тенденция продължава. Особено тревожно е положението в някои планински села. Така в с. Велювец са останали само 12 души, в с. Горна Рибница са 10, а в с. Колибите сега са само 16 души.

Естественият прираст е отрицателен. (По данни от общината, единствено положителен прираст се наблюдава в селата Микрево, Струмјани, Драката). Броят на сключените бракове през годините варира, като имат леко увеличение за последната година от наблюдавания период. Това най-добре е илюстрирано в следващата таблица:

Демографското състояние на общината е твърде неблагоприятно. Наблюдава се обезлюдяване на повечето села, особено тези в планинските райони. Броят на родените за периода е 207, броят на починалите 520, естественият прираст -313. Този факт е много тревожен, но по-голямата част от населението, особено учащата се младеж след завършване на образованието си, поради липса на развита промишленост, търсят работа навън и не се завръщат по родните места. Това ни дава основание да заключим, че населението в района е застаряващо.

Таблица 2. Естествен и механичен прираст на населението

Период	Сключени бракове	Естествен и механичен прираст				Естествен прираст
		родени	починали	изселени	заселени	
2000	20	51	143	238	107	-92
2001	23	43	126	197	163	-83
2002	17	54	129	98	63	-75
2003	19	59	122	-	-	-63

Тенденцията в развитието на този показател е негативна и е с няколко пункта над средното за страната. Налице е процес на депопулация, който ще има лоши последици за икономическото развитие и благополучие на общината.

Една от причините за отрицателният естествен прираст е ниската раждаемост през последните години, която е свързана с негативното влияние на редица социални, икономически, демографски и други фактори. Към тези фактори се отнасят недостатъчната материална осигуреност на семействата, застаряването на фертилния контингент през последните години, изменението във фертилното поведение и психическата нагласа за малко деца, снижаването на жизнения стандарт, безработицата и др. Тревожен е фактът, че 95 % от абортите са по желание.

Друг фактор определящ индекса на естествения прираст е смъртността. През последните години този показател се задържа във високи стойности и е с няколко пункта над средното за страната.

На таблиците 2 и 3 можем да проследим тенденциите в естествения и механичния прираст на населението за периода 2001 – 2003 година:

Таблица 3. Механичен прираст на населението по пол за периода 2001-2003 година

Период	Заселени			Изселени			Механичен		
	Общо	мъже	жени	Общо	мъже	жени	Общо	мъже	жени
2001	163	72	91	197	96	101	-34	-24	-10
2002	63	25	38	98	42	56	-35	-17	-18
2003	118	47	71	124	58	66	-6	-11	5

Механичният прираст също е отрицателен, т.е. броя на изселените жители на общината е по-голям от броя на заселените, съответно за 2001 година той е -34 души, за 2002 е -35 души,

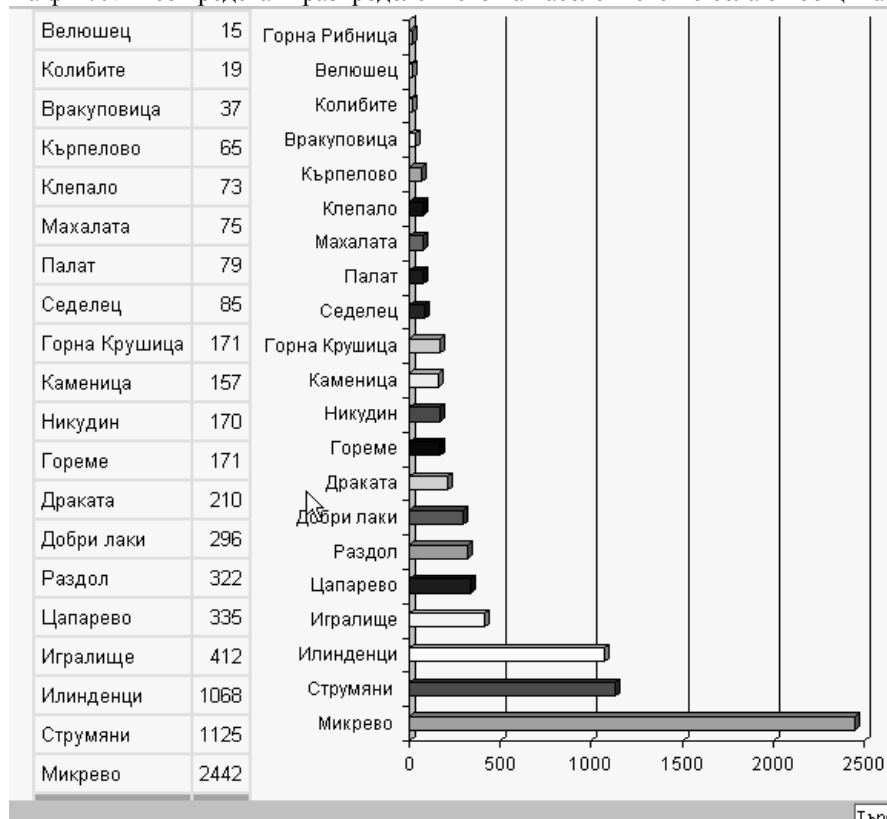
за 2003 имаме намаляване на миграцията до -6. Както се вижда от тези цифри, можем да отбележим, че тенденцията е отрицателна – населението на общината намалява. Увеличават се миграционните процеси, като причините са различни, най-често те са икономически, свързани с намирането на работа.

Общото население към 2005 година е 7340 жители. Понастоящем гъстотата на населението е около 19 души на кв. км при 54,3 души на кв. км средно за региона. За изминалият период този показател се е променял по следният начин:

Таблица 4. Гъстота на населението и брой населени места в община Струмияни

Година	Площ	Гъстота човека/кв. км	Населени места	Села
2001	355,2	18,9	21	21
2002	355,2	18,7	21	21
2003	355,2	18,5	21	21

На фиг. № 1 се представя разпределението на населението по села от общината:

Фиг. 1. Разпределение на населението

В заключение може да се направи констатацията, че се утвърждават негативните тенденции в естественото развитие на населението, изразяващи се в ниската раждаемост и относително високата смъртност. Към тези фактори следва да се добави и въздействието на външната миграция, която пряко и косвено, също допринася за влошаване на демографската ситуация у нас.

Общината е с неблагоприятна възрастова структура Преобладаващо е населението във възрастовите групи между 18 и 56 години за жените и 18 и 61 години за мъжете. В останалите възрастови групи – под 7 години, от 7-4 и от 14-18 години тенденцията е намаляване. Това се

дължи на отрицателния естествен прираст и на миграционните процеси. Данните са показани в таблиците по-долу:

Таблица 5. Разпределение на населението по възраст

Период	Под 7	7-14	14-18	18-56 г.	18-61 г.	56-61
	години	години	години	жени	мъже	години
2001	320	525	274	1275	1854	2554
2002	316	518	268	1286	1779	2585
2003	327	502	273	1303	1816	2455

През периода след 1989 г. населението на България непрекъснато намалява, като намалението за периода 1989-2000 г. е 8 % . (източник: Съвместен доклад за оценка на приоритетите в политиката по заетостта в България, стр. 5). Очаква се населението на България да намалее с още 6 % до 2010 г. и с други 6 % в годините между 2010 и 2020 година. През последния период основните спадове ще засегнат възрастовите групи 0-14 години (с 23 %) и 15-29 години (със 17 %). След този период се очаква възрастовата група 0-14 да са увеличи до известна степен, но възрастовата група 15-29 ще продължава да намалява – очаква се тя да намалее с повече от 30 % в годините между 2010 и 2020 (с други думи, населението, принадлежащо към тази възрастова група, ще бъде с 60 % по-малко от броя си през 2000 г.). **Подобна драстична промяна в размера на тази възрастова група носи сериозни импликации за системата на образование и обучение в България през следващите две десетилетия.**

Съотношенията между отделните възрастови групи в общината е както следва:

Таблица 6. Възрастова структура на населението за община Струмяни

Период	Съотношения				
	0-14/15-64	65+/15-64	0-14, 65+/ 15-64	65+/0-14	60-64/ 15-19
2001	22,7	47,0	69,7	207,1	256,4
2002	23,2	48,1	71,3	206,8	266,2
2003	23,3	49,3	72,6	212,0	232,3

Към 31.12.2001 година населението на общината е общо 6729 души, като от него **под** трудоспособна възраст са 462 жени и 477 мъже или младите хора заемат дял от 14% при средно за страната 16 %. За 2002 година населението на Общината намалява в сравнение с 2001 година с 96 души, но се увеличава относителният дял на младите хора (с 25 души) или те заемат около 15 % от общия брой. През следващия период – 2003 година в сравнение с 2002 година общият брой на населението е 6564 души, а това под трудоспособна възраст е 953 души, или с 11 души по-малко от предходния период. През този период намалява броят на жените, този на мъжете се запазва същият.

Трудоспособното население към посочения период е съответно: за 2001 година 3124 души, или това са 46 %, при стойности за страната – 60 %. С по-голям дял са мъжете. През 2002 година броят на населението в трудоспособна възраст намалява на 3074 или с 50 души, а през 2003 година спрямо предходната съвсем незначително се увеличава – с 2-ма души. Намалява и общият брой на населението, като достига 6564 души.

Над трудоспособна възраст населението за 2001 година е 2666 души, за 2002 – 2595 души и за 2003 – 2535 или това са около 39 % от общия брой, като за страната делът им е 24 %. И тук тенденцията е към намаляване. Броят на мъжете в тази възраст е значително по-малък от този на жените. Този показател се влияе и от приетото законодателство за пенсионна възраст при жените и мъжете.

Таблица 7. Население под, във и над трудоспособна възраст по пол за 2001-2003 година

Период	Население – общо			Под трудоспособна възраст		В трудоспособна възраст		Над трудоспособна възраст	
	Общо	мъже	Жени	мъже	жени	мъже	жени	мъже	жени
2001	6729	3307	3422	462	477	1813	1311	1032	1634
2002	6633	3260	3373	479	485	1786	1288	995	1600
2003	6564	3210	3354	479	474	1766	1310	965	1570

1.3. Територия

Във физикогеографско отношение територията на община Струмяни се отличава с разнообразие на земеповърхностните форми на релефа и неговия геоложки строеж, които обуславят диференциацията на климатичните условия, нееднаквото разположение на водните ресурси, характера на почвената покривка, растителността, особеностите в разпространението на животинския свят и характера на стопанската дейност на населението.

Територията на селищната система обхваща източните склонове на Малешевската планина, долината на р. Струма и много малко от западните части на Пирин планина. Най-високата кота в този район е точно на границата на 1599, 2 м надморска височина и попада в землището на с. Горна Крушица. По известен е в. „Буката” (1571 м. н. в.) в Малешевската планина. Територията на общината е със значителна денивилация от 114-130 м надм. височина от крайбрежието на р. Струма, до 1599,2 м на запад до Малешевската планина и на изток достига в. „Конски кладенец”(2315 м).

Хидроложките условия в района се определят от р. Струма и нейните притоци. От голямо значение е близостта на Средиземно море, чието влияние се отразява върху цялата територия, особено през зимните месеци. Пролетта настъпва сравнително рано. Лятото е горещо и общо взето сухо. Средната юлска температура в ниските части на района е 24,9-25,4 градуса. Валежите са най-ниски средата на лятото – август. Есента започва в средата на ноември. Типичен есенен месец е октомври.

Биологическото разнообразие се обяснява с факта, че районът попада в преходната зона между Евросибирската и Медитеранската подобласт на Палеарктика.

През последните години се разкриват редица археологически находки, което допълнително повишава интереса от развитието на екотуризма в общината.

Почвената покривка е пъстра и разнообразна. Общата площ на стопанисваната земя се пресмята на 369233 дка. Делът на обработваемата земя е 42 % от общата площ, което съставлява 4,98 дка на глава от населението срещу 5,4 дка средно за страната, горите заемат 52 %.

Таблица 8. Разпределение на територията на общината по вид

Вид на земята
Площ (кв. км)
Отн. дял

Обработваема земя
154.704
42%

Гори
189.186
52%
Населени места
4.739
1%

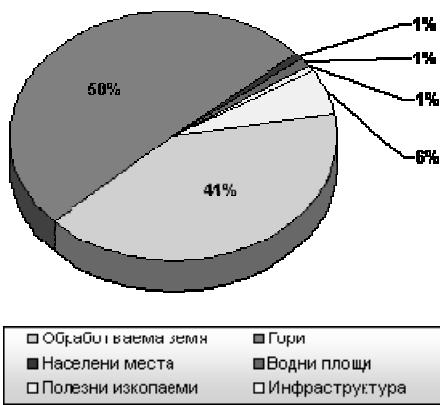
Водни площи

3.705
1%

Полезни изкопаеми
2.000
1%

Инфраструктура
20.849
6%

Общо
366.183
100%

Фиг. 2. Разпределение на територията

Разпределението на стопанисваната земя по типове земеползване по данни на статистиката е показано в таблица 7:

Таблица 9. Баланс на територията на Община Струмяни към 31.12.2003 година

Община	Територия по вид							
	Общо	Земеделска		Горска	Населени места и др. урбанизирани територии	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
		в т.ч. обработваема площ	От нея поливна площ					
355190	127006	72065	10011	211903	1636	3715	9334	1596

Сеизмичност

Територията на общината попада в Крупнишкия сеизмичен район с проявена сеизмичност от 9-та степен на Медведев-Шпонхоер. това налага строго съблюдаване на противоземетръсните мероприятия при строителството на инженерни съоръжения.

2. Развитие на стопанския сектор

Обща динамика

Община Струмяни се отнася към V група по степен на икономическо развитие – ниска и недоразвита отраслова структура на производство, силни диспропорции по отношение на инфраструктура, състояние на пътища и транспортна достъпност. Районът се отнася към групата на изостаналите селски райони и към групата на общините за трансгранично сътрудничество и развитие.

Селските територии навсякъде в страната имат сериозни проблеми в своето развитие. Най-критични обаче са планинските и гранични райони. Граничното положение на всички български райони за планиране създава възможности за получаване на импулси на развитието по линия на трансграничното сътрудничество. Ефективното използване на потенциала на

сътрудничество е предпоставка за превръщането на много гранични територии от “национална периферия” в полюси на интеграцията и акумулиране на ефекти от сътрудничеството със съседните гранични райони. Подобни положителни възможности за регионалното развитие създава развитието на транснационалното и междурегионално сътрудничество с районите на ЕС.

Аграрен сектор

Селскостопанското производство в общината се осигурява от кооперации, сдружения и индивидуални стопани. Регистрираните земеделски производители по години са както следва:

- 2002 година – 43 броя;
- 2003 година – 30 броя;
- 2004 година – 68 броя;

Независимо от ограничения размер на обработваемата земя, радостен е фактът, че се увеличава броят на земеделските стопани. Получилите субсидии от ДФ „Земеделие” през м. януари 2004 година са 5 земеделски производители.

Общината се характеризира с ниска степен на земеделско развитие. Земеделската земя е 154 704 декара и е разположена основно по течението на р. Струма. До 1991 г. селското стопанство на бившия Благоевградски окръг, в който общината беше включена като административна единица, имаше специфична структура, определяща ролята му в националното разделение на труда. Затова общината имаше специализация, обусловена от природните условия - насечен терен, специфични почвени характеристики, категория на земята и климат - фактори, благоприятни за отглеждане на тютюн. От друга страна, наличието на огромни ливади и пасища е идеално условие за развитие на животновъдство - предимно говедовъдство и овцевъдство.

В миналото аграрно-промишленият комплекс “Огражден” е осъществявал тези дейности. Включвал е 38.000 дка земя - 20.000 дка земеделска и 18.000 дка пасища. Регионът на общината е един от най-топлите в страната, което благоприятства отглеждането на плодове и зеленчуци. Благодарение на меката зима тук добре растат многогодишни видове като лоза, смокиня, нар, бадеми, маслини и др. Всички зеленчуци, отглеждани в България, виреят добре на територията на общината.

Процесът на връщане на индивидуалната собственост върху земеделската земя, започнал през 1991 година, доведе до създаването на малки индивидуални земеделски стопанства. Понастоящем земеделието не е механизирано и разчита главно на ръчния труд и използването на животинска тяга, което го прави неефективно. След настъпилите преобразования, поради неизясненост на собствеността върху земята, а в следствие поради разпокъсаността и маломерността на имотите, липсата на малогабаритна техника и ефективна реализация на продукцията, използването на земята е крайно неефективно.

Както беше посочено по-горе, почвените и особено биоклиматичните условия благоприятстват развитието на високоефективно земеделие. Налице са условия за отглеждане на голям брой топлолюбиви култури, които другаде не биха могли да се развиват. Сега ефективността на земеделието е крайно ниска. За това говорят наличните данни:

Таблица 10. Произведена продукция от трайни насаждения към 07.10.2004 г.

Насаждения	Площи (дка)	Производство (тона)	Среден добив
Ябълки	50	70	1400
Праскови	93	74	800
Лозя – винени	2000	50	200
Лозя – десертни	250	900	450
Сливи	100	20	200

Таблица 11. Произведена продукция от пролетници към 07.10.2004 г.

Вид култури	Площи (дка)	Производство (тона)	Среден добив
Пипер	50	25	500
Домати	70	56	800
Картофи	1200	102	850
Дини	40	64	1600
Пъпеши	40	56	1400
Праскови	93	74	800
Фасул	150	13,5	90
Сливи	100	20	200
Царевица	600	78	130

Засетите площи с пшеница са 190 дка със добив от 350 кг/дка, което е крайно недостатъчно, но този отрасъл не е типичен за района.

Планинският характер на територията благоприятства развитието на животновъдството, въпреки недостига и поскъпването на фуража и ефективна реализация на продукцията му. В общината са налице отлични условия за бъдещето му развитие. В момента състоянието на отрасъла е следното:

Таблица 12. Показатели в животновъдството на територията на Община за 1999г. и 2004 г.

№	Показатели	Всичко (брой)	
		1999 г.	2004 г.
I.	Животни		
1.	Говеда- общо	373	820
2.	в т.ч. крави	226	520
3.	Овце – общо	12968	8190
4.	Кози –общо	7580	5550
5.	Свине – общо	2291	1015
6.	Птици – общо	9686	7000
7.	Зайци	-	200
8.	Пчелни семейства	484	600
9.	Яйца	1042840	798
II.	Животинска продукция		
1.	Краве мляко- хил. л	655400	435
2.	Овче мляко –хил. л	361375	245
3.	Козе мляко	-	462
4.	Месо от ЕРД - тона	350	9
5.	Месо от ДРД - тона	-	138
6.	Свинско месо - тона	-	195
7.	Птиче месо - тона	-	1,2

Приведените данни показват, че след сериозен спад в броя на животните и на животинската продукция в началото на 90-те години, след това до 1999 година се наблюдава бавно увеличаване. С най-голямо увеличение за този период е броят на козите, което говори за обедняване на населението, което търси възможности за снабдяване с мляко с ниска себестойност. От друга страна обаче бързото нарастване на броя на козите създава проблеми по опазване на горите, които и без това са в крайно незадоволително състояние. Развитието на

отрасъла за последните години е с тенденция към намаляване на броя на отглежданите животни, както и на животинската продукция.

От данните в таблиците се вижда, че през последните години селското стопанство бележи траен спад, западат цели традиционни растениевъдни отрасли като производството на тютюн (което е вече с квоти) и картофи. Отрасълът е основен източник на доходи на населението в селата и за цялата община и неговото западане при липса на друга алтернатива за доходи и заетост води до развитието на натурално стопанство и поражда засилена миграция на трудоспособно население. Досегашният опит и практика, както и наличието на фуражна база, предполагат да се насърчава най-масово да се развие овцевъдството.

Земеделската и горска техника, регистриране на територията на общината е както следва:

- Колесни трактори – 41 бр. (на физически лица – 15 бр., на фирми – 26 бр.);
- Верижни трактори – 8 бр. (на физически лица – 3 бр., на фирми – 5 бр.);
- Зърнокомбайни – 2 бр. на юридически лица;
- Самоходни шасита – 2 бр. на юридически лица;
- плугове – 26 бр.;
- помпа за вода – 3 бр.;
- Култиватор – 2 бр.;
- Пръскачка – 1 бр.;
- Самопреси – 3 бр.

Наличната техника е крайно недостатъчна за развитие на модерно земеделие. Причините се коренят в раздробеността на земеделските участъци, маломерността на земите, ниската степен на коопериране. Съществува тенденция към умножаване на затворените лични стопанства без перспектива за пазарна реализация и развитие.

Изоставането на селското стопанство е естествен резултат от реструктурирането на българското земеделие и се дължи на: възстановяването на земята в маломерни парцели; ниската ефективност на използвания труд; липса на научни разработки, отнасящи се до анализа на почвения състав на земята; остаряла и амортизирана селскостопанска техника; високи цени на семена и посадъчен материал, торове, препарати и горива и смазочни материали; ниски изкупни цени на селскостопанската продукция; ниски изкупни цени на произведената продукция, често под себестойността; слабо и скъпо напояване, ниска квалификация на работещите в селското стопанство; застаряващо и намаляващо население в селата; капацитет за усвояване на средствата от Програма “САПАРД” е със сериозен дефицит най-вече на ниво земеделски производители, недостатъчна информация за достъп до пазари и кредитиране.

Близостта до Гърция и Македония оказва негативно влияние на търговията със селскостопанска продукция, поради по-евтин внос, което може да се регулира с по-високи мита.

Така създадените диспропорции в развитието на този традиционен за населението отрасъл могат да бъдат премахнати чрез:

- Максимално използване на съществуващите възможности за развитие на лозарството, изграждане на Винпром, което ще осигури нови работни места и създаване на траен поминък за населението. За целта са налице традиции, добри климатични и природни условия;
- Развитие на овощарство, зеленчукопроизводство, отглеждане на фъстъци, памук – това е общината с най-добрият климат у нас, подходящ за тези култури, които в миналото бяха традиционни;
- Даване на нов тласък на бубарството, пчеларството и животновъдството. Даването на нов живот на тези подотрасли от сектора предполага подходяща екологична среда и ще осигури трайна заетост и доходи на местното население;
- Изграждане на напоителни системи за осигуряване на напояване през летните месеци;
- Окрупняване (комасация) на земята – това ще даде възможност за механизация на процесите;
- Проучвания и изследвания за възможността за отглеждане на алтернативни култури;
- Достъп до външни пазари, производство на екологични продукти, за това съществуват всички природни дадености;
- Създаване на обща стокова (зеленчукова) борса - Кресна, Сандански и Струмани;

- Екологично животновъдство, изграждане на мандра за кашкавал и сирене;
- Осигуряване на необходимата информация за производителите за изискванията при влизане в ЕС, квоти и възможности за производство и търговия;
- Необходимост от нови технологии и техника – доилни агрегати и т.н.

Независимо от ограничения размер на обработваемата земя селското стопанство в общината има своите традиции, които могат и следва да се възстановят и развият в новите условия. Природните ресурси, условия и традиции са най-съществения фактор за неговото бъдещо развитие. Необходимостта от големи инвестиции за развитие на отрасъла налага осъществяването на действия, свързани с привличане на български и чужди инвестиции, използване на предприемаческите фондове (САПАРД) и на инвестиционни програми по линия на Световната и Европейската банка и на МВФ.

Изводи: Недостатъците в развитието на селското стопанство можем да обобщим по следният начин:

1. Раздробеност на земеделските участъци;
2. Липса на мотивация и икономически интерес за сдружаване на отделните собственици;
3. Намаляване на поливните площи поради неефективни и недостатъчни напоителни съоръжения;
4. Намаляване на производството на традиционните култури – тютюн, картофи, праскови, ябълки, фъстъци и др.;
5. Липса на селскостопанска техника, ниска степен на механизация;
6. Липса на средства за нови инвестиции в растениевъдството за стопанисване, обработване, торене и химическа защита;
7. Силно амортизиране на трайните насаждения, липса на средства за създаване на нови;
8. Значителни проблеми с реализация на селскостопанската продукция поради силната конкуренция от по-евтината вносна македонска продукция;
9. Липса на система за защита на производителите, на агресивна маркетингова политика и стратегия за завладяване на пазари;
10. Липса на последователна стратегия за развитие на отрасъла като перспективен и традиционен за района;
11. Последователното реструктуриране на аграрния сектор и освобождаването на работна сила ще постави въпросът за тяхната подходяща изпреварваща преквалификация и интегриране към регионалните пазари на труда.

Горското стопанство в района има своите традиции. Преобладаващата част от територията е планинска, повечето склонове на планините са силно нагънати и силно пресечени. Наклонените терени са значителни, като повечето от // % от площите са с наклони над 20 градуса. При тези условия, както и поройния средиземноморски характер на валежите, проявлението на ерозията е повсеместно явление. По тези причини залесителните мероприятия, провеждани от горското стопанство, са значителни.

Нископланинският район е зает главно от дъбови, букови и смесени широколистни гори, както и изкуствено създадени гори. Район с иглолистни гори е изкуствено създаден по оголените места и по високите части на Пирин планина.

Естествената растителност на територията на общината в миналото е била много богата и разнообразна, но по-късно с развитието на животновъдството и разширяването на обработваемите площи, голите сечи, е силно обедняла.

Разкриването и експлоатацията на залежите от мрамор е довело до изземане на почвената покривка и до изсичане на дървесната растителност. въпреки това в района се срещат чисти букови и смесени буково-иглолистни гори, съставени от бук, черен бор, бял бор, смърч, ела и по-малко други видове.

Съществуващите **проблеми** пред сектора горско стопанство можем да ги обобщим така:

- Не е върната земята на собствениците;
- Има гори без пътища (черни);
- Има много болести по горите (особено боровите) и поради липса на средства за закупуване на скъпо струващите препарати, те не се обеззаразяват;
- Много пожарни, (по-голямата част от които са умишлено предизвикани, поради търговията с дървесина със съседна Гърция) унищожават горския фонд.

Нашите предложения за преодоляване на така очертаните проблеми са в следните **направления:**

- Съдействие по връщане на земята на собствениците;
- Изграждане на пътища за подобряване на достъпа и използването на горите;
- Обща политика за борба с болести и вредители по горите, разработване на проекти за финансиране по целенасочени програми;
- Залесителни мероприятия с цел запазване на екологичното равновесие и осигуряване на работна заетост;
- Осигуряване на условия за екотуризъм и други алтернативни форми.

Флора и фауна

Територията на община Струмяни се отличава с разнообразна флора, която е с подчертано присъствие на средиземноморски видове. естествената дървесна растителност е представена от дъб, келяв габър, копривка. от 450 до 700 м н.в се срещат дървовидна хвойна, зимен дъб, воден габър, бреза, акация, а над 700 м н.в. започва буковата зона – бук, зимен дъб, трепетлика, планински явор. Вертикалното зонироване на растителността се дължи на голямата денивелация на релефа, която е причина естествените иглолистни насаждения да започват над 1000 м. н.в., а смърчово-муровите насаждения се срещат в най-високите планински части до 1850 м.н.в., над които е зоната на клека и пасищата. В района на Струмяни се срещат редки реликтивни и ендемични видове – източния чинар, пърнар, белардова елина, льомодерум, синята боровинка, тревиста върба, омайничето, пиринска гъшарка, пиринска мащерка, пирински мак, пиринска метличина и други.

Разнообразието на растителния свят се допълва още и от богато представяща се тревна флора – бозунак, детелина, щир, трескот, див фий; от цветята – теменужки, планински божур, иглика; от билките - бял и червен кантарион, лайка, лудо биле; от плодни тревы – ягоди, боровинки; от плодни храсти – шипка, малина, къпина, дрян. Високо в Пирин планина се срещат редките растителни видове – алпийска роза и алпийска перуника.

Разнообразието във флората е довело и до разнообразие във фауната. Често срещани са заек, катерица, вълк, дива свиня, лисица, сърна, пор, златка, белка. В Малешевската част, макар и все по-рядко, може да се види дива котка, а в Пирин в границите на Националния парк обитава дива коза.

От орнитофауната най-разпространени са щиглец, голям синигер, лястовица. Могат да се видят и видове с висока консервационна значимост - египетски лешояд (единствената гнездова двойка в Югозападна България), късопръст ястреб, белоопашат мишелов, горска ушата сова. Тук още се срещат яребици, гълъби, соколи, дроздове, гарвани и други. По долината на р.Струма могат да се видят пеликан, чалюпла, лебед, зеленоглава патица, фазан и други. От тук минава главния път на прелетните птици, известен като „ВИА АРИСТОТЕЛИС“.

Безгръбначната фауна е изключително богата, но слабо проучена.

Влечугите са представени от 6 вида, сред тях са леопардов смок, змия червейница, кощерица, турска боа, които са включени в Червената книга на България. Пещерната фауна е представена от 12 вида прилепи, някои от които изключително редки за страната. Ихтиофауната в р.Струма е изключително богата – черна мряна, скобар, речен кефал, струмски гулеш, шаран, сом и други.

Защитени природни територии и обекти

Територията на община Струмяни включва малка част от Национален парк „Пирин“, резерват „Соколата“, вековни дървета, седиментни скални образувания и др.

Национален Парк „Пирин“ – заема североизточната част на община Струмяни с площ от 184,4 ха. Паркът е с национално и международно значение. Включен е в списъка на ООН за Националните паркове и в списъка на ЮНЕСКО по Конвенцията за защита на световното културно и природно наследство.

Природен резерват „Соколата“ – обявен със заповед – 115 от 18.02.1985 г. Намира се на 6 км. югозападно от с.Игралище, обхваща района на Игралищенския рид по левия склон към р.Лебница в източните склонове на Малешевска планина и заема площ от 211 ха. Резерватът е естествено находище на високоствъблена гора от благуи, която в основната си част е буйна, първична и почти недокосвана от човешка дейност.

- Вековни дървета обявени със заповед на КОПС (МОСВ) от 07.05.1982 г.;
- Три дъба в местността „Дабето“ край с.Вракуповица в Малешевска планина, на възраст 500 год., височина 18 м. и обиколка 3,6 м;

- Пашовия дъб – с. Палат, Малешевска планина, на възраст 600 год., височина 16 м. и обиколка 4,7 м;

- Вековен чинар – с. Илинденци, Пирин планина, на възраст 500 год., височина 24 м. и обиколка 5,65 м.

Община Струмияни разполага и с други забележителности, които не са регламентирани официално – скалния ансамбъл Зандана; платото Кичер; водопада на р. Крушичка; 18 пещери в землището на село Илинденци.

Западните части на национален парк (НП) "Пирин" с площ от 184,4 ха, попадат в границите на община Струмияни и заемат източната ѝ част. Забележителните форми на релефа в НП "Пирин", попадащи на територията на община Струмияни са множество причудливи скални феномени: Кутлева скала, Щавенска скала, Кумицата, скалният ансамбъл в местността Зандана и др., формиращи цял комплекс. Характерна особеност е и наличието на 18 пещери в района на с. Илинденци. Високопланинските езера и пасища създават неповторим пейзаж. Маркиран туристически маршрут би допринесъл за развитие на туризма в района около парка, създаване на нови източници на доход за хората. Община Струмияни е домакин на международен скулптурен симпозиум, провеждащ се в полите на Пирин в с. Илинденци. За пръв път симпозиумът се проведе през 1998 г. и вече се оформя прекрасна мраморна скулптурна композиция на открития хълм югоизточно от селото - функционална и красива, като заобикалящата я природа от неповторими скали и хълмове. Симпозиумът има потенциал да насърчи развитието на художествените занаяти и туризма в общината. На територията на общината се намира най-голямото предприятие на Балканите за обработка на мрамор, добиван от Пирин планина.

Добивна промишленост

Структурата на общинската икономика е обусловена преди всичко от добивната и обработващата промишленост. С дългогодишни традиции в района е добивът на мрамор. Основният производител е "Илинденци-мрамор" АД. Съществуват и някои частни предприятия за обработка на мрамор, които изнасят своята продукция. "Бумар" ООД, "Българо-гръцки мрамор" ООД и други по-малки цехове са пример за експортно ориентирани предприятия за добив на мрамор. Мина "Славянка" в с. Палат добива флуорит, но понастоящем работи само с 5 % от капацитета си. Находището е най-голямото на Балканите. Добиват се също кварц и пирит. Значителни са запасите от варовик на територията на общината.

Като цяло добивна промишленост, стълба на икономиката в момента; все още е с изостанали, недостатъчно модернизирани технологии и техника, за което са необходими значителни инвестиции, по възможност и чуждестранни, за по-бързото преодоляване на изоставането.

Рудни полезни изкопаеми в района няма.

Традиционни занаяти

Занаятите са добре развити в региона. Тъкачеството се е запазило като традиционно домашно производство. В общината съществуват и специфични занаяти, свързани с обработката на мрамор и дърво, препарирането на животни и птици.

Търговската мрежа в общината не е равномерно разпределена. Сравнително добре е развита на територията на Микрево, Илинденци и Струмияни.

Промисленост

Стопанската структура на община Струмияни се определя предимно от добивната и обработващата промишленост. Развитието на добивната промишленост се обуславя от наличието в общината на мраморни залежи.

Стопански субекти

Основното предприятие, занимаващо се с добив и обработка на мрамор е "Илинденци мрамор" АД. В дружеството работят около 240 души. Основните клиенти са от Република Македония, Република Хърватска, Италия и Израел.

С развитието на частната инициатива са открити и други цехове за обработка на мрамор, като "Булмар" АД. Основната му дейност: е преработка и търговия на мрамор и мраморни конгломерати. В предприятието работят около 35 души. Тенденциите са за

увеличаване на производството и съответно работната ръка. Основните търговски контакти са с Република Македония, Украйна, САЩ, Белгия, Молдова, Русия, както и на пазара в България.

На територията на общината се намират още Общинска фирма "Струмстрой". Основна дейност: производство на бетон и бетонени изделия, тухли, бордюри за алеи, настилки за паркове, вар и варови разтвори, строителна дейност и други. Фирмата разполага със собствен машинен парк.

Състоянието на общинската собственост и нейното управление са фактори, от които до голяма степен зависят собствените приходи на общината, както и определят възможностите за тяхното увеличаване. Общинските търговски дружества са:

- Общинска фирма "ВиК - Стримон" ЕООД с основна дейност: поддръжка на водопроводната и каналната мрежа в общината;
- Общинска фирма "Малеш-2001", с основна дейност: снегочистване, сметосъбиране, поддръжане и ремонт на външно парково и улично осветление; строителна дейност.

Промисления профил се допълва от големия брой шивашки цехове, като например "Балтекс" ООД с основна дейност:

- Работа основно с трико;
- Собствена колекция бебешко бельо и облекло.

Броят на работните места е 70, а износът е основно за Англия и Гърция.

Развитие има и дървообработването – фирма „К. Супорт” ООД, като дърводелски услуги се извършват и от още десетина други фирми в района.

На територията на с. Струмјани има и един месарски цех за производство на малотрайни колбаси.

Общините Струмјани, Сандански, Кресна през 2001 г. съвместно с фондация "Златна Струма" бяха финансирани от ФРМС по програма „Реформа в местното самоуправление” по проект "Подобряване на взаимодействието между население и общинска власт с цел поставяне на основа за развитие на селски туризъм и за създаване на общински фондове в общините Кресна, Струмјани и Сандански”.

Основни изводи:

1. Икономическото развитие на общината е все още на ниско ниво, липсва частна инициатива;
2. Недостатъчен е размерът на инвестициите за обновяване на технологичното оборудване;
3. Ниска е степента на диверсификация на производствения сектор;
4. Ниска е конкурентоспособността на производствените предприятия;
5. Професионалната квалификация на работна ръка не отговаря на изискванията на съвременната икономика, необходими са програми за обучение;
6. Шивашката промишленост е с преобладаващо гръцко участие – притесненията са, че след присъединяването ни към ЕС гръцките инвеститори ще се оттеглят.

Състояние на туризма

Специфичните природни ресурси на общината създават благоприятни условия за развитието на екологичен и устойчив туризъм. В горите и по течението на р. Струма съществуват възможности за различни рекреационни дейности - *спорт, риболов, събиране на диви плодове, пикници и др.*

Наличието на уникални природни феномени (пещери, разнообразна флора и фауна, защитени територии и резервати) е чудесна основа за развитие на *алпинизъм, делтапланеризъм, екотуризъм, спортен риболов*. Една от най-интересните пещери е „Шаралийската пещера”, в която може да се види рядко срещания пещерен бисер.

Уникални туристически обекти са седиментните скални комплекси Кутлева скала, Щавенска скала, Куклицата, скалния ансамбъл в местността Зандана над с. Илинденци. Интерес представлява също раннохристиянската епископска базилика близо до с. Микрево, където продължават археологическите проучвания.

На територията на общината се намира вилно селище „Врабча”, с. Илинденци, комплекс „Боровец” и курортната местност „Върбите”, където има прекрасна възможност за почивка, съчетано с кратки пешеходни маршрути, риболов и др.

В с. Струмјани има създадена богата музейна сбирка, която включва експонати от археология, етнография, обща история.

Община Струмияни има разработена дългогодишна Стратегия за развитие, в която на туризма е отделено особено внимание като приоритетен отрасъл. Развитие на туризма на община Струмияни се разглежда в контекста на няколко основни цели:

- Търсене на възможности за увеличаване на посещаемостта от български и чужди граждани;
 - Осигуряване на разнообразни възможности за отдих, туризъм и спорт на населението на общината;
 - Увеличаване на туристопотока;
 - Развитие на алтернативни форми на туризъм.
- Общината разполага с добра настанителна база:
- Хотелски комплекс „Карелия” е разположен в административния център с. Струмияни. Модерно обзаведен, разполага с 5 апартамента и 15 спални, с възможност да поеме около 52 души;
 - Мотел „Тесалоники” е разположен на главен път Е-79 и е удобен за спиране на пътуващите по него. Разполага с около 30 места, ресторант с добра кухня и обслужване;
 - Хотел „Арт Център” с. Илинденци, категория 1 звезда, разполага с 20 места;
 - Туристически дом „Ермиовец”.

Заведенията за хранене и развлечения, местата за подслон, отличните транспортни комуникации и благоприятното географско положение на Община Струмияни, могат да удовлетворят сегашното туристическо търсене на необходимото ниво, което е добра предпоставка за развитието на туризма.

От 1994 година на територията на целия Пирински край, в т.ч. и на община Струмияни, стартира проект PREST. Това е проект за екологичен и устойчив туризъм в Пирин и Рила към Британския НОУ-ХАУ Фонд за околна среда. Той имаше за цел да помогне на българските власти при опазване качеството на околната среда в района и около националните паркове „Пирин” и „Рила”, чрез пренасяне на Британския практически опит в управление на защитените територии.

През 1996 година община Струмияни заедно с още три общини по долината на Струма, беше включена в проучване по линия на програма ФАР, с цел разработване на План за управление на околната среда и устойчиво развитие на средна Струма.

Тенденцията е туризмът като отрасъл да придобива още по-важно място в развитието на общината в бъдеще. Община Струмияни разполага както с природни, така и с културно-исторически забележителности (множество антични селища, църкви с национално значение и др.), които благоприятстват развитието на всички форми на туризъм:

- Културно-познавателен туризъм;
- Планински рекреативен туризъм;
- Селски туризъм;
- Екотуризм.

За да се превърне туризмът в приоритетен отрасъл за икономиката на общината, трябва да бъдат разрешени някои въпроси, относно:

- Рекламата на туристическите обекти все още не е на нужната висота;
- Информационно осигуряване, разработване на сайтове в Интернет за туристическите обекти;
- Определяне на туристическите ресурси;
- Разработване на програми за обучение и квалификация на заетите в туризма;
- Маркетингова концепция за развитие на отрасъла и настаняването му на туристическия пазар;
- Недостатъчна използване на Парка, поради липса на подстъпи до него;
- Липсва туристическа структура, която да реализира намеренията;
- Привличане на частния капитал чрез изграждане на малки и средни предприятия, обслужващи отрасъла;
- Създаване на информационен туристически център.

Изводи:

- Доминиращо значение в общината имат пешеходният планински туризъм, културно-познавателният и транзитният туризъм;

- Неравномерно е развита легловата база, кратък е престоят на туристите;
- Минимално значение на международния туризъм;
- Малък относителен дял на приходите в общината от туризма, по-ниска ефективност от средната за страната;
- Липсва цялостен анализ за възможностите от гледна точка на ресурсната обезпеченост и потенциалните пазарни сегменти;
- Липса на реклама за туристическите обекти.

Нашата препоръка е да се инвестират средства за организиране на рекламна кампания за туристическите забележителности чрез рекламни клипове в медиите и Интернет. С пълна сила и тук важи правилото, **че когато рекламата си свърши работата, много хора запазват своята.**

Инвестиции

Инвестициите са твърде чувствителен индикатор, който се влияе пряко от създадените условия за развитие на икономическите дейности в общината. Чуждестранните инвеститори изразяват предпочитания към региони с по-добре развита инфраструктура, квалифицирани човешки ресурси и с по-лесен достъп до пространството за обслужване (летища, пристанища, гранични митници). Това налага създаването на допълнителни предпоставки, формиращи привлекателност на чуждестранните инвеститори в региона.

На дневен ред пред общинската администрация стои въпросът за спиране на спада и преминаване към икономически растеж.

През последните 3 години по данни на НСИ, преките чуждестранни инвестиции в България нарастват, което е характерно и за Югозападен район за планиране и област Благоевград. Делът на преките чуждестранни инвестиции в област Благоевград представляват

За 2002 година са предвидени инвестиции за следните обекти:

Таблица 13. Списък на обектите за целеви средства за ЛКВ за 2002 г.

Наименование на обекта	лева
Канализация на Микрево	60 000
Пристройка на СОУ "Отец Паисий" в с. Микрево	8900
Основен ремонт на СОУ "Отец Паисий" в с. Микрево	5000
Подпорна стена на улица в с. Микрево	10 000
Ремонт на улица от ОК284 до ОК285 в с. Микрево	2700
Ремонт на улица от ОК285 до ОК286 в с. Микрево	7900
Водопроводи в Илинденци	35 000
Покрив на ОУ "Св. Кирил и Методий" в Струмьяни	15 000
Основен ремонт на ритуалната зала и музея	5000
Основен ремонт на тоалетните в администр. сграда в Струмьяни	4500
Ремонт на улици и тротоари в Цапарево, Микрево, Струмьяни, Илинденци	5 000
Ксерокс и компютър	5000
Водопровод в Раздол	5000
Електрификация на Каменица и Илинденци	5000
Всичко	174 000

Общински бюджет

През м. януари 2005 година ОбС Струмьяни приема промени в Наредбата за управление, придобиване и разпореждане с общинско имущество, продиктувани от измененията на Закона за общинската собственост. Всички действия на разпореждане с общинска собственост се извършват след търг или конкурс.

Периодът 2002 - 2004 год., като цяло бележи тенденция на нарастване, както в частта на приходите така и в частта на разходите в общинския бюджет.

За 2002 година от бюджета на общината са извършени разходи общо за 1 119 819 лева по следните функции:

Таблица 14. Разходи по функции за 2002 г.

Функции	лв.
Изпълнителни и законодателни органи	247 862
Отбрана и сигурност	5 443
Образование	455 555
Здравеопазване	28 201
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	176 083
Жилищно строителство, БКС	36 546
Почивно дело, култура, религиозни дейности	27 765
Икономически дейности и услуги	51 304
Резерв за непредвидени и неотложни разходи	34 160

Фиг. 3. Разходи за 2002 г.

Недостигът в бюджета за 2002 год. е бил 299 100 лв. За 2003 година изпълнението на бюджета е както следва по отделни функции е следният:

- Обезщетения и помощи – 4 800 лв.;
- Субсидии за не финансови предприятия – 6 792 лв.;
- Субсидии на организации с нестопанска цел – 35 856 лв.;
- Осн. ремонт на ДМА – 298 511 лв.
- Придобиване на ДМА – 9 981 лв.;
- Придобиване на НДА – 21 508 лв.;
- Капиталови разходи – 330 000 лв.
- **Всичко разходи – 2 016 331 лв.;**
- **Всичко приходи – 2 016 331 лв.**

По-подробно Реализираните приходи и направените разходи през бюджетната 2003 година се вижда от следващата таблица:

Таблица 15. Бюджетни приходи и разходи – 2003 година

№	Стойностни показатели - приходи	Сума (лв.)	Рекапитулация по функции	Сума (лв.)
1.	Имуществени данъци	304 939	Заплати, помощи, обезщетения	1 643 683
2.	Не данъчни приходи	434 052	Субсидии за не финансови предприятия	42 648
3.	Взаимоотношения с ЦБ	1 129 823	Осн. ремонт на ДМА	298 511
4.	Трансфери	452 456	Придобиване на ДМА	9 981

5.			Придобиване на НДА	21 508
6.			Капиталови разходи	330 000
7.	Всичко приходи	2 016 331	Всичко разходи	2 016 331

Ако направим съпоставка между бюджетните приходи и разходи за 2002 година и 2003 година ще установим, че през 2003 година имаме значително нарастване с около 896 хил. лева, което се дължи на увеличаване събираемостта на общинските приходи и ефективно управление на разходите от общинската администрация.

През 2004 година бюджетът на общината е в размер на 2488 527 лева, формиран както следва:

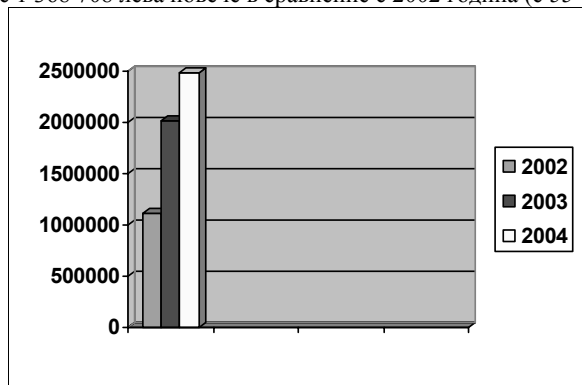
Таблица 16. Бюджетни приходи и разходи – 2004 година

№	Стойностни показатели - приходи	Сума (лв.)	Рекапитулация по функции	Сума (лв.)
1.	Имуществени данъци	33 545	Заплати, помощи, обезщетения	2 371 698
2.	Не данъчни приходи	237 675	Субсидии за не финансови предприятия	43 575
3.	Взаимоотношения с ЦБ	1 792 272	Осн. ремонт на ДМА	73 254
4.	Трансфери	425 035		
	Всичко приходи	2 488 527	Всичко разходи	2 488 527

От направените сравнения между приходите и разходите за последните три години можем да констатираме следното:

1. Реализираните приходи в по-голямата си част са от взаимоотношения с централния бюджет;
2. Значителна част от направените разходи са за изплащане на заплати, помощи и обезщетения;
3. Сумата на капиталовите разходи е недостатъчна;
4. Размерът на придобитите ДМА също е незадоволителен.

Нарастването на бюджета по години е показано на фиг. 4, като увеличаването на сумата през 2004 година е с 1 368 708 лева повече в сравнение с 2002 година (с 55 %).

Фиг. 4. Нарастване на бюджета 2002-2004 г.

Поради липса на данни за направените разходи в община Струмияни за преки чуждестранни инвестиции в не финансовите предприятия, данните са за област Благоевград, сравнени с тези общо за Югозападен район за планиране (ЮЗРП).

Таблица 17. Чуждестранни преки инвестиции в не финансовите предприятия

Година	Югозападен район	Област Благоевград
2001	1660882,5	36404,3
2002	2355110,2	40010
2003	3163387,9	58162,1

През 2004 година на свое заседание, Общински съвет Струмияни приема решения № 29 и 30, за кандидатстване за финансиране по програма „САПАРД“ на:

1. Съществуващите общински пътища, свързващи няколко селища от района, а именно:

- Път IV – 10067 – Струмияни – Илинденци;
- Път IV – 10422 – Вълково – Никудин;
- Път IV – 10414 – Илинден – Цапарево;
- Път IV – 10422 – Студена вода – Добри Лаки.

2. Изграждане на канализационна и водопроводна мрежи, подобряване и разширяване на съществуващите на територията на:

- Канализация Струмияни, Микрево, Илинденци, Драката;
- Водопровод Гореме, Никудин, Раздол, между Микрево и Каменица, и „Бероняк“, Илинденци.

За периода до 2007 година са набелязани следните стратегически цели:

1. Генерален ремонт на сградата на ОДЗ „Снежанка“;
2. Изграждане на нов вход, по-удобен и широк, за родители, деца и персонал;
3. Изграждане на канализационната мрежа;
4. Ново оборудване и обзавеждане;
5. Ремонт на басейна на двора;
6. Устойчиво развитие на селското стопанство;
7. Развитие на търговията и туризма;
8. Развитие на техническата и социална инфраструктура;
9. Благоустрояване на населените места;
10. Повишаване на образователното и професионално равнище на населението.

Тези цели могат да бъдат постигнати със средства от чуждестранни инвеститори и чрез реализиране на собствени приходи. Един от източниците за тази цел са реализираните проекти, като:

- **2001 г.** – Съвместно с фондация Златна Струма бе реализиран проект „Подобряване на взаимодействието между население и общинска власт, с цел поставяне основа за развитие на селския туризъм и за създаване на общински фондове в общините Кресна, Струмияни и Сандански“;

- **2003 г.** – „Органичното земеделие – път към устойчиво развитие на Югоизточна Европа“, реализиран съвместно със СУЕР „Агролинк“ гр.Софи и партньор по проекта община Зръновци /Р.Македония/, финансиран от Федерална епублика Германия /Федерално министерство за икономическо сътрудничество и развитие/ и осъществено от Немското дружество за техническо сътрудничество и Регионалния екологичен център за централна и източна Европа;

- „Изграждане на туристически маршрут от с.Илинденци (Шопова чешма – Зандана – язовир „Боровец“ –х.„Ермиовец“ – „Конски кладенец“) до х.Синаница (НП „Пирин“)“ финансиран от Българо-Швейцарската програма за опазване на биоразнообразието, и други.

Общо на територията на общината са реализирани около 30 проекта.

На 15 декември 2004 г. в Плевен ФРМС връчи наградите за прозрачност в местното самоуправление, което да доведе до нарастване на доверието на гражданите в местната власт и стимулиране на гражданска ангажираност. **Второ място** си поделиха Община Струмияни и Община Стара Загора. Община Струмияни бележи изключително развитие в прилагането на практиките от Въпросника за прозрачност - от 45 % през май до 80 % през ноември тази година. И двете общини са анализирали успешно своята работа в областта на прозрачността,

създали са екипи с широко представителство и са разработили успешни програми и планове за действие.

Търговия

Над 90% от търговията на община Струмяни представлява търговия на дребно (земелски култури, хранителни продукти, бакалски и промишлени стоки). Основни търговци на територията на общината са ПК „Огражден“ с.Струмяни, ЕТ „Янис – Страхил Димитров“ с.Микрево, супермаркет „Стримон“, както и други дребни търговци.

Магазинната мрежа на територията на общината е добре развита. Много добре развита търговия има на територията на Струмяни, Микрево и Илинденци. Това се дължи на благоприятното разположение на тези населени места и сравнително по-добрия стандарт на живот и населението в тези села.

В община Струмяни банковите услуги са сравнително добре развити. Има представителства на ТБ „Биохим“ и на банка „ДСК“ в с. Струмяни, а пощенските станции по населени места изпълняват функциите на офиси на Пощенска банка.

Приоритетите на местното икономическо развитие са:

- Туризм – традиционен и алтернативни форми;
- Дърводобив;
- Текстилна и шивашка промишленост;
- Преработваща промишленост – изграждане на мандра, предприятие за преработка на селскостопанска продукция;
- Земеделие и животновъдство – приоритетно лозарство, бубарство и пчеларство;
- Производство на екологично чисти продукти, конкурентоспособни на европейските пазари.

3. Човешки ресурси и развитие на социалния сектор

Заетост и безработица

Демографския срив в община Струмяни е в пряка зависимост от настъпилите промени през последните години в селското стопанство. За традиционните земеделски стоки пазара силно се сви и това доведе до масова безработица във всички села на общината. Това обаче не е реалната картина, защото скритата безработица е много повече. Голяма част от населението, което се занимава със селско стопанство през по-голямата част от годината е безработно и не произвежда. Данните за равнището на безработицата за 2001-2003 година са показани в таблица 18.

Таблица 18. Заетост и безработица за 2001-2003 година

Показатели	Брой безработни			Прираст/намаление (2003/2001 г.)	
	2001	2002	2003	Брой	%
Икономически активно население					
Заети					
Безработни					
Равнище на безработица					

Количествената и качествена характеристика е значително променена, което също се дължи на значителната заетост по НП „СПОЗ“. Основните тенденции по години са както следва:

Таблица 19. Качествена характеристика на безработицата за 2001-2003 година

Показатели	Брой безработни			Прираст/намаление 2003/2001
	2001	2002	2003	

1. Общ брой регистрирани	578	445	284	-291
- с право на парично обезщетение	116	61	55	-61
2. Брой безработни по пол				
- мъже	373	238	161	-212
- жени	205	160	123	-82
4. Брой безработни по възраст				
- до 24 години	56	50	40	-16
- от 24 до 29 години	71	46	15	-56
- от 30 до 44 години	206	154	72	-134
- от 45 до 49 години	77	49	32	-45
- над 50 години	84	74	60	-24
5. Брой безработни по професия				
- с работническа професия	83	61	45	-38
- специалисти	36	27	30	-6
- без професия	459	349	209	-250
6. Бр. безработни по образование				
- с висше	16	7	8	-8
- със ср. спец. И ср. професионално	34	35	30	-4
- със средно общо	36	27	10	-26
- с основно и по-ниско	425	322	199	-226

- Общия брой на безработните към края на периода (2003 година) е 284 души и бележи тенденция към намаление спрямо 2001 година с 291 души, или с 50 %;

- Отчита се значително намаление на абсолютния брой безработни по общ ред с право на обезщетение с 61 души спрямо 2001 година, или намалението е с 52 %, свързано е с увеличаване на заетостта в НП “От социални помощи към осигуряване на заетост”;

- По-нисък относителен дял на безработните жени –39 % спрямо този на мъжете и намаление на относителния дял на безработните жени в сравнение с предходния период с 40 %;

- Намаление на регистрираните безработни лица от всички възрастови групи спрямо същия период на миналите години, като най-значимо намаление се наблюдава в групите от 30 до 44 години – 65 % и до 24 години – 29 %;

- Значително намаление на безработните без професия – със 250 безработни лица, или като относителен дял това намаление е с 52 % и намаление на безработните с работническа професия с 10 % в сравнение с 2001 година. Тези резултати също са свързани с НП “СПОЗ”;

- Намаление на относителния дял на безработните с висше образование с 50 % и на тези със средно образование с 12 % в сравнение с 2001 година.

По различни програми за обучение и заетост към 31.12.2003 година са включени 311 души, като на 122 души е била осигурена работа. След стартиране на НП СПОЗ в Община Струмияни за същия период са обучавани 19 души, а 225 са разкритите работни места от началото на годината по утвърдени проекти – “Личен асистент” - 10 души; “Възстановяване и опазване на българската гора” – 27 души и др. По тези програми са обучени 113 жени и 32 младежи до 29-годишна възраст.

За 2005 година са утвърдени по НП “ОСПОЗ” 177 работни места, като от тях 117 са с 12-месечна заетост, а 60 – с 3-месечна заетост.

Работните места с 1-годишна заетост са разпределени както следва:

- Приложение I – 17 работни места, включва дейностите: Текуща поддръжка и почистване на пътища, улици и други обществени терени;

- Приложение II – 93 работни места, включва дейности като: Археологически разкопки, почистване на речни корита, ремонт на настилки, ремонт на черквата в с. Струмияни, ремонтни дейности на 4-класни пътища и улици в населени места;

- Приложение III – 7 работни места, като включва дейност: Поддръжка на сгради общинска собственост и прилежащите към нея терени.

В заключение може да се каже, че това увеличение на заетите е в резултат на различни програми и мерки за обучение и заетост, което доведе до:

- Сnižаване равнището на безработица;
- Намаление на броя на регистрираните безработни лица;
- Намаление на регистрираните безработни лица без професия;
- Намаление на продължително безработните лица;
- Увеличение на устроени на работа безработни лица от рискови групи;
- Намаление на натискът на трудовия пазар.

Ако проследим тенденциите на безработицата по възрастов признак, регистрираните безработни и равнището на безработица сред населението до 29-годишна възраст в следващата таблица, ще установим следното:

- От общо регистрираните безработни за 2001 година 22 % са на възраст до 29 години, за 2002 г. – намаляват на 21 % и през 2003 г. отново спадат до 19 %, т.е. имаме висок относителен дял на безработни младежи, като тенденцията е към намаляване;
- С продължителност на регистрацията за повече от една година са съответно за 2001 – 17,5 %, 2002 – 17,08 % и за 2003 техният брой намалява на 11 %.

Таблица 20. Регистрирани безработни лица и равнище на безработицата за 2001-2003 година

Период

Регистрирани безработни лица

Равнище на безработица

С продължителност на регистрацията повече от 1 година

Общо

До 29-годишна възраст

2001
578
127
361
17,5

2002
445
96
235
17,08

2003
284
55
119
11

За да се повиши благосъстоянието на населението, особено това на младите хора, се налага да се полагат ежедневни сериозни грижи за разкриване на нови работни места, да се търсят възможности за намаляване на броя на безработните чрез различни програми и проекти, така че младите хора да не напускат родните си места, а да работят за развитието на общината. Нашето разбиране е това да стане в търсенето на нови пазари и възможности за развитие традиционните селскостопански производства и в областта на туризма, за които има прекрасни природни дадености.

В Община Струмияни на основание чл. 46а от Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, при ползването на административни и технически такси и услуги, са предвидени преференции от 30 % намаление за пенсионери,

безработни, учаци и социално слаби лица и семейства, а за инвалидите с група инвалидност – 50 % намаление.

Съгласно чл. 22 от същата Наредба размера на таксата за детска градина се заплаща с 50% намаление (от фиксираната месечна такса 30 лв.) за:

- Второ дете, когато и двете деца от едно семейство са настанени в едно детско заведение;
- Деца с един родител;
- Деца, чиито родители са с II група инвалидност;
- За трето и следващи деца.

Една от главните стратегически цели за устойчиво развитие на общината е подобряването на общественото благосъстояние и качеството на живота, осигуряване на здравословна жизнена среда. Обезлюдяването на селата в планинските райони е свързано с мигрирането на населението в селата около р. Струма, което е свързано със строителство на нови жилищни сгради по частен път. За осигуреността на населението със жилищна и спомагателна площ можем да съдим от данните в следващата таблица:

Таблица 21. Площ на жилищата в общината за 2001-2003 година (кв. м)

		Полезна площ			Полезна площ на човек	Жилищна и спом. площ на човек	
		Жилищна	Спомагателна	Площ кухни			
2001	191838	125288	32332	34218	28,15	18,38	4,74
2002	191838	125288	32332	34218	28,9	18,9	4,9
2003	191838	125288	32332	34218	29,2	19,1	4,9

Изводи:

1. Развитието на човешките ресурси продължава да бъде възпрепятствано от тревожни негативни процеси и характеристики, характерни за цялата страна – миграции, не конкурентоспособна икономика, неработещи отрасли, ниска раждаемост и др. икономически фактори;

2. Влошаващи се демографски индикатори (спад, застаряване, висока смъртност и ниска раждаемост, депопулация);

3. Висока безработица сред уязвимите групи; ниско образователно /квалификационно ниво на преобладаващата част от безработните;

4. Несъответствие на квалификацията и мобилността на пазара на труда; недостатъчно ресурси за поддържане на социалната инфраструктура, съчетано с вътрешнорегионални различия по отношение наличието/достъпа до социални услуги;

5. Независимо от относително високото образователно равнище на трудоспособното население, уменията и качеството на работната сила е недостатъчно, за да отговори на предизвикателствата на икономиката, основана на знанието;

6. Значително изостават процесите на обучение през целия живот. Отбелязват се и несъответствия между потребностите на бизнеса в и съответната професионална специализация и подготовка на трудовите ресурси.

Образование

Бъдещето на една държава са нейните деца. На територията на общината функционират 3 детски градини с капацитет около 200 места. Най-голямото детско заведение в общината е ОДЗ "Снежанка" в с. Микрево. В него се възпитават около 55 деца на възраст от 3 до 7 години. В детската ясла има една група от 17 деца, а в детската градина две групи – 38 деца и численост на персонала 23 (9 педагогически и 13 не педагогически). В ЦДГ "Радост" в с. Илинденци, има една яслена група от 21 деца и две групи в детската градина - 40 деца и 11 души персонал (4 педагогически и 7 не педагогически). Детското заведение разполага с парно отопление. В ОДЗ "Слънце" - с. Струмани, се възпитават 40 деца на възраст от 3 до 7 години (яслена група -12 деца и 38 в детската градина). Числеността на персонала е 14, като от тях педагогически 4 и не педагогически – 10.

Броят на децата в тях обаче прогресивно намалява, като причините са общоизвестни – намалена раждаемост, миграция сред младежите и отрицателен прираст. От 200 деца през 1999

година броят им достига до 180 през 2003 година. Изходът може да бъде в различни младежки програми за осигуряване на заетост и адекватна социална политика.

Таблица 22. Детски градини

Години	Брой	Места	Деца	Персонал
2001	3	200	-	-
2002	3	200	-	-
2003	3	200	180	48

За да отговоря на съвременните изисквания за обучение и възпитание на децата, ОДЗ „Снежанка” се нуждае от провеждане на мероприятия в следните направления:

1. Генерален ремонт на сградата на ОДЗ „Снежанка”;
2. Измазване на тавански етаж и боядисване на фасадата;
3. Смяна на дограмата;
4. Поставяне на теракота на кухненския блок и пералното помещение за изолиране на влагата, умивалници и тоалетни на II етаж;
5. Изграждане на стълбище към таванския етаж;
6. Инсталиране на домофонна уредба на входа;
7. Изграждане на нов вход – по-широк и удобен за родители, деца и персонал;
8. Изграждане на комбинирана парна инсталация;
9. Изграждане на канализационна мрежа;
10. Ново оборудване и обзавеждане;
11. Нови дворни уреди, изграждане на алеи, чешма на двора;
12. Ремонт на басейна на двора.

На територията на общината има три основни училища и едно средно. СОУ "Св. Паисий Хилендарски" в с. Микрево е най-голямото в общината и в него се обучават 252 ученика, разделени в 13 паралелки. Училището е на повече от 80 години, разполага с триетажна сграда. Педагогическият персонал се състои от 19 учители и 6 възпитатели. Училището има спечелен проект за „Чиста околна среда” през 2004-2005 г., на стойност 1690 лева.

Основно училище "Св. Св. Кирил и Методий" в с. Струмьяни е второто по големина училище. В него се обучават 107 ученици. В училището в с. Илинденци - ОУ "Св. Св. Кирил и Методий", броят на учениците е 86. Проблем на общината е училището в с. Игралцише, в което се обучават 10 деца.

В училищата и детските градини на територията на община Струмьяни работят висококвалифицирани кадри с богат професионален опит.

Материално-техническата база като цяло не е добра. Ежегодно осигуряваните средства за летни ремонти като цяло са недостатъчни, не съвременни санитарни възли, остаряла материално-техническа база и мебелировка, недостатъчна компютърна техника. Отоплението е с течни и твърди горива.

Състоянието на сектор „Образование” през анализирания период е както следва:

1. Разходите за издръжка на образованието са се увеличили значително;
2. Числеността на персонала по категории малко се е увеличил;
3. Заплащането на педагогическия персонал е средно 320 лева, на не педагогическия – 172 лева;
4. Броят на учениците за последната година леко се е увеличил;
5. Средногодишната издръжка на един ученик се е увеличила 1,92 пъти, а на едно дете в детска градина 3,48 пъти през 2003 г. спрямо 2001 г.

Таблица 23. Основни показатели в образованието

№	Наименование	2001	2002	2003	2004
1.	Численост на персонала по категории -	62	61	63	65
	Общо	50	48	49	51
	В т.ч. педагогически непедагогически	12	13	14	14
2.	Брой ученици - общо	429	443	425	432

3.	Брой на децата в ДГ			180	
4.	Брой на местата в ДГ (капацитет)	200	200	200	200
5.	Брой педагогически персонал в ДГ Брой непедagogически персонал в ДГ				
6.	Средногодишна издръжка на един ученик				
	1. Микрево	55,15	59,60	80,10	192,35
	2. Струмьани	51,42	54,30	69,39	175,73
	3. Илинденци	52,10	53,30	64,15	171,40
	4. Игралище	41,15	45,15	55,20	150,10
7.	Средногодишна издръжка на едно дете в ДГ				
	1. Микрево	210,50	220,47	295,80	410,20
	2. Струмьани	205,10	212,81	294,90	391,15
	3. Илинденци	265,16	271,68	330,90	507,97

Социални услуги

Домашният социален патронаж в Струмьани обслужва 40 човека. Домашният социален патронаж е изцяло на общинска издръжка и се организира, ръководи и контролира от общината. След преминаването му като общинска услуга дейностите по обслужването са недостатъчни.

Издръжката на дейността е както следва:

- 2002 г. – 11 746 лева, 8 броя персонал;
- 2003 г. – 21 495 лева, 8 броя персонал;
- 2004 г. – 22 773 лева, 5 броя персонал.

Изводи:

- Персоналът в ДСП е недостатъчен, през последната година чувствително е намалял;
- Издръжката на дейността се е увеличила през 2004 година в сравнение с 2002 година с 11 027 лева или с 94 %;
- Недостатъчна са разширени услугите, оказвани от ДСП;
- Отделят се необходимите финансови средства за издръжка на дейността;
- Да се предвиди разкриване на нови социални услуги в общината.

На територията на общината, в с. Раздел, има Дом за възрастни с психически разстройства. В момента в дома се намират 120 жени, за тях се грижат 36 човека персонал, със средна заплата 194 лева. Издръжката на дома е 182 000 лева. за анализираният период тенденцията е следната:

- 2002 г. – издръжка 29 518 лева, численост на персонала – 36;
- 2003 г. – издръжка 138 456 лева, численост на персонала – 36;
- 2004 г. – издръжка 182 844 лева, численост на персонала – 36.

Издръжката на болните през последните две години значително се е увеличила, през 2004 г. в сравнение с 2002 г. увеличението е с 153 326 лева или с 5,2 пункта, като броят на обслужвания персонал се е запазил. Числеността на медицинския персонал е 10 души, със СБРЗ 196 лева, което е крайно недостатъчно, като се имат предвид тежките условия на труд.

Въпреки увеличената издръжка (която е крайно недостатъчна за нормалното лечение и хранене на болните) и запазената численост на персонала, проблемите в този дом са доста сериозни, като:

1. Сградата се нуждае от основен ремонт, в момента е в лошо състояние;
2. Липсват перални машини, пере се на ръка;
3. Домът се намира в планината, до него се стига много трудно, поради лошото състояние на пътя;
4. Средствата за един болен са недостатъчни, нужни са допълнителни средства (помощи);
5. Заплащането на медицинския персонал е ниско и крайно недостатъчно.

Здравното обслужване на населението е приоритет на общината. Селищата на територията на община Струмјани са осигурени с постоянно медицинско обслужване, но за всичките 21 населени места са сключени само 5 лекарски договора с РЗОК. Най-добри възможности за оказване на квалифицирана медицинска помош има в селскиот здравен учасък на с. Микрево.

В общината има шест лекарски практики, обслужвани од 5 лекари, 4 фелдшери и 8 медицински сестри. Кабинетите са оборудвани с апаратура, предоставена од Световната банка. Има и оборудван ехографски кабинет.

Стоматологичните практики са 4, обслужвани од трима стоматолози и три медицински сестри. Кабинетите са оборудвани с модерна техника.

В село Микрево и Струмјани има два частни зъболекарски кабинета и две частни аптеки. Като цяло здравеопазуването и медицинските услуги са на ниско ниво. Нема изградени болници и диспансери. Един лекар (стоматолог) обслужва околу 1906 души, което покажува, че проблемите със здравното обслужване на населението од района са сериозни.

Изводи:

- Липсва център за спешна медицинска помош;
- Някои од населените места са тврде оддалечени од Сандански;
- Патицата са во лошо состојание и населените места са тврдостъпни за оказване на навременна помош;
- Липсва педијатр;
- Като цяло местното население не е доволно од состојанието на здравеопазуването, на практика 15 села во Малешевска планина немаат достъп до првична медицинска помош;
 - В общината не е создадена неопходната мрежа од лечебни заведения за болнична и извънболнична помош;
 - Ниска е осигуреноста с медицински персонал;

Съобщенијата са предмет на дејност на Далекосъобщителен териториален възел - Благоевград. На територията на общината има изградени четири автоматични телефонни центри, които осигуруваат всички современи телекомуникациони услуги. Всички села са телефонизирани – Струмјани - 2000 поста, Цапарево – 500 поста, Игралце – 500 поста.

Във всички населени места са изградени пощенски станици. Врху 90 % од територията на общината има добро покритие на мобилните оператори – М-Тел, Глобул, Мобиком.

Курьерски фирми (DHL, ТНТ Експрес) също осъществяваат дејност на територията на общината.

Макар и затруднен, достъпът до Интернет е възможен.

Социалниот и културниот живот во общината е сосредоточен во читалищата, 6 на број, и библиотеките. Някои од селата имаат фолклорни ансамбли - Микрево, Струмјани, Илинденци, Игралце, Никудин и Цапарево. Читалищата “Братя Миладинови” во село Микрево и “Будител” во село Струмјани имаат танцови състави.

Читалище „Будител”, с. Струмјани, располага с богат библиотечен фонд, зала за репетиции и читалня. Самодейците към читалището са носители на множество награди на национални и меѓународни надпявания и конкурси.

Музейна сбирка „Струмјани” во с. Струмјани вклучува одделите археологија, етнографија и општа историја. Безспорно един од нај-интересните експонати е мозаиката с изображение на Христовиот монограм (Хризма) од Ранно-христијанска епископска базилика до с. Микрево.

Част од културата на общината са традиционните селски събори, отразени во културниот календар на общината.

Во с. Горна Рибница се намира првото килијно училище во Мелнишка околия, основано през 1844 година.

Културниот календар на общината е разнообразен и наситен с възможности за културни прояви и развлечения, како празнување на Богоявление, Панаир на виното, интерпретација на обичај Лазаров ден, седмица на общината, концерт послучај Гергьовден, народни събори во селата, ден на детето, VIII издание на Меѓународниот склуптурен симпозиум на фондација „Арт център”- Илинденци и други.

Община Струмјани е вклучена и во програмата „Кредо”, во проект за транс-гранично сътрудничество с Р Македонија и во Проект за културно сътрудничество, които опше са во дејствие.

Недостатъчно ресурси за поддържане и опазване на богатото културно наследство и паметниците на културата е характерно за всички общини в страната. Тяхното ново социализиране предстои и може да изиграе решаваща роля за превръщането им от обект на опазване в инструмент за регионално развитие.

4. Състояние на инфраструктурата и екологията

Община Струмияни има изградена добра инфраструктура, която в годините се осъвременява и модернизира. Това осигурява на общината възможности за бъдещо социално-икономическо развитие и за привличане на нови инвестиции.

4.1. Инфраструктура

4.1.1. Пътна мрежа в Община Струмияни

Община Струмияни има удобно транспортно-географско положение, през територията ѝ минава една от междуречните европейски магистрали Е-79 с направление Калафат-Видин-София-Кулата-Солун-Атина. В проект е магистрала „Струма”, част от коридор № 4, която ще преминава през територията ѝ.

На територията на общината се ползват два вида транспорт – железопътен и автомобилен. Общината и кметствата полагат непрестанни грижи за поддържане на пътната мрежа във вид, който да осигурява необходимите условия за нормално движение на МПС и пешеходците.

Таблица 24. Пътна мрежа в Община Струмияни

Наименование	Мярка	Дължина
Дължина на пътната мрежа общо	км	-
- първи клас	км	15
- втори клас	км	-
- трети клас	км	60
- четвърти клас	км	200

Както се вижда и от Таблица 20, в общината има около 200 км пътища IV клас, 60 км III клас и 15 км I клас (Е-79). Всички населени места са свързани с общинския център с пътища III и IV клас, като 80 % са асфалтови и 20 % с трошено-каменна настилка и черни пътища. Това създава проблеми по придвижването на стоки и хора и налага спешно проектиране и изграждане на нормални пътни връзки. В момента общинската администрация е предприела стъпки и е в процес на предпроектно приключване.

През общината преминава международната ж.п. линия София-Кулата-Атина. Най-близката аерогара е на 140 км в град София.

Община Струмияни има изключително добро транспортно обслужване – постоянни автобусни връзки с всички населени места в общината, както и постоянни автобусни и ж.п. връзки със Сандански, Петрич, Благоевград, София и др. населени места.

Основният извод, който може да се направи за транспорта в Община Струмияни е, че този отрасъл през последните години търпи непрекъснато развитие в положителна посока, изразяващо се в следното:

- Добре развито транспортно обслужване, постоянни автобусни връзки;
- Осигуряване на ежедневни транспортни връзки, до всички села в общината, включително високопланинските и слабо населени места;
- Постоянни ж.п. връзки с много населени места;
- Предстои изграждане на международен път Струмияни – Берово (Р Македония), който в момента е в лошо състояние;
- Състоянието на този път е сериозна пречка за достигането на всички селища, разположени в Малешевската планина, пречка за икономическото развитие и особено на селския туризъм, който има добър потенциал от природни дадености;
- Домът за възрастни хора с психични разстройства се намира също на този път, това го прави трудно достъпен;

- Населените места в планината са по-слабо развити поради лоша инфраструктура и отдалеченост, което трябва да бъде преодоляно чрез адекватни мерки от общинската администрация за преодоляване на вътрешните различия в населените места от общината, за изравняване на стандарта на живот;

- Наличието на пътища с трошено-каменна настилка затрудняват придвижването.

В границите на общината има една газостанция, 4 бензиностанции, намиращи се на първокласния път Е-79, като едната разполага и с автомивка.

- По отношение геополитическото положение – директна връзка с Македония – Микрево - Добри лаки – пътя е в отвратително състояние; от много години се говори за тази връзка, която може да се свърже с трансгранично сътрудничество и развитие на съвместни инициативи; липсва митница;

- Състоянието на този път е сериозна пречка за достигането на всички селища ситуирани в Малешевската планина; пречка за икономическото развитие и особено за селския туризъм, за който има потенциал в тази планина; Домът за възрастни с психични разстройства също се достига по този път;

- Има вътрешни различия в общината – населените места в Малешевската планина са по-слабо развити, поради отдалеченост, лоша инфраструктура и т.н.

4.1.2. Електроснабдяване

Всички села в общината са електрифицирани и телефонизирани. Трафопостовете са 30 броя.

4.1.3. В и К мрежа и канализация

Водоснабдяването в общината, както за питейно-битови нужди, така и за напояване на земеделските земи е на добро ниво. Някои от селата в Малешевската планина са само частично водоснабдени потреблението на вода в общината е показано в таблица 25:

Таблица 25. Потребление на вода в община Струмјани

Период	Доставена вода общо (хил. м ³)	От която за домакинствата	Доставена вода общо на човек	От която за домакинствата	Дял на водоснабденото население от общото на страната
2001	296	246	119	108	91,7
2002	300	243	124	109	91,9
2003	300	243	124	109	91,9

На територията на общината има частично изградена канализационна мрежа в поголемите села, предстои частично изграждане на канализационна мрежа в селата Струмјани, Микрево, Илинденци и Драката.

Замърсителите на водите са преди всичко от битов характер.

Данни за емисии на вредни вещества в атмосферата от индустриални горива и производствени процеси липсват в официалните данни от статистиката.

Екология

Общинската програма за опазване на околната среда се разработва на основание изискванията на ЗООС и отчита настоящето състояние на околната среда на територията на община Струмјани, съществуващите потенциални замърсители, реалния риск за човешкото здраве и необходимите мерки.

Основните задачи, които се поставят с програмата, са свързани с бъдещите мероприятия за намаляване на вредните последици от човешката дейност, както и изготвяне на работен план, съдържащ организация на изпълнение, начини на финансиране, отговорни звена, методи за контрол и превантивни дейности.

Община Струмјани се стреми към бъдеще, в което ресурсите на околната среда се използват по най-разумен и ефективен начин, за да бъде тя здравословно и приветливо място както за нейните жители, така и за туристите.

Целите на програмата за опазване на околната среда са следните:

- Да се определи къде към настоящия момент е община Струмяни по отношение на опазване на околната среда;
- Обвързване на бъдещите проекти и мероприятия на общинска администрация с националните, световните тенденции и стратегии по управление на околната среда;
- Разработване на проекти и финансиране на инициативи, съответстващи на възможностите, предоставени на общината от гледна точка на териториално разположение, демографски и икономически особености, природни дадености и други фактори;
- Откриване на източници на финансиране (национални и международни програми, предприемачески фондове и др.);
- Доизграждане и обогатяване на Зелената система;
- Повишаване ефективността на дейностите свързани с управление на отпадъците;
- Подпомагане развитието на селски и екотуризъм;
- Подпомагане развитието на биологично земеделие, екологосъобразно животновъдство;
- Създаване на организация за насочване на силите на общинските и държавните органи, частния бизнес, неправителствените организации, научните организации и гражданското общество към изпълнение на заложените в плана приоритетни мерки или за предотвратяване на нови замърсявания.

Сроковете в програмата са съобразени с настоящето финансово състояние на общината и изискванията на екологичното законодателство действащо към момента.

Неразделна част от тази програма е и Програмата за управление на дейностите по отпадъците на община Струмяни.

Екологичните проблеми на общината са свързани с добива на мрамор и флуорит. Нарушеното екологично равновесие при с. Илинденци представлява сериозен проблем, причинен от добива и обработката на мрамор. Това е важен фактор за икономиката на общината, но са необходими промени в производствената практика, както и рекултивация на ерозиралите почви.

Екологични проблеми създават също флуоритната мина "Славянка" и ерозиралите почви на Малешевска планина, спрямо които се налага прилагането на мерки за рекултивация и залесяване.

Известно отрицателно влияние върху околната среда оказва международният път Е-79, минаващ през територията на общината. Натовареното движение води до замърсяване на въздуха и увеличаване на шума.

Община Струмяни е участвувала в проекта "Прест" - тригодишен екологичен проект на Британския ноу-хау фонд за целия регион на Пирин, целящ развитието на устойчив туризъм в планините Рила и Пирин. Подкрепата е била реализирана чрез предаване на британския практически опит в управлението на защитени територии.

Общината е участвала и в общ проект с други три общини (по поречието на Струма) с цел проучване за разработване на план за управление на околната среда и за устойчиво развитие на поречието на Централна Струма. Проектът е бил финансиран от програма ФАР.

Екологичната обстановка в общината като цяло се характеризира с добри показатели по отношение чистота на отделните компоненти на околната среда: атмосфера, води, почва. Утвърдената структура на икономиката не предполага отделяне на вредни емисии в атмосферата. В отоплителните сезони, когато като енергиен източник се използва предимно твърдо гориво, се повишава концентрацията на замърсители във въздуха, но в рамките на допустимото. През последните години в атмосферата не са регистрирани вредни емисии от амоняк.

Стабилната екологична обстановка е добра предпоставка за привличане интереса на инвеститори с високотехнологични производства, както и за стремеж на вече трайно установилите се да опазват околната среда.

4.2.1. Битови отпадъци

Общински съвет - Струмяни е приел Наредба, определяща реда и условията за третиране и транспортиране на битови и строителни отпадъци. Наредбата действа на територията на община Струмяни, съгласно чл. 20, ал. 1 от ЗМСМА. С наредбата се определят задълженията, отговорностите и взаимоотношенията между общинска администрация от една страна и звената занимаващи се с почистване, събиране и транспортиране на строителни и ТБО.

(Наредбата определя задълженията на ръководителите на всички учреждения, търговски обекти, държавни и частни фирми, учебни заведения, болнични заведения и на гражданите по отношение на ежедневното почистване и поддържане на чистотата на ползваните от тях сгради, дворове и прилежащите им територии, както и правилното събиране на отпадъците.

Целта на настоящата наредба е да осигури необходимите мерки за предотвратяване или, когато това е невъзможно, за ограничаване във възможно най – висока степен на очакваните отрицателни въздействия върху околната среда.

Наредбата е както за всички живущи или работещи на територията на общината, така и за временно пребиваващите. Наредбата третира събирането, извозването и транспортирането на следните видове отпадъци:

- ТБО от домакинствата и стопанските обекти;
- Животински отпадъци и такива от селскостопанската дейност;
- Строителни отпадъци и земни маси.

Отговорност пред общинската администрация за замърсяванията с ТБО и строителни отпадъци на дворовете и прилежащите към сградите територии носят:

- Ръководителят на съответното юридическо лице, което стопанисва и експлоатира сградата;
- Собственикът (или наемател), който стопанисва еднофамилно жилище;
- Лица и фирми изпълнители на строителни обекти .

Площадката е разположена около 2,5 км северозападно от град Сандански в местността „Могилата” и заема необработваеми общински земи на площ от 83,10338 дка, в това число:

- за депониране на ТБО - 69.10 дка
- за стопански двор - 3. 20 дка
- за депониране на земни маси - 3. 00 дка
- за резервен терен - 2.00 дка
- за лесозащитен пояс -5.80 дка

Общо: 83.103 дка

Предвижда се поетапно усвояване на определения терен, като за целта площта за депониране е разделена на 6 клетки.

Площта на отделните клетки са както следва:

- клетка 1 – 14 330 кв.м.
 - клетка 2 – 10 370 кв.м.
 - клетка 3 – 10 550 кв.м.
 - клетка 4 – 12 900 кв.м.
 - клетка 5 - 7 310 кв.м.
 - клетка 6 – 13 640 кв.м.
- ОБЩО: **69 100 кв. м**

Събирането на ТБО от населението е смесено и се осъществява в кофи с обем 0,80 куб.м, като една част от домакинствата не разполага със санитарни кофи и събира отпадъците във варели, чували и т.н., което затруднява допълнително извозването им.

Съдовете за смет се извозват по един път седмично в селата включени в организираното сметосъбиране, а именно: Струмјани, Микрево и Илинденци, с. Каменица, с.Драката и с. Горна Крушица, което представлява 46 % от населението на общината. Останалите населени места от общината са със затихващи функции и непрекъснато намаление на населението и застаряване, разположени в планинската част, много разпокъсани и неблагоустроени, което прави сметосъбирането невъзможно.

От юни 2002 г. сметосъбирането е отдадено на концесия и се извършва от ЕТ ”Иван Трендафилов”. Фирмата разполага със специализирана техника за извършване на дейностите по сметосъбирането и сметоизвозването. От започване на нейната дейност на територията на общината до момента са внесени 300 кофи за ТБО в селата Струмјани, Микрево и Илинденци, като предстои снабдяване със съдове и на останалите населени места включени в организираното сметосъбиране.

В таблицата са отразени количествата на ТБО от територията на община Струмјани, съобразно списъка на постоянно живущите адресно регистрирани в гражданска служба на общината.

Таблица 26. Количества ТБО за 2004 година

Година	Брой жители	Количество на ТБО (т/год.)
1997	7 577	980
1998	7 412	910
1999	7 650	2 835
2000	7 340	2 900
2001	7 340	2 940
2002	6 700	3 100

На натрупаните на територията на общината ТБО не е правен анализ на морфологичния състав, свойствата им (физични, химични и топлотехнически), прогноза за натрупванията поради липсваща база и лошо финансово състояние.

Общо взето ТБО в района са съставени от хартия, стъкло, текстил, пластмаса, метали, хранителни и отпадъци от селското стопанство.

Не е правен анализ на процентното им разпределение, но със сигурност може да се каже, че голяма част от ТБО представляват ценни вторични суровини. Именно затова, като основна задача трябва да се разглежда обмисляне на възможността за разделно събиране. Това мероприятие е със значим икономически и екологичен ефект.

Затова, като основна задача в Общинската програма за управление на отпадъците е залегнало изследване на ТБО и възможностите за тяхното най-правилно събиране, депониране и начини за оползотворяване.

Изводи:

- Наличие на много нерегламентирани сметища;
- Силно замърсена р.Струма;
- Възможност за разделно събиране на отпадъците;
- Ефективно управление на дейностите по събиране, извозване и депониране на ТБО;
- Изграждане на пречиствателна станция за пречистване на водите на река Струма, които се силно замърсени и това е сериозна пречка за използването им за напояване;
- Реализирането на Общинската програма за управление на отпадъците е условие за екологична ефективност.

Озеленяване и чистота в населените места

На територията на община Струмьяни има един парк, намиращ се между с.Микрево и Струмьяни, това е парк "Байкал" и три градинки в селата Микрево, Струмьяни и Илинденци, разположени в централната им част. Проблемът, който общината имаше доскоро със стопанисването им, бе решен почти изцяло с отдаване на петна в тях за ВТО, като изрично условие в договора бе стопанисване и подържане на прилежащите зелени площи. Проблем към настоящия момент има с парк "Байкал", който е с много по-голяма площ, липсват съоръжения за поливане, средства за поддръжката му и др.

Таблица 27. Озеленена площ, община Струмьяни

Населено място	Озеленена площ, дка
Струмьяни	20
Микрево	44
Илинденци	7

Почистването на уличната мрежа в община Струмьяни се извършва ръчно и честотата на уличното метене е в зависимост от района. Приоритет се дава на централните улици и площи. Основно за почистване им се използват назначените по програмата на МТСП "От социални помощи към осигуряване на заетост".

Обществените заведения, частни фирми, съдържатели на заведения за обществено хранене, хората живеещи на територията на общината са уведомени за необходимостта всеки

от тях да постави съдове за смет. Конкретно за територията на общината е приета от ОбС Струмияни Наредба № 1, в която цял раздел е отделен за опазване чистотата на населеното място, подържане на чистотата на улиците и спазване от населението на норми не позволяващи натрупването на ТБО на територията на общината.

4.2.2. Екологично състояние на водните ресурси

В община Струмияни не всички населени места са водоснабдени. Причина за това са планинският релеф, обезлюдяването на селата и малкия бюджет на общината за капиталови разходи. Водопроводна мрежа е в лошо състояние, износена, 98 % са етернитови тръби; (с. Раздол), но изводът е за всички населени места в общината .

По водохващания населените места са както следва:

- **Група Плоски** - Илинденци, Струмияни, Микрево, Драката;
- **Водохващане Добри лаки** – трасе със 17 км дължина;
- **Водохващане с. Каменица** – осъществява се от два водоизточника, през летния и зимния сезон;
- **Водохващане с. Цапарево** – осъществява се от алпийски тип водоизточник;
- **Водохващане с. Гореме** – състои се от 3 извора;
- **водохващане с. Никудин** – изворно, състои се от 4 извора;
- **Водохващане с. Раздол** – изворно, състои се от два извора;
- **Водохващане с. Игралище** – алпийско, на 12 км от селото.

Водохващането се стопанисва от „Увекс“ ЕООД гр.Сандански. За ползването му „ВиК – Стримон ЕООД“ плаща ежесмесечна такса за състояща се от 0,01 лв. за куб.м. вода и 0,02 лв./куб.м. за такса ползване дължащата се на Басейнова дирекция Западнореломорски район Благоевград, т.е. 0,03 л./куб.м. За месец фирмата плаща средно 300,00 лв. без ДДС ма „Увекс“ ЕООД и 600,00 лв. без ДДС на Басейнова дирекция.

През годината за ремонтни работи по трасето водоснабдяващо четирите населени места разходите са в размер на около 2700 лв., включващи външни услуги, материали и транспортни разходи.

Сравнително с трасетата водоснабдяващи другите населени места от общината, това е най-добро състояние и с най-малко аварии през годината.

Към 30.09.2004 г. фирмата със щат от 15 човека, разпределени както следва:

- Управител;
- Касиер-счетоводител;
- Главен счетоводител;
- Инкасатори – 2;
- Водопроводчици – 7;
- Помпieri – 3.

На територията на община Струмияни има частично изградена канализационна мрежа (около 60 %) от смесен тип в по-големите села Струмияни, Микрево и Илинденци. Използваемостта и е около 50 %.

В селищна система Струмияни водоснабдяването както за питейно-битови нужди, така и за земеделски не е на необходимото ниво. Някой от селата в Малешевска планина са частично водоснабдени. Водоснабдените жители за 2004г. са 6959.

Таблица 28. Взети водни маси за 2004 година

Показатели	Водна маса м³/год.
Взети от собствен водоизточник	57 000
Повърхностни води	37 000
Подземни води	20 000
Взети от други водоползвателни системи	360 000
Всичко	474 000
Използвани водни маси	
За питейно битови нужди за населението и работещите в производството	474 000
Отпадъчни води	
Зауствани в канализацията	197 000
Зауствани в други водоприемници	139 000
Всичко	336 000

4.2.3. Качество на питейните води и ефективност на пречиствателните съоръжения

Като цяло община Струмяни е с добра екологична характеристика, която се определя от благоприятните почвени, микроклиматични и санитарно-хигиенни условия. Качеството на питейните води е добро, хлорирането им е на необходимото ниво и се извършва редовно в границите на нормите.

Пречиствателна станция има само в Цапарево – опростена чрез пясъчно филтриране. Нито един цех от добивната промишленост няма такава. Флуоритната мина е затворена.

4.2.4. Замърсяване на почвите и нарушени терени

Почвената покривка е пъстра и разнообразна. Причина за това са големите денивелации на терена и свързана с тях поясност в разпределението на растителността. Допълнително разнообразие внасят и различните по характер почвообразуващи скали, които варират от кисели (предимно по Малешевска планина) до алкални (по Пирин планина).

Най-широко разпространение имат канелените и кафявите горски почви, като след тях се нареждат рендзини и различни наносни почви.

Кафявите горски почви заемат около 24,9 % от територията. Образувани са в условия на планински климат под влияние на букова и иглолистна растителност.

Канелените горски почви са образувани в условия на субмедитерански климат на височина до около 700 – 900 м под влияние на ксерофилна растителност, с преобладание на благун и космат дъб.

Делувиалните, алувиалните и алувиално–ливадните почви са формирани от различни по характер наноси около течението на р.Струма, а на места и около долните течения на притоците ѝ.

Стръмните и обезлесени терени, пясъчливите почви, засушливия климат, интензивното тютюнопроизводство и животновъдство, особено в миналото са благоприятствали и благоприятстват развитието на ерозионните процеси и в Пиринската част на територията. Изнасянето на почвите, засипването на земеделските почви и затлачването на напоителните системи причиняват ежегодно на селското стопанство големи загуби.

Площната ерозия се проявява в най–силна степен на голите и слабо облесени склонове земи. Разкъсаната често почти липсваща растителна покривка дава път на изветрителните процеси на основната скала и възможност на дъждовните води да изнасят посредством повърхностния транспорт огромни количества почвена маса и то от хумусно акумулативния хоризонт на почвата.

Линейната ерозия се проявява главно във вдълбаване и оширяване на хидрографската мрежа. Най – интензивното развитие на линейната ерозия е свързано с района на плиоценските наслаги около селата Илинденци и Струмяни.

Необходимо е борбата с ерозията да е предимно чрез лесо-културни мероприятия и по-малко чрез технико-укрепителни мероприятия и да продължава и за напред до пълното и ликвидиране.

Замърсяването на почвата обикновено е в резултат от наднормената употреба на изкуствени торове и пестициди в селското стопанство, от торов отпадък от животновъдството и от битови отпадъци. Поради стагнацията обаче в селското стопанство през последните години, количеството на пестицидите в почвите значително намаля. За същите са изградени кубове и се съхраняват на определени безопасни места.

За територията на общината не е констатирана висока степен на замърсяване на почвата, което е гаранция за екологично чиста селскостопанска земя и селскостопанска продукция.

На територията на общината няма данни за замърсяване на почвите с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати и други замърсители.

4.2.5. Шумово замърсяване

През територията на община Струмьяни минава международния път Е-79 – София – Кулата, както и жп линията София – Кулата. Минаващият през с. Струмьяни път Е-79 е доста натоварен.

Измервания на нивото на шума не са извършвани. Община Струмьяни не е обременена с голямо шумово натоварване. Промислените предприятия са изнесени извън населените места, а производството им е такова, че не са източник на шумова среда.

4.2.6. Радиационен фон

Радиационният „гама” фон постоянно се следи, но е в границите на нормите. За периода 2000-2004 година няма регистрирани стойности по-високи от нормалните. Основният радиационен фон за България е 0,02-0,03 mR/h.

Изводи

Качеството на околната среда бележи последователно подобрене в цялата община. Основните проблеми са свързани с:

- Достъпа до питейна вода с необходимите качества за всички населени места;
- Подобряване качеството на водите в отделните села;
- Недостатъчно системи за отпадни води;
- Събиране на битовите отпадъци и преработката на отровни отпадъци;

Комплексното въздействие на политиката за регионално развитие, устройство на територията и опазване на околната среда е решаващ фактор за преодоляване на проблемите в териториите с натрупване на екологични проблеми.

5. SWOT анализ на община Струмьяни

5.1. Външни фактори

Идентификацията на външните фактори, разглеждани като благоприятни възможности и потенциални заплахи, както и на вътрешните фактори, разглеждани като силни и слаби страни на общината, е извършена по метода на мозъчната атака с участието на специалисти от община Струмьяни на експертите от разработващия екип. В резултат на обсъждането бяха получени следните експертни оценки на факторите:

СЕГМЕНТИ НА СРЕДАТА	ВЪНШНИ ФАКТОРИ	Оценка от 1 до 10
Политическа среда	Степен на доверие в държавните институции, политическа стабилност, политизация	6
	Финансови взаимоотношения между държавата и общините и степен на финансова децентрализация	3
	Развитие на формите на пряката демокрация и гражданското общество	5

	Приобщаване на общината към ЕС и възприемане достиженията на правото на общността	10
	Наличие на международни и национални програми за подпомагане на общините	8
Правна среда	Национално законодателство в областта на местното самоуправление и отражението му върху дейността на общините	4
	Международно законодателство и отражението му върху дейността на общините	9
Икономическа среда	Състояние на макроикономическата среда - ръст на БВП, инвестиционна активност, инфлация	6
	Достъп до кредити, данъчни облекчения за бизнеса	3
	Равнище на трудовата заетост и безработица в страната и региона	7
	Рентабилност и производителност на труда на предприятията от страната и региона. Конкурентноспособност.	3
Социална среда	Равнище на доходите в страната и региона	2
	Образователна система – нормативна база, състояние, успешност на реформите	4
	Здравеопазна система – нормативна база, състояние, успешност на реформите	3
	Развитие на обществените услуги – качество, достъпност, обхват	7
	Качество на битовата среда – осигуреност с жилища, състояние на жилищния фонд	6
	Качество на работната среда – наличие на норми регулаторни механизми	5
	Наличие или отсъствие на етническо напрежение и конфликти в страната и района. Държавна политика в областта на етническата толерантност	9
	Държавна политика в областта на равнопоставеността на половете	8
Природно-географска	Релеф (благоприятства или не развитието на общината)	10
	Климат (благоприятства или не развитието на общината)	9
	Почви (благоприятстват или не развитието на общината)	10
	Наличие или отсъствие на водни ресурси	9
	Наличие или отсъствие на достатъчно горски ресурси	8
	Наличие или отсъствие на полезни изкопаеми	8
Демографска	Възрастова структура на населението	4
	Естествен прираст	4
	Миграционни процеси	4
	Урбанизация на населените места и отражението ѝ върху развитието на общината	4
Инфраструктурна	Транспортна инфраструктура – състояние на националните и регионални транспортни артерии. Капацитет и използваемост.	4
	Комуникационна инфраструктура – пощи, далекосъобщения, радио и телевизионни мрежи	6
	Състояние на В и К мрежата и качество на обслужването	4
	Мелиоративни съоръжения – наличност и състояние	2
	Енергийни мрежи – наличност и състояние	8
Отраслова среда	Развитие на промишлеността в района	4
	Развитие на селското стопанство	3
	Развитие на услугите	6
Институционална	Състояние на финансовите институции, партниращи с общината	7

среда	Състояние на неправителствения сектор	8
	Състояние на бизнес-структурите – икономическо състояние, стабилност, отношение към местната власт, намерения за дългосрочно пребиваване в района	6
	Състояние на правораздавателните институции, охранителни организации и др.п. и отношението им към общината	4
Културна среда	Качество на нормативната уредба в областта на културата	4
	Държавна политика в областта на културата – подпомагане, финансиране, инвестиции	4
	Състояние и функции на културните институции, наличие на ясна визия и на национални програми за бъдещото развитие	4
Екологична среда	Национална политика в областта на екологията и отражението ѝ върху състоянието на общините – функции на органите, системи за мониторинг и контрол, ефективност на мерките	6
	Качество на нормативната уредба в областта на екологията	7
	Наличие и достъпност на национални и международни програми за финансиране на общински проекти в областта на екологията	7
	Наличие на трансгранични замърсявания	4
	Степен на съдействие от страна на обществото по отношение спазването на екологичните норми	3
СРЕДНА ОЦЕНКА НА ВЪНШНИТЕ ФАКТОРИ		5,69

Както се вижда, експертите оценяват външната среда на общината по-скоро като благоприятна, макар и не толкова категорично (оценка 5,69 по десетобалната система). Преценява се, че все още съществува голяма политизация на обществото, което не се отразява добре на работата на местните власти, но като цяло държавните и политическите институции са стабилни. По отношение на финансовата самостоятелност на общините се счита, че малките общини са подценени, необходима е деконцентрация на ресурсите, които се акумулират предимно на национално ниво. С най-висока оценка от външните фактори е приобщаването на страната към ЕС и възприемане достиженията на правото на общността. Оценката на националното законодателство в областта на местното самоуправление също не е висока – 4. Несъвършенствата в ЗМСМА порждат проблеми в отношенията между ОбС и ОбА, промени са необходими и в ЗМДТ и ЗОС, въпреки, че наскоро същите бяха изменени и допълнени. Безработицата в страната е висока, макар и в общината тя да е по-ниска – 9,2%. Образователната реформа не е с висок рейтинг, налице е разминаване между потребностите на пазара на труда и учебните програми. Благоприятна възможност за развитието на общината представлява ръстът на туристическия отрасъл в страната като цяло. Качеството на битовата среда е оценено малко над средното, а това на работната – под средното, тъй като се забелязват значителни нарушения на нормите за условия на труд. Демографската среда е с ниска оценка, т.е. тя представлява реална заплаха за развитието на общината, тъй като естествения прираст е отрицателен, миграцията – също, и се забелязва обезлюдяване на малките населени места.

Инфраструктурата има по-високи оценки само в частта на комуникационните съоръжения и енергийните мрежи, но що се отнася за пътната инфраструктура и особено – за мелиоративните съоръжения – те са остарели и разбити. От основните отрасли на икономиката с най-висока степен на развитие са услугите. Благоприятна възможност представлява развитието на неправителствения сектор. Най-голямото замърсяване се регистрира от главния път София-Солун, но екологичната среда се влошава и поради ниската степен на съдействие от страна на обществото по отношение спазването на екологичните норми.

Като цяло най-високи оценки има природно-географската среда, екологичната среда, институционалната среда. Ниски са оценките на социалната, демографската, отрасловата и културната среда. Това личи от следващата таблица и от графиката след нея:

Осреднени оценки по отделни сегменти на околната среда	ОЦЕНКИ
Политическа среда	6,00
Правна среда	6,00
Икономическа среда	6,25
Социална среда	5,22
Природно-географска	9,00
Демографска	4,00
Инфраструктурна	4,80
Отраслова среда	4,33
Институционална среда	6,25
Културна среда	4,00
Екологична среда	5,40

Рекапитулацията на резултатите от оценяването на факторите на средата и представена на следващата таблица:

Средна оценка на потенциалните заплахи	3,67
Средна оценка на благоприятните възможности	7,64
<i>Брой на външните заплахи</i>	24
Процент на външните заплахи	49%
<i>Брой на благоприятните възможности</i>	25
Процент на благоприятните възможности	51%
Всичко идентифицирани външни фактори	49

5.2. Вътрешни фактори

Оценката на вътрешните фактори на общината са представени по-долу и в зависимост от техните стойности могат да се определят като нейни силни или слаби страни. Както се вижда от следващата таблица, с най-ниски стойности са оценките на икономическото състояние на общината, състоянието на здравеопазването, на образованието и благоустройството и комунално стопанство.

ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ОБЩИНАТА	ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	Оценки от 1 до 10
Степен на използване на природно-географския потенциал на общината	Степен на използване на почвено-климатични предпоставки за развитие на отраслите на икономиката	3
	Използване и опазване на водните ресурси на общината	2
	Използване, опазване и възпроизводство на горските ресурси	3
	Степен на използване на полезните изкопаеми	5

Развитие на икономиката	Икономическо състояние на предприятията от общината – рентабилност, производителност, конкурентоспособност, перспективи	3
	Състояние на материалната база на предприятията	3
	Развитие на разнообразни форми на обществено-частно партньорство	3
	Развитие на частния бизнес и на малките и средни предприятия	6
	Ефективно управление на общинските търговски дружества	6
	Наличие на разнообразни форми на сдружения на бизнес структурите като търговски камари, палати, комитети и др. и партньорството им с общинската администрация	2
	Състояние на селскостопанските кооперации и фирми – финансова стабилност, инвестиционна активност, продукция	3
Финансова политика	Качество на бюджетния процес – ориентирането му към стратегическите цели, използване на съвременни форми за разработване, привличане на обществеността	4
	Наличие на действаща и адекватна система за финансово управление и контрол	7
	Наличие на методики за остойностяване на публичните услуги и прилагането им при определяне на местните такси и цени на услуги. Въвеждане на общински стандарти за финансиране на общинските дейности	8
	Потенциал за увеличаване размера на местните приходи	3
	Тенденции в събираемостта на местните приходи	6
	Оценка на инвестиционните възможности на общината	3
	Привличане на средства от алтернативни приходоизточници – съвместни обществено-частни инициативи, лизинг, банкови и облигационни заеми и ефекта върху общинския бюджет	3
	Наличие на неразплатени разходи	8
Благоустройство и комунално стопанство	Степен на инвестиционна активност на общината в областта на благоустройството и комуналното стопанство	5
	Състояние на междуселищната пътна мрежа	3
	Състояние на уличната мрежа	4
	Състояние на ВиК мрежата	3
	Състояние на чистотата	5
Развитие на здравеопазването в общината	Достатъчност на лекарските практики в до болничната помощ	5
	Степен на покритост на населените места с лекарски и стоматологични практики	4
	Осигуреност на лекарските практики със съвременна амбулаторна апаратура, екипировка и компютри	4
	Физическо състояние на сградния фонд и оборудването на болничните заведения и на транспортните средства	5
Развитие на образованието в общината	Състояние и използваемост на сградния фонд в образованието	4
	Физическо състояние на оборудването	3
	Квалификация на педагогическия персонал	5
	Финансова издръжка, достатъчност на средствата по линия на държавните стандарти за издръжка на образованието	2
Състояние на културата	Физическо състояние на материалната база в културата	5
	Квалификация на персонала, работещ в областта на културата	6
	Финансова осигуреност и възможност за генериране на собствени приходи на културните заведения	3

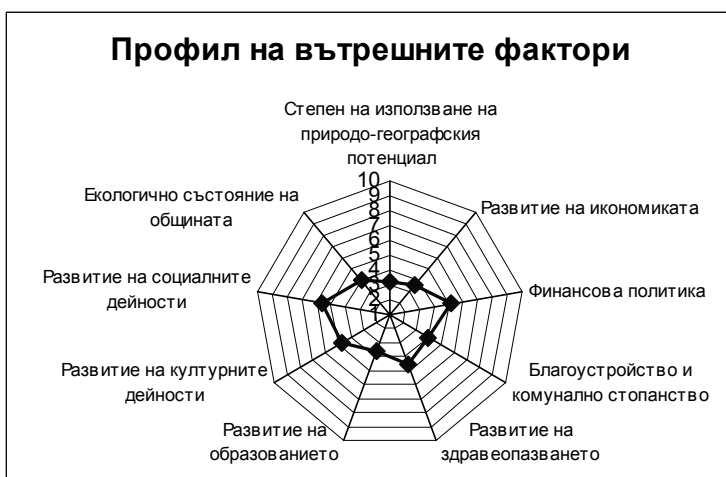
	Наличие на визия за бъдещето и на общински програми за развитие на културата в общината	6
	Международни и национални изяви и признание на културните състави	4
Развитие на социалните дейности в общината	Степен на застъпеност на социалните дейности в населените места от общината – социален патронаж	6
	Възможност за достъп на инвалидите до обществени места	2
	Състояние на сградния фонд в специализираните домове за възрастни хора – ДВПР в с. Раздол	2
	Наличие или отсъствие на етническо напрежение в общината	9
	Равнопоставеност на половете	9
	Наличие на спортни бази в общината, съответствието им на съвременните норми и изисквания и степен на натовареност	5
	Наличие на програми за подпомагане на масовия спорт и туризъм	7
Екологично състояние на общината	Адекватност на общинската програма по опазване на околната среда	5
	Организация на дейностите по събиране и обработка на ТБО. Състояние на сметищата в общината по оценки и стандарти на РИОСВ. Успешност на мерките по ограничаване и ликвидиране на нерегламентирани сметища. Обоснованост/ достатъчност на таксата за събиране и обработка на ТБО	4
	Качество на въздуха, почвата, водите	5
	Шумово замърсяване	5
	Наличие на големи замърсители	5
	Наличие и състояние на защитените територии	5
	Наличие и състояние на пречиствателните съоръжения за отпадни води	1
	Реализиране на програми за енергийна ефективност	2
СРЕДНА ОЦЕНКА НА ВЪТРЕШНИТЕ ФАКТОРИ		4,40

Оценките на вътрешните характеристики на общината са разнообразни. Ниско е оценена степента на използване на природно-географския потенциал на района за развитие на икономиката. Частният бизнес набира сили, но в по-голямата си част предприятията са с амортизирани активи и ниска конкурентноспособност. Не се използват достатъчно и формите на обществено-частно партньорство между общината и бизнес структурите. Наскоро е учредено сдружение за стопанска инициатива. Има една земеделска кооперация с остаряла техника. Общината няма голям потенциал за увеличаване размера на местните приходи, а средствата, осигурявани по линия на държавните стандарти за финансиране на държавните отговорности са недостатъчни. Състоянието на здравеопазването в общината не се отличава съществено от това в страната. Налични са 6 лекарски практики и 3 стоматологични и се ползва Бърза помощ от гр. Сандански, което създава известни проблеми. Транспортните средства и оборудването в здравеопазването са остарели. Работещите в сферата на образованието са с висока квалификация, но 60% от учителите са пътуващи. Физическото състояние на сградния фонд на културните институции е по-добро що се отнася до музеите, но не и за читалищата. Социалният патронаж има капацитет да удвои броя на обслужваните граждани. В общината не са осигурени възможности за достъп до обществени места на хората с увреждания, което е една слабост. Като силна страна се наблюдава развитието на туризма. Наскоро е създаден консултативен съвет по туризма. В общината има 7 нерегламентирани сметища, които предстои да се закрият. Големи замърсители са още мраморните цехове. На територията на общината има две защитени територии - Природен резерват „Соколата” и част от Нац. парк „Пирин”, които обаче не се опазват добре. Няма пречиствателна станция за отпадни води.

Средните стойности на оценките на отделните вътрешни фактори (4,40) показват, че слабостите преобладават над силните страни. От общо идентифицираните 52 характеристики на общината, само 12 се определят като нейни силни страни, 40 са слабости.

Средна оценка на слабите страни	3,55
Средна оценка на силните страни	7,00
Брой на слабите страни	40
Процентно съотношение на слабите страни	77%
Брой на силните страни	12
Процентно съотношение на силните страни	23%
Всичко идентифицирани вътрешни фактори	52

Осреднени оценки по групи вътрешни характеристики	ОЦЕНКИ
Степен на използване на природно-географския потенциал	3,25
Развитие на икономиката	3,71
Финансова политика	5,25
Благоустройство и комунално стопанство	4,00
Развитие на здравеопазването	4,50
Развитие на образованието	3,50
Развитие на културните дейности	4,80
Развитие на социалните дейности	5,71
Екологично състояние на общината	4,00

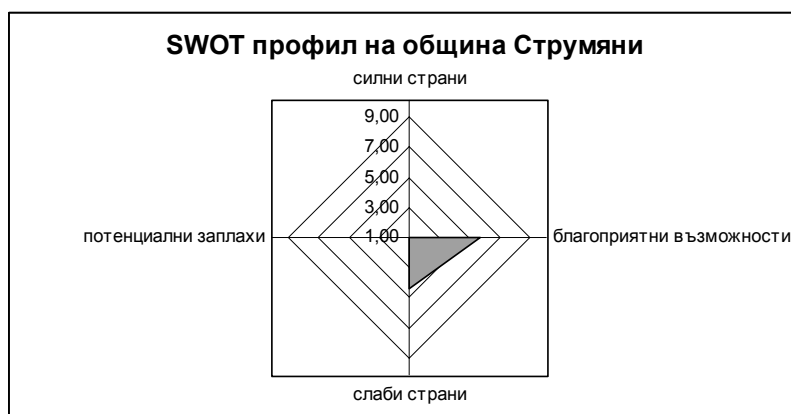

Смисълът на оценяването на факторите е да се прецени на какво може да разчита общината в бъдеще, кои свои страни да развива, от какво да се предпазва и на какво може да разчита. От следващата графика се вижда, че сред общия брой на идентифицираните вътрешни и външни фактори по-голямата част от тях са с негативно действие, т.е. определят се като вътрешни слабости или като заплахи на външната среда. По-малката част са позитивни – силни страни и благоприятни възможности. Това все пак не е най-неблагоприятното състояние, тъй като е очевидно, че от факторите на външната среда, по-голямата част са благоприятни, т.е. има реални възможности за елиминиране на заплахите и за преодоляване на слабите страни. За тази цел обаче трябва да се мобилизират силните страни на общината и да се използва потенциала на външните възможности.

5.3. SWOT профил на община Струмяни - стратегии

На следващата графика е представен SWOT профила на община Струмяни, който е позициониран в третия квадрант на SWOT матрицата. Това означава, че трябва да се предприемат стратегии, преди всичко към използване на благоприятните възможности и преодоляване на слабостите:

Приоритетите, които трябва да следва общината в своето развитие могат да се обособят още в три базисни стратегии: **подсилваща** ($O \leftrightarrow S$), **на завладяването** ($O \rightarrow W$; $S \rightarrow W$) и **мобилизационна** ($O \rightarrow T$; $S \rightarrow T$). Те активират и комбинират различни елементи от SWOT анализа. По подробно, стратегиите комбинират елементи (благоприятни възможности и рискове)- външни за общината с вътрешни елементи (силни страни и слабости). Тази вътрешно- външна дихотомия се приписва на множество силни страни, действия и лица, действащи в и извън общината.

Благоприятни възможности, произхождащи от предстоящото приобщаване на страната към ЕС, държавната политика, макроикономическата стабилност и др. са външни елементи; опасностите, причинени от влошената демографска картина, състоянието на пазара на труда, лошата конкурентноспособност на икономиката и ниската инвестиционна активност също са външни елементи. Доброто месторазположение на общината, природно-географските дадености, културно-образователното равнище на населението и др. (силни страни) са вътрешни елементи, както и недоброто състояние на основните отрасли, застъпени в общината – промишленост, селско стопанство и туризъм, екологията, отлива на работна сила, ниските доходи на населението (слабости).

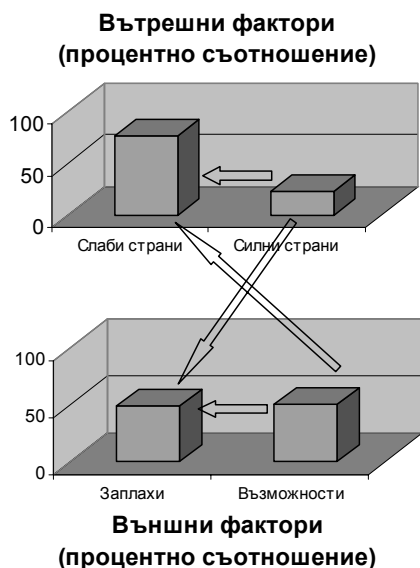
Стратегиите изтъкват ролята на външните благоприятни възможности; всъщност те подсилват силните страни на общината (подобряване на инфраструктурата за по-добро функциониране на икономиката), прекратяват слабостите (използване на чужди инвестиции за разработване на частния сектор), неутрализират рисковете и опасностите (включването в процеса на разширяване на Европа). Ролята, изиграна от външните благоприятни възможности не изключва възможността за развитие, произлязло изключително от фактори и ресурси в рамките на общината, но също тя (ролята, изиграна от външните благоприятни възможности) може да подсили и ускори процеса на развитие, като осигурява предпоставки за използването на ресурсите

Трите стратегии произлизат от външно/вътрешни връзки (подсилваща стратегия), външно/вътрешни - във вътрешността на общината (завладяваща стратегия) и външно/вътрешни - извън общината (мобилизационна стратегия). **Първата стратегия** включва фактори и ключови ресурси, които вече съществуват в или извън общината. Тази стратегия цели да подсили силните страни на общината с външни ресурси и да използва тези силни страни за привличане на чужди инвестиции.

Втората стратегия използва вътрешни и външни средства, за да обхване слабостите (модернизацията на индустрията, подобряване на местната инфраструктура, обучение на административни служители и т.н.) или да редуцира техния ефект (недоверието и стереотипите, произлизащи от липса на опит и познания за пазарните механизми или др.п.).

И накрая, **третата стратегия** използва същите инструменти като предишните две, но е насочена към преценяване на тези рискове и опасности, които могат да затруднят развитието на общината. Тя мобилизира вътрешни и външни фактори и ресурси, за да предпази онези дейности, които спомагат за това развитие.

Графично прилагането на трите стратегии чрез комбиниране на външните и вътрешните фактори е показано на следващата фигура и обяснено в текста по-долу.

Подсилваща стратегия (O←→S)

Подсилващата стратегия цели изтъкването на най- значимите елементи в рамките на общината, чрез набор от благоприятни възможности (O), които също могат да предизвикат такива.

1. Географското разположение на общината би могло да бъде по-ефективно използвано чрез разработването на европейската система от магистрали, развитието на туризма и най- вече чрез подкрепа от страна на ЕС и други международни организации (Световната Банка и др.). Последните могат да сътрудничат при създаването на защитни агенции за икономическите инициативи и включването на институционални и икономически специалисти.

2. Благоприятното географско разположение, забележителното историческо и културно наследство, наличието на международни коридори и липсата на етнически конфликти, подсилена от цялостното познаване на правата - всички тези елементи повишават ролята на туризма и спомагат за подобряването на икономиката и намаляване на безработицата.

3. Процесите на интеграцията оказва положително влияние на развитието по следните линии:

- хармонизиране и връзка между различните агенции, които имат различни индивидуални отговорности (компетенции) и са определени от държавата, за да владеят регионалната политика;
- представяне на интересите на граничните области пред Европейските и национални власти;
- идентифициране и координация на създаването и изпълнението на съвместни проекти със средства, получени от ЕС;

4. Чрез възстановяване на мелиоративните съоръжения може да се създадат възможности за използване на благоприятните природо-климатични условия за развитие на селското стопанство.

5. Очаквания засилен интерес към България като туристическа дестинация след приобщаването към ЕС ще повиши инвестиционната активност в туристически продукти. На тези очаквания трябва да се отговори с добре разработени програми и проекти за алтернативен туризъм (круизен, познавателен, ловен).

Стратегия на завладяването (O→W-S→W)

Обектът на стратегията на завладяването е да трансформира и в крайна сметка да минимизира слабите страни на общината, използвайки цялата същност на външните благоприятни възможности и вътрешните силни страни.

1. Първият аспект е свързан с пътната инфраструктура: развитието на съществуващите и създаването на нови транспортни връзки, които могат само да помогнат за подсилване на слабата икономика, която причинява емиграция и разработва доходен стандарт, отговарящ на нуждите.

2. Финансовите помощи от ЕС - съдейства много в тази посока не само по отношение на количество (финансовите средства), но също и на качество (идеи). Тази намеса спомага за развитието на частния сектор, подновяване на производствените структури и за обучаване на административните служители.

3. Процесът на разширение на Европа на изток ще изиска серия от промени: прогресивна свобода на движение на работната сила (чиито професионални умения ще са полезни и от двете страни на границата), развитие на банковата система с цел подпомагане развитието на частния сектор, намаляване на междуетническото напрежение, там където то все още съществува.

4. Приобщаването към ЕС може да реши много от слабостите на общината, не само на икономическо (по-големи финансови ресурси, регулиране на конкуренцията и на пазара на работна ръка, обучение и т.н.), но и на инфраструктурно ниво и преди всичко на социално, където те се свързват с ниско самосъзнание и дават поводи за стереотипи, спорове и конфликти.

5. Висококвалифицираните кадри и възможностите за финансиране от европейските структурни и Кохезионния фонд да се използват за решаване на инфраструктурните проблеми, за модернизиране на селското стопанство и обновяване материалната база и технологиите в промишлеността, което ще доведе до ангажиране на работна ръка и повишаване доходите на населението. От своя страна повишените доходи водят до нарастване на платежоспособното търсене и вторично стимулиране на инвестиционната активност (мултипликационен ефект).

Мобилизационна стратегия (O→T-S→T)

Обектът на тази стратегия е да се използват силните страни на общината и външните благоприятни възможности, за да се минимизират рисковете и опасностите, произтичащи най-вече от слабата икономика, която води до миграция, конкуренция и зависимост от чужди капитали, невъзможност за съблюдаване на принципите на устойчивото развитие, натрупване на екологични проблеми.

1. Рисковете, резултат от конкуренцията и от задълбочаване на вътрешнорегионалните социално-икономически различия, които могат да съществуват ще изследнеят след

построяването на Европейските коридори и при налагането на интегрируема икономика, характеризираща се с уеднаквяване нивото на развитие. Тези последни два елемента от силните страни, дават своя принос веднага след пълното им прилагане - да прекъснат миграцията от общината, да намалят зависимостта от чужди капитали, да осигурят защитни структури за бизнеса (Търговска Камара), да увеличат степента на административна и/или политическа автономност на регионално, областно или общинско ниво, да подкрепят активността на предприемачите.

2. Високото образователно ниво на работната ръка и продуктивното селско стопанство, в съчетание на очакваното подпомагане на селскостопанското производство от Европейския фонд за развитие на селското стопанство, могат да допринесат за спиране на миграцията, увеличаване на активността на гражданското общество и намаляване на безработицата.

3. ЕС и другите международни организации (Световната Банка и др.) могат да помогнат при разработването на програми, които биха намалили миграцията от общината или биха изгладили социално-икономическите различия, но също така могат да спрат корупцията и организираната престъпност, като наложат строг административен контрол.

4. Общият интерес на управляващите към сътрудничеството и зачитане правата на малцинствата може да ускори създаването на защитни структури, да децентрализира някои политически и административни отговорности, да намали конкуренцията при инициативите чрез съвместно използване на ресурсите, да намали политическите предразсъдъци и етнически напрежения.

5. Включването на общината в общата европейска регионална структура ще доведе до стабилност в политическата рамка, ще установи европейски екологични норми и изисквания, ще намали държавната централизация и ще увеличи активността на гражданското общество.

II. Стратегическа част

1. Визия, стратегическа цел

В резултат на общественото обсъждане и на базата на изводите от социално-икономическия анализ и SWOT анализа, гражданите на община Струмияни се обединяват около следната визия за бъдещето на своята община:

Община Струмияни да се превърне във високо развит селскостопански и туристически център с наднационално и ключово значение за транснационалното икономическо сътрудничество и привличането на чужди инвестиции, с разширяваща се и обновяваща се инфраструктура, със съхранени културно исторически и природни забележителности, с високо квалифицирана работна сила и висок индекс на човешко развитие.

За да стане Община Струмияни такава, каквато всички искаме да я видим, ние ще работим за създаване на благоприятен инвестиционен климат, с цел стимулиране на инвестиционната активност за създаване на работни места и източници на приходи за жителите, за развитие на туристическия бизнес в съответствие със съвременните критерии и изисквания, за технологично и структурно обновяване на икономиката и повишаване на нейната ефективност, за възстановяване на традиционните селскостопански производства, за развитието на техническата и социалната инфраструктура, за създаване на благоприятна жизнена среда, гарантираща здравето, безопасността и удобството на всички граждани и гости на общината и високо качество на живота им. В изпълнение на тази визия ще се стремим към използването на възможно най-ефективни, социално справедливи, икономически, етични и демократични средства и ще насърчаваме поведение, което води до устойчиво развитие и хармония между човека и природата.

С цел изпълнение на декларираната визия са разработени главна стратегическа цел, приоритети, стратегически цели и мерки за развитие на община Струмияни, които са представени по-долу:

Главната стратегическа цел на община Струмияни до 2013г. е **устойчиво и балансирано развитие на общината, чрез опазване и съхраняване на околната среда и развитие на туризма**. С така формулираната главна цел населението на община Струмияни очаква стабилизиране на демографските тенденции и прогресивното намаляване на населението.

2. Приоритети за развитие на община Струмияни. Цели и мерки за постигане на приоритетите.

За изпълнение на главната стратегическа цел община Струмияни определя следните **приоритети, цели и мерки**:

ПРИОРИТЕТ 1: Създаване на устойчива заетост и позитивна промяна в демографските тенденции чрез опазване и валоризиране на природното и културното наследство, чрез поддържане на хармонична и съхранена околна среда и развитие на местния потенциал за туризъм

Анализът на ситуацията и SWOT анализа показват наличието на благоприятни възможности за развитие на туризъм. Относително добре съхранената околна среда, значителното разнообразие на растителни и животински видове, както и слабите промишлени замърсители са предпоставки и потенциал за развитие на т.н. селски и познавателен туризъм. Особено важно е, че бариерите и слабостите в тази област са предимно на местно ниво, или с други думи с подходящи и последователни действия те са преодолими. Има значителни неизползувани възможности – наличието на част от НП „Пирин“ на територията на общината, съхранената околна среда, сравнително неразработен туристически ресурс, лесната комуникативност и близост до Македония. В същото време има и значителни слабости, за чието адресиране е насочен настоящият приоритет: липсата на яснота по отношение на туристическите ресурси, липсата на оформянето им в

туристически продукти в рамките на общо предлагане на туристическата дестинация, липсата, или недостатъчна обща и специфична туристическа инфраструктура и други. Важното в този приоритет, е че ще се съчетаят действия и програми за опазване на културното и природно наследство и дадености с тяхното разумно и щадящо използване. За успеха на действията и стратегиите по този приоритет е нужно обединяване на усилията на местна власт, НПО, браншови организации, институции и особено местните предприемачи. Последните са изключително важни за успеха, като следва да се предвидят специални действия за промотиране на селския туризъм сред местните хора. Предвидените в рамките на този приоритет действия са главно насочени към:

- опазване на природното и културното наследство и тяхното използване за местно развитие / виж цел 1.1. /
- опазване и съхраняване на околната среда / виж цел 1.2. /
- развитие на туризма, чрез разумното и щадящо използване на природните и културни ресурси / виж цел 1.1. /

Цел 1.1. Опазване и валоризиране на природното и културното наследство и развитие на туризма в община Струмьяни

Мярка 1.1.1. Опазване на природното, културното и историческо наследство на територията на общината.

При анализа на ситуацията и SWOT анализа се разкрива значителен потенциал за развитие на туризъм, предимно в областта на природните, културните и историческите дадености. В същото време се констатира, че до момента туризмът като отрасъл не е развит достатъчно. В тази връзка за да се стимулира по – силно развитие на туризма, респективно създаване на работни места за жителите на община Струмьяни се предвиждат следните програми и групи дейности:

- Идентификация и инвентаризация на наличните природни, културни ресурси и други туристически ресурси;
- Създаване, поддържане и актуализиране на единна база данни за тях;
- Създаване и реализация на програми за поетапна реставрация, консервация и поддържане на различните културни и исторически обекти, вкл. традиции и обичаи;
- Изграждане и доизграждане на съпътстващата обща инфраструктура към историческите и културни обекти;
- Съдействие и координация за използването на историческите и културни дадености в туристически продукти.

Очаквани резултати:

- Идентифицирани наличните природни, културни и други ресурси за туризъм;
- Поддържана и актуализирана база данни с туристическите ресурси;
- Изработени програми за реставрация, рехабилитация и консервация на културни и исторически обекти и места;
- Реставрирани и рехабилитирани културни и исторически обекти;
- Подобрена обща инфраструктура към исторически, културни и природни обекти;
- Съхранени и възобновени обичаи и традиции;
- Оценени възможности за тяхното използване в туристически продукти

Индикатори:

- Брой инвентаризирани и заснети обекти – 2007-2009г. и постоянно;
- Ремонт и поддръжка на музейна сбирка в Струмьяни – за ремонт – 2007-2009г., за поддръжка 2009-2013г;
- Брой обекти с археологически разкопки – 2008г-2013г;
- Църквата „Св.Константин и Елена” е изографисана – 2008-2011;
- Монтирана климатична инсталация и озвучителна техника в църквите в с.Микрево, Струмьяни и Илинденци – 2008-2011;
- Ремонтирани и обнвени църквите в 21 населени места в общината – поетапно през целия период
- Разработена и прилагана програма за опазване и съхраняване на културното и историческо наследство на общината – 2007-2008г.;

- Подобрен достъп до Парка, седиментните скали, пещери и други идентифицирани исторически и природни обекти;
- Брой възстановени традиции и обичаи – за периода.

Мярка 1.1.2. Създаване и доизграждане на подходяща обща и специфична туристическа инфраструктура.

От анализа на ситуацията и SWOT анализа става ясно, че въпреки сериозният потенциал за туризъм отрасълът все още е в началото на своето развитие. Според местната общност развитието на туризма е основна възможност за развитие на община Струмьяни. С оглед създаване на подходяща среда за развитие на туризма и превръщането му в доходоносен отрасъл за местната общност в рамките на тази мярка са предвидени набор от действия за:

- Създаване на подходяща обща и специфична туристическа инфраструктура, включително малки семейни хотели и къщи, посетителски и информационни центрове, информационно осигуряване и други.
- Инвентаризация на всички туристическите ресурси / исторически, културни, етническо и религиозно многообразие, екологични, биоразнообразие и други /

Очаквани резултати:

- Развита обща и специфична туристическа инфраструктура
- Проучен и заснет туристически ресурс
- Създадени туристически продукти на база на ресурсите

Индикатори:

- Създаден информационен туристически център – 1 брой през 2007г; работа през останалите;
- Създаден посетителски център – през 2009г.;
- Изградена система за информационно осигуряване в общината (табели, уеб-сайт, рекламни и информационни материали) – 2008-2010;
- Изграден 6 км общински път – от с.Микрево до параклиса „Св.Анастасий” – местността Решково – 2007 – 2009;
- Поддържане на 1 брой музей – за целия период;
- Реновиране и омазване съхранена 1 брой епископска базилика – през целия период;
- Брой създадени малки семейни хотели – 12 до 2009г; и по два през следващите години;
- Инвентаризиран туристически ресурс – база данни – през 2008г;

Мярка 1.1.3. Разработване на адекватни, на местните ресурси туристически продукти, предимно в областта на селския, рекреативния и познавателния туризъм / вкл. шадящото използване на природните ресурси на територията на Национален парк „Пирин”, която е на територията на община Струмьяни/.

Форматирано: Двустранно, Отстъп:
Отляво: 0.32 см, Редова разредка:
единичен

От анализа на ситуацията става ясно, че община Струмьяни има опит по различни проекти, свързани с развитието на туризма, както и изработена стратегия за неговото развитие. Независимо от различните проекти, по които е работила общината за развитие на туризма, от анализа става ясно, че в момента липсват предлагани местни туристически продукти, които да се предлагат на туристическия пазар. Общината е част от обща регионална туристическа дестинация като елипсва – недостатъчен собствен облик и предлагане. В тази връзка са предвидените по тази мярка комплекс от дългосрочни и устойчиви действия за създаване на адекватни и продаваеми туристически продукти, които да допринесат за получаване на приходи от туризма за местната общност и общината.

Очаквани резултати:

- Създаване на пакети от туристически продукти и мрежи, обединени около опазване на биологичното разнообразие, културно-историческото наследство, практики за устойчиво земеделие и културно наследство – част от Националната екологична мрежа и Националната мрежа на културните маршрути;
- Уувеличено предлагане на дестинацията Струмьяни;
- Уувеличен брой туристи в общината;

- Повишен местен капацитет за разработване на туристически продукти.

Индикатори:

- Разработени туристически продукти – 8 през 2008г, и по един всяка година до 2013г.;
- Увеличен брой туристи в общината /виж мярка 1.1.4/- през целия период.

Мярка 1.1.4. Създаване и подкрепа на подходящи структури за подкрепа развитието на туризма / туристически информационен център, туристически съвет и други /

Резултатите от анализа на ситуацията показват липсата на структури / организации, институции, групи хора и други /, които да оказват дългосрочна и целенасочена подкрепа в рамките на обща стратегия за развитие на туризма. Структурите, предвиждани по тази мярка ще съдействат за подобряване на средата за развитие на туризма, за подобряване капацитета на предприемачите в туризма, за подобряване на туристическите услуги, за обща политика и маркетинг на туристическата дестинация и изобщо за цялостното развитие на туризма.

В рамките на тази мярка са предвидени множество действия , насочени към:

- Създаване на структури за подкрепа на туристическия бизнес
- Повишаване капацитета на новите структури да работят в полза на общността
- Подобряване капацитета на предприемачите за туризъм, предлагане на услуги и обучение на местните общности

Очаквани резултати:

- Повишен капацитет на туристическите предприемачи
- Подобрени туристически услуги
- Увеличаванесн бройи на туристите
- Създаден туристически съвет, подкрепящ туристическия бизнес
- Създаден информационен туристически център

Индикатори:

- Брой проведени обучения и брой обучени предприемачи – в зависимост от потребностите – 2 през 2008г; по едно всяка година до края на периода;
- Създаден туристически съвет – през 2007г., работа на туристическото сдружение – през останалите години;
- Брой предоставени услуги на туристическия бизнес – през целия период;
- Брой туристи – увеличение с 500% през 2013г. спрямо 2004;
- Създадени и действащи браншови сдружения – през целия период.

Мярка 1.1.5. Промоция на туристическите продукти, занаятите, културата, традициите и природните дадености и туристическата дестинация – Струмјани

В рамките на тази мярка са предвидени дългосрочни действия за промотиране на община Струмјани като атрактивна туристическа дестинация. Предвидено е да се изготвят и разпространяват рекламни и промоционни материали, включващи различна информация за ресурсите и даденостите на общината, участие в различни събития и изложения за привличане интереса на туроператори и агенции, както и ежегодно провеждане на международния скулптурен симпозиум в с.Илинденци. Ще се поддържа уеб-страница, където също ще се намира подходяща туристическа информация. Всички тези действия ще бъдат част от обща маркетингова стратегия на община Струмјани за промоция на даденостите и туристическите продукти.

Очаквани резултати:

- Изработена и изпълнявана маркетингова стратегия за промоция на община Струмјани като атрактивна туристическа дестинация
- Привлечени чужди инвеститори в туризма
- Увеличени работни места на заети в туризма
- Създадени нови предприятия в туризма
- Туристическата дестинация – Струмјани известна на туристическия пазар
- Туристическата дестинация и продукти са предлагани от туроператори

Индикатори:

- Създадени нови работни места в туризма – 300% за периода;
- Брой създадени нови предприятия в туризма;
- Разработена и прилагана маркетингова стратегия за промоция и реклама на туристическата дестинация – Струмияни– 2008г. и приложение през останалите;
- Дестинацията се предлага от туроператори – от 2 през 2008г. и от 3-7 през следващите години;
- Изграден уеб-сайт – 2008г; поддържан през останалите;
- Брой издадени и разпространени рекламни материали;
- Брой проведени симпозиуми в с.Илинденци – ежегодно.

Цел 1.2. Поддържане на хармонична и съхранена околна среда и устойчиво използване на природните ресурси

Мярка 1.2.1. Опазване на биологичното разнообразие на територията на община Струмияни

От анализа на ситуацията и SWOT анализа се разкрива сериозен потенциал в областта на запазената околна среда и сериозното, ~~въпреки недотамно~~ все още не напълно изследвано биологично разнообразие на територията на община Струмияни.

В обхвата на тази мярка са предвидени действия за изследване и опазване на биологичното разнообразие на територията на община Струмияни. По-основните действия са:

- Изследване на биологичното разнообразие на територията на общината;
- Идентифициране на заплахите пред биологичното разнообразие и прилагане на дейности за смекчаването им;
- Определяне на индикатори и мониторинг на промените върху биологичното разнообразие;
- Прилагане на стандарти и правила за опазване на природните ресурси / видове, местообитания, ландшафти и други/ в районите с важно екологично значение;
- Развитие и използване на специални програми за обучение и повишаване на уменията и отговорностите на служителите в защитените територии, на частния сектор, на сдруженията и местната власт по отношение на оценката на допустимите граници на промяната;
- Стимулиране на инвестиции в бизнесинициативи и инициативи на местните общности, които разработват нови райони за опазване на биологичното разнообразие.

Очаквани резултати:

- Изследвано биологично разнообразие на територията на община Струмияни;
- Определени граници на допустима промяна на територията на районите с важно екологично значение;
- Повишен капацитет на служители, предприемачи и НПО по отношение на допустимите граници на промяната;
- Повишени инвестиции в инициативи на местните общности за нови райони за опазване на биологичното разнообразие.

Индикатори:

- Проведени изследвания за биологичното разнообразие на територията на общината – 2007-2009г;
- Прилагани индикатори и наблюдение на допустимата промяна – 2007-2013;
- Проведени обучения – периодично, всяка година в рамките на плана;
- Разработени нови райони за биологично разнообразие – 2010 и 2012г.

Мярка 1.2.2. Изграждане на съвременни съоръжения за преработка на отпадъци, ликвидиране на нерегламентираните сметища и подобряване системата за събиране и управление на отпадъците, включително въвеждане на разделно сметосъбиране

В предвид резултатите от анализа и обединяването на местната общност около визията за развитие на туризъм, на основа на природните и културно-историческите дадености на района и сравнително запазената околна среда, в рамките на тази мярка са предвидени действия за саниране на съществуващи регламентирани и нерегламентирани сметища, както и за

подобряване на системата за сметосъбиране на територията на община Струмьяни. Ще се предприемат действия за подобряване на екологичната култура на населението – обучения, рекламни материали и други съвместни инициативи с населението за подобряване на околната среда чрез ефективно и модерно сметосъбиране и обработване/използуване на отпадъците. Предвидено е въвеждането на разделното събиране на битовите отпадъци в някои от населените места в общината. Предвидено е използването на публично-частни партньорства при събирането и безопасната обработка на битовите отпадъци.

Очаквани резултати:

- Трайно подобряване и съхранение на екологично чиста среда чрез ефективно сметосъбиране и обработка на отпадъците;
- Саниране на съществуващите и премахване на нерегламентирани сметища;
- Повишена екологична култура и въвличане на населението в екологични инициативи, свързани със сметосъбиране и депониране;
- Привлечен бизнес за публични инициативи.

Индикатори:

- Брой санирани регламентирани сметища – 2007-2008г.;
- Брой премахнати нерегламентирани сметища – 2007 - 2008г.;
- Брой проведени обучения и екологични инициативи с населението – редовно всяка година през периода на плана;
- Брой публично – частни партньорства и общностни инициативи – през целия период;
- Въведена система за разделно събиране на битовите отпадъци – 2007 – 2013г.

Мярка 1.2.3. Въвеждане на ефективен контрол върху замърсяването на водите, почвите и въздуха и постоянен мониторинг на водите на р.Струма. Почистване и пречистване на водите на р.Струма /изграждане на пречиствателна станция/

Въпреки сравнително доброто състояние на околната среда, дефинирано при анализа на ситуацията с оглед важността на околната среда и ключовата ѝ роля за развитието на туризма, ~~и ключовата роля на околната среда~~ местната общност в Струмьяни ще насочи действия и ресурс за постоянно наблюдение и гаранция за опазването на околната среда в района.

В обхвата на тази мярка са предвидени устойчиви действия за създаване и приложение на система за ефективно наблюдение и контрол на замърсяванията на води, почви и въздух, като особено внимание се обръща на р.Струма.

Очаквани резултати:

- Постоянно ефективно наблюдение на показателите на околната среда;
- Създадена стройна система за наблюдение и контрол на състоянието на околната среда;
- Почистване на коритото на р.Струма от наноси и отпадъци и поддържането му;
- Изграждане на мини пречиствателни станции за пречистване на отпадните води, зауствани в р.Струма;
- Трайно подобряване и съхранение на екологично чиста среда

Индикатори:

- Въведена система за екологичен мониторинг – 2008г и приложение през другите години;
- Почистено корито на р.Струма – 2007г. и поддържане през останалите;
- Изградени мини пречиствателни станции за отпадни води – в Струмьяни – 2009г., Микрево – 2011, Илинденци – 2013г.

Мярка 1.2.4. Повишаване на общественото екологично съзнание и култура и привличането на гражданите в дейности и задачи по опазване на околната среда. Повишаване на общественото разбиране за защитените територии и ползата от опазване на околната среда, природните и културните ресурси и възможността за използването им като ресурси за бизнес

С оглед осъзнаването на местната общност, че основен ресурс за развитието на общината е единствено основно съхранената околна среда и трайното използване и опазване на природните и културно-историческите ресурси в общината, в рамките на тази мярка са предвидени устойчиви програми и дейности, в рамките на тази мярка, насочени към опазване на околната среда чрез като широко се въвличане на и цялото население. Предвидени са ежегодни действия чрез различни обучения, рекламни материали и събития за повишаване на екологичното съзнание и култура за трайно, устойчиво и щадящо използване на даденостите, основно чрез общественно-частни партньорства и въвличане на населението.

Очаквани резултати:

- Повишаване на общественото екологично съзнание и култура в населението на община Струмяни;
- Повишено общественото разбиране за ползата от защитените територии и съхранената околна среда;
- Създадени общественно-частни партньорства;
- Проведени обучения и инициативи за опазване на околната среда.

Индикатори:

- Проведени обучения – по две всяка година;
- Проведени граждански инициативи за опазване на околната среда – ежегодно за периода;
- Създадени общественно-частни партньорства за устойчиво и щадящо използване на природните и културно-исторически ресурси – общо 14 за периода;
- Брой създадени и продавани туристически продукти, включващи опазване на околната среда и подходящо използване на защитените територии – 8 за периода.

Мярка 1.2.5. Разработване на програми и действия за борба със свлачищата и ерозията, предимно в горските райони и за борба с вредителите по горите

От анализа на ситуацията става ясно, че въпреки възможностите за развитие на дърводобива и горското стопанство пред този подотрасъл има и доста трудности като: разпокъсаност и неизяснена собственост; липса и не поддържане на пътища; липса на програми и общи действия за борба с вредители и горски пожари. И в горските части от територията на общината и в равнинните се забелязва ерозия и наличие на свлачища, предимно дължащи се на занемарените залесителни мероприятия и превантивни действия. В рамките на тази мярка са предвидени комплекс от действия по решаване на гореизложените проблеми, а именно:

- обща политика за борба с болести и вредители по горите и с горски пожари, разработване на проекти за финансиране по целенасочени програми;
- извършване на регулярни залесителни мероприятия с цел запазване на екологичното равновесие и осигуряване на работна заетост;
- създаване на туристически продукти, в областта на екотуризъм и други алтернативни форми.

Очаквани резултати:

- Успешно справяне с болести и вредители по горите;
- Намалени горски пожари;
- Опазено екологично равновесие и намаляване на ерозията и свлачищата;
- Използване на природните ресурси в редица туристически продукти.

Индикатори:

- Създадени и действащи програми за опазване на горите от вредители и болести – 2008г. създаване, до края действие;
- Създадена и действаща програма за опазване на горите от пожари, включваща превенция и действия по потушаването им – създаване – 2007г., действие през целия период;
- Намалени горски пожари – обхваната територия със 100% по-малко през 2013г. спрямо 2004г.;

- Залесени 2100 дка горски масиви в Малешевска планина – 2007-2013г., средно по 300 дка на година;
- Декари поетапно рехабилитирани ерозирани земи – през целия период;
- Създадена система за борба със свлачищата в района на общината, вкл. карта на съществуващите и потенциалните свлачища;
- Брой локализиращи свлачища на територията на общината – през целия период.

ПРИОРИТЕТ 2. Повишаване конкурентноспособността на местната икономика чрез повишаване на достъпа до модерни технологии, внедряване на иновации и информация и знания

Анализът на ситуацията показва, че местната икономика се крепи предимно на добивната и преработвателна промишленост / добив и обработка на мрамор / , няколко шивашки цеха, няколко общински предприятия за поддържане на публичната инфраструктура, и услуги от общината и селско стопанство. Туризмът е все още в начален етап на развитието като структуроопределящ отрасъл предстои да се развива. В рамките на анализа се откроява някои основни слабости на местната икономика: използваните технологии в обработката на мрамор са морално и физически остарели, нови технологии и иновации не са въвеждани в последните 15- 20 години, липсва диверсификация на продуктовата гама, както и адекватна маркетингова ориентация. Същото важи и за селското стопанство, което освен това е разпокъсано и дребно и силно затруднява използването на модерна техника, която напълно липсва модерна, ефективна и с висока производителност техника. Липсва информация и ноу – хау за енергоспестяващи технологии и възобновяеми енергийни източници. Машинният парк и инвентара към него са тотално остарели и енергоемки. Няколкото шивашки цеха са предимно с гръцко участие и съществува опасението, че при приемане на България за пълноправен член на ЕС те ще изнесат производствата си. SWOT анализа показва редица слабости, но и доста възможности за развитие на икономиката на община Струмяни. За постигането на очакваните резултати от действията по този приоритет от изключителна важност е постоянното взаимодействие на властите, бизнеса и организациите/институциите, работещи в-в негова- подкрепа на бизнеса. Необходимо е взаимно познаване на нуждите и потребностите и концентрация на усилията в печелившата посока за развитие на икономиката и общината като цяло.

Предвидените в рамките на този приоритет действия са насочени предимно към:

- съдействие на местния бизнес за повишаване на достъпа до информация за нови технологии и пазари;
- съдействие за внедряване и достъп до нови технологии, иновации и знания, включително енергоспестяващи и възобновяеми източници / виж цел 2.1. /;
- съдействие за информиране и адресиране на изискванията на ЕС по отношение производствения процес и качеството на продукцията / виж цел 2.1. /;
- подобряване на средата за развитие на бизнеса – консултантски услуги, информация, подпомагане на стартиращ бизнес, достъп до съвременни комуникационни системи, периодично проучване на нуждите на бизнеса / виж цел 2.1. /;
- повишаване на квалификацията на заетите и преквалификация с оглед адекватност на пазара на труда / виж цел 2.1. /;
- изготвяне и разпространение на информационни и промоционни материали за привличане на инвеститори / в рамките на обща стратегия за промотиране на общината // виж цел 2.1. и 2.2. /;
- развитие на модерно и технически обновено земеделие – както възраждане на традиционното така и алтернативно и биологично земеделие / виж цел 2.2. /;
- информация за стоки, пазари и тържища / виж цел 2.2. /;;
- внедряване на съвременни сортове и породи, адекватни на пазара и нова техника и технологии, вкл. за екологично чисти продукти / виж цел 2.2. /;
- сдружаване на фермери и земеделски стопани и производители / виж цел 2.2. /;

Цел 2.1. Повишаване конкурентноспособността на местния бизнес, създаване на благоприятна бизнес среда за привличане на инвестиции и осигуряване на заетост на населението.

Мярка 2.1.1. Внедряване на съвременни технологии и иновации, повишаване достъпа до информация и знания, внедряване на системи за управление на качеството

Въз основа на анализа в рамките на тази мярка са предвидени съвкупност от дейности и действия за повишаване на достъпа до нови технологии, иновации и ноу-хау в съществуващите предприятия от добивната, дърводобивната, текстилната и шивашката промишленост. В съществуващите предприятия и в новообразуваните такива /предимно в преработвателната промишленост/ ще се предприемат конкретни действия за внедряване на нови технологии, включително и управленски, обновяване и модернизирани на съществуваща техника, машини и съоръжения. Ще се оказва подкрепа за въвеждане на енергоспестяващи технологии / енергийна оценка на нуждите, предпроектни проучвания, въвеждане в експлоатация на енергоспестяващи технологии и оборудване, изграждане на енергоспестяващи производствени линии. Ще се предоставят консултации, обучения и инвестиции в такива технологии и оборудване. Ще се оказва подкрепа за въвеждане на възобновяеми енергийни източници, като ветрогенератори, слънчеви колектори, използване на биологична маса и други. В рамките на тези дейности ще се търси и предоставя информация и съдействие от университетите и научноизследователски звена от региона и страната, както и конкретно сътрудничество и взаимодействие.

Очаквани резултати:

- Повишена конкурентноспособност и жизненост на местната икономика;
- Внедрени системи за управление на качеството;
- Внедрени нови технологии и обновени производства, включително енергоспестяващи;
- Въведени възобновяеми енергийни източници;
- Подобро сътрудничество и взаимодействие с университети и регионални и национални научноизследователски звена

Форматирано: Отстъп: Отляво: 0 см, Редова разредка: единичен, Структурно номериране + Ниво: 1 + Стил на номерацията: водещ символ + Подравнено на: 0.63 см + Табулатор след: 1.27 см + Отстъп на: 1.27 см, Табулатори: 0.63 см, Подравнено по табулатори + Не в 1.27 см

Индикатори:

- Увеличен ръст на износа – поетапно – 150 % в края на 2013г. спрямо 2004г;
- Постигнати европейски стандарти за качество на продукция и управление – поетапно за периода;
- Увеличаване на БВП в промишлеността – със 120% в края на 2013г. спрямо 2004г;
- Обновено производство, внедрени нови машини и технологии в съществуващите и новообразуваните предприятия – поетапно до 2013г.;
- Брой въведени енергоспестяващи технологии и производствени линии – през целия период;
- Брой въведени възобновяеми енергийни източници и количество ел. енергия, осигурявана от тях – за основните предприятия на територията на общината, през целия период поетапно;
- Брой проведени обучения и консултации за енергоспестяващи технологии и възобновяеми енергийни източници;
- Повишена производителност - % в сравнение с 2004г;
- Взаимодействие и съвместна работа с университети и научноизследователски звена, водещи до внедряване и иновации – през целия период.

Форматирано: водещи символи и номериране

Мярка 2.1.2. Подобряване на средата за развитие на бизнеса, повишаване на предприемаческите знания и умения, предоставяне на консултации и подобрен достъп до услуги

В рамките на тази мярка са предвидени комплекс от действия насочен предимно към повишаване капацитета на местните предприемачи в редица важни за съвременната икономика области. Предвидени са редица действия за подобряване на информационното осигуряване като инфраструктура – и ки ато основна информация в областта на ноу-хау, пазари, стандарти и изисквания – и както и добри управленски практики. Особено внимание се обръща на знанията и уменията по мотивационно поведение, предприемачество, бизнес комуникации, информационни технологии, маркетинг, бизнес планиране, разработване на бизнес план, финанси и управленско счетоводство. Актуална информация и подходящи обучения ще се предлагат през целия период на действие на плана на база на идентифицирани нужди и потребности. Предвижда се създаването и функционирането на бизнес – център, който да

предлага адекватни и полезни на бизнеса услуги – консултации, информация, експертиза, обучения и други. В рамките на тази мярка в продължение на досегашните усилия на общинското ръководство ще се доусъвършенства и подобри предлагането на административни услуги от общината за бизнеса по прозрачен начин, позволяващ нормална конкуренция и ограничаващ възможностите за корупция.

Очаквани резултати:

- Повишени предприемачески умения на местните предприемачи;
- Повишена конкурентноспособност на местния бизнес;
- Подобен достъп до пазари и клиенти;
- По-развита местна икономика;
- По-добър достъп на бизнеса до административни услуги.

Индикатори:

- Създаден и функциониращ Бизнес – център, предлагащ адекватни услуги на бизнеса – 2007 създаване, през останалия период работи;
- Увеличен БВП – 150% през 2013г. спрямо 2004г.;
- Диверсифицирана продуктова гама и пазари на местния бизнес – поетапно през целия период;
- Прилагана местна политика за подобряване на административните условия за бизнес и услуги – приета 2008г. и прилага през целия период.

Мярка 2.1.3. Промоция и реклама за привличане на външни инвеститори и създаване на смесени предприятия

В рамките на тази мярка са предвидени дългосрочни действия за промотиране на община Струмяни като добро място за бизнес и живот. Ще се изготвят и разпространяват рекламни и промоционни материали, включващи различна информация. Ще се участва в различни събития и изложения за привличане на външни инвеститори за инвестиране на територията на общината. Ще се изгради уеб-страница на общината, където също ще се намира подходяща информация. Всички тези действия ще бъдат част от обща маркетингова стратегия на община Струмяни за промотиране и привличане на инвеститори.

Очаквани резултати:

- Изработена и прилагана маркетингова стратегия за промоция и привличане на инвеститори в общината;
- Изработен маркетингов профил и рекламни материали за община Струмяни;
- Привлечени чужди инвеститори;
- Увеличени работни места;
- Създадени нови предприятия.

Индикатори:

- Увеличени чужди инвестиции – общо 300 % в края на периода в сравнение с 2004г.;
- Маркетингова стратегия - 2008г. изработена, прилагана през останалия период;
- Маркетингов профил на община Струмяни – 2008г.;
- Създадени нови работни места – 120% за периода;
- Брой създадени нови предприятия – чужди и смесени.

Мярка 2.1.4. Насърчаване на заетостта чрез повишаване на квалификацията и преквалификация при предоставяне на равни възможности

От анализа стана ясно, че качеството на човешките ресурси ~~не е нужното ниво и не отговаря~~ на пазара на труда в общината, поради което е необходимо да се предприемат действия за повишаването му, като едно от основните средства за подобряване на общинската икономика. В същото време квалифицираната работната сила, работи с остарели и слабо производителни технологии. Ниската степен на използване на съвременни информационни и комуникационни технологии, “изтичането на мозъци”, липсата на осъзната фирмена политика за квалификация и обучение на работната сила, са сериозни негативни тенденции, които

категорично потвърждават необходимостта от адекватни действия. В рамките на тази мярка са предвидени дейности за повишаване квалификацията на работната сила в съответствие с пазара на труда. Осъществяването на мерките, дейностите и проектите за повишаване качеството на човешкия потенциал в общината следва да се реализират в партньорство между местната власт и социално-икономическите партньори, в т.ч. училищата, бизнеса, сдруженията на бизнеса, териториалното бюро по труда, неправителствения сектор и други партньори. Обученията са обвързани с потребностите и динамиката на пазара на труда. Предвижда се използването на национални и европейски фондове и инициативи за създаване на заетост чрез повишаване капацитета на работната сила.

Очаквани резултати:

- Повишена заетост;
- Адекватност на работната сила на пазара на труда;
- Подобро качество на човешките ресурси;
- Разработени и прилагани адекватни, иновативни обучителни програми;
- Повишена ефективност на мерките за повишаване качеството на човешкия капитал чрез включване на всички заинтересовани страни;
- Продължителната квалификация и обучение на работното място – осъзната фирмена политика;
- Все повече хора включени в т.н. учене през целия живот.

Индикатори:

- Брой лица с повишена квалификация – за целия период;
- Брой лица приети на работа в резултат на повишена/нова квалификация;
- Намалено равнище на безработица – през 2013г. с 70% спрямо 2004г.;
- Брой фирми, прилагащи квалификация и обучение на работното място;
- Брой лица включени в програми за учене през целия живот;
- Брой програми и обучения;
- Брой осигурени места за преквалификация;
- Брой курсове за преквалификация;
- Допълнителни работни места и трайно наети лица;
- Повишаване доходите на населението.

Цел 2.2. Подобряване на условията за развитие на традиционно и алтернативно земеделие на основата на ефективни технологии, сортове и породи, както и развитие на възможностите за биологично земеделие

Мярка 2.2.1. Развитие на традиционното земеделие и алтернативни култури чрез внедряване на съвременни технологии, сортове и породи и техника за обработване. Подобряване качеството на селскостопанската продукция. Съответствие на продукцията и технологиите със стандартите и изискванията на ЕС

В рамките на тази мярка са предвидени комплекс от действия и дейности насочени към: обновяване на производствената база на селскостопанските производители, внедряване на нови технологии в производството и обработката на селскостопанска продукция. Предвидени са действия за подпомагане на малки и средни фирми в областта на алтернативното земеделие, диверсификация към пазарноориентирани култури, създаване на масиви с трайни насаждения и уедряване на земеделските участъци. Предвидено е съдействие на селскостопанските производители за внедряване на модерна и ефективна техника. Ще се подпомогне достъпът до информация, технологии и знание и внедряване на съвременни и търсени ефективни сортове и породи.

Очаквани резултати:

- Модернизирана производствена база
- Внедрени нови технологии
- Повишена конкурентноспособност на селскостопанската продукция
- Създадени масиви с трайни насаждения
- Внедрени нови сортове и породи

- Модернизирана селскостопанска техника

Индикатори:

- Брой подпомогнати малки и средни предприятия – 20 броя за целия период;
- Създадени 400 дка трайни насаждения – 2007-2013;
- Реализирани алтернативни култури – 2007-2013;
- Внедрени нови сортове и породи – брой за периода;
- Брой новосъздадени работни места в селското стопанство за периода;
- Увеличен износ на селскостопанска продукция – с 35% за периода в сравнение с 2004г.;
- Увеличен брой механизация и техника – за периода;
- Засети дка площи с култивирани билки – 2008 – 2012.

Мярка 2.2.2. Създаване на условия за предлагане и изкупуване на селскостопанската продукция / пазари, тържища, изкупвателни пунктове и други /

В рамките на тази мярка са предвидени дейности и действия за подобряване възможността за реализация на селскостопанска продукция предимно на малки семейни производители. Ще се предприемат действия за информиране и консултиране на тези стопани. Ще се предоставя информация за подходящи култури и животинска продукция, както и възможностите и условията за реализация. Ще се съдейства за изграждането на временни и постоянни изкупвателни пунктове и пазари/тържища, както и на постоянна зеленчукова борса. Ще се създадат условия за ефективна реализация на селскостопанската продукция, както и диверсифициране в по-специфични пазарни ниши. Ще се съдейства за обучение на селскостопанските производители за спазване на стандарти и изисквания за качество по време на производството и за продукцията. Ще се съдейства за изграждане на малки предприятия за преработка и консервиране на плодове и зеленчуци. Предвидено е разработването на стратегия за развитие на отрасъл селско стопанство.

Очаквани резултати:

- Подобрени условия за самонаемане / увеличаване на заетостта
- Създадени нови работни места чрез новите преработвателни предприятия
- Създадени възможности за допълнителни доходи
- Подобрени условия за реализация и живот в малките населени места
- Създадени и подобрени възможности за реализация на селскостопанска продукция

Индикатори:

- Брой регистрирани селскостопански производители – увеличение спрямо 2004г. със 110%;
- Брой предприятия за преработка и консервиране на плодове и зеленчуци – общо 3 за периода;
- Създадена стратегия за развитие на отрасъла – 2008-9г.;
- Брой създадени постоянни и временни изкупвателни пунктове и пазари– за целия период;
- Изградена и действаща зеленчукова борса – 2008-9 изграждане, 2010-13 – действие;
- Брой регистрирани земеделски производители в малките населени места – увеличение със 110% спрямо 2004г.

Мярка 2.2.3. Развитие на биологично земеделие и биологично животновъдство и производство на екологично чисти продукти

По тази мярка са предвидени комплексни действия насочени към стимулиране отглеждането на екологично чиста селскостопанска продукция, внедряване на такива сортове, информация за изисквания и стандарти, създаване на малки и средни предприятия в тази област. Ще се подпомагат съществуващи стопанства, кооперации и отделни земеделски стопани за внедряване на нови сортове и породи / например бубарство / и за спазване на технологичните изисквания. Ще се предоставя достъп до информация и ноу-хау в областта на екологичните селскостопански продукти. Ще се предоставят обучения на стопани и кооперации за стандарти, качество и технология на отглеждане на екологични селскостопански продукти.

Очаквани резултати:

- Създадени малки семейни екоферми, мандри
- Създадено ловно-рибарско стопанство за ловен туризъм
- Внедрени сортове, породи и технологии за екологично чиста селскостопанска продукция / като бубарство и други /
- Новоразкрити работни места
- Увеличен достъп до външни пазари
- Създадени нови предприятия
- Повишена конкурентноспособност на селското стопанство и преработвателни предприятия

Индикатори:

- Създадени малки семейни ферми – 50 броя за плановия период;
- Създадени мандри – 6 броя за периода, в селата: Микрево, Раздол, Добри Лаки, Игралце и Цапалево;
- Брой внедрени сортове и породи – поетапно за периода;
- Брой създадени нови предприятия в областта на екологично чистата продукция;
- Създадени масиви с алтернативни култури - два за периода;
- Създадено ловно – рибарско стопанство – 2010 - 2013;
- Произведена екологично чиста земеделска продукция – поетапно за целия период във всичките 21 населени места;
- Увеличен износ на екологично чиста продукция –% спрямо 2004г.

Мярка 2.2.4. Съдействие за сдружаване на селскостопанските производители и за повишаване на квалификацията и знанията на работещите в отрасъла

С оглед запазване и защита на корпоративни интереси от изключителна важност за отрасъла е сдружаването на селскостопански производители. В рамките на тази мярка се предвиждат действия , както по подпомагане учредяването на браншови сдружения – на животновъдите, растениевъдите, пчеларите, тютюнопроизводителите и на заетите в дърводобива, така и за тяхната дейности и предоставяне на услуги на членовете си. Предоставяне на обучение и консултации на земеделските производители, особено за разработване и управление на проекти и достъп до фондове и програми. Освен това се предвижда създаването и институционализирането на сдружение на председателите на земеделски кооперации. Ще се разработи и актуализира периодично цялостна стратегия за развитие на селското стопанство.

Очаквани резултати:

- Подобрена среда за работа на земеделските производители;
- Подобрени възможности за защита интересите на земеделските производители;
- Подобен достъп до фондове и програми
- Повишен капацитет на земеделските производители

Индикатори:

- Създадени и работещи 5 сдружения: - на животновъдите, растениевъдите, тютюнопроизводителите, заетите в дърводобива и пчеларите – създаване 2007 – 2008; действия на сдруженията – през целия планов период;
- Създадено и работещо сдружение на председателите на земеделски кооперации – 2007-8 създаване, от 2008-2013 работа;
- Предоставени консултации и обучения – по 20 консултации и 2 обучения на сдружение за година;
- Разработена и прилагана обща Стратегия за развитие на селското стопанство в община Струмяни – разработване –2008 – приложение до 2013г.

Мярка 2.2.5. Развитие на дърводобива и на инфраструктурата, свързана с него

От анализа на ситуацията става ясно, че въпреки възможностите за развитие на дърводобива и горското стопанство пред този подотрасъл има и доста трудности като: разпокъсаност и

неизяснена собственост; липса и неподдржане на пътища, липса на обща стратегия за устойчиво развитие на дърводобива. Предвидените по тази мярка набор от действия са насочени към преодоляване на трудностите пред отрасъла.

Очаквани резултати:

- Поетапно връщане горите на собствениците им;
- Изработване и поддржане на кадастър на земеделските земи, вкл. горите;
- Подобряване достъпа и използването на горите;
- Повишаване на броя на заетите с дърводобив;
- Увеличаване на БВП от дърводобив.

Индикатори:

- Изяснена собственост на горите – до 2008г;
- Създаден и поддржан кадастър на земеделските земи и горите – 2008 – 2009 – създаване, през останалите поддржане;
- Изградени горски пътища – 45 км за периода 2007 – 2013г.;
- Създадена и действаща стратегия за развитие на отрасъла, като част от стратегията за развитие на селското стопанство – 2008г;
- Повишена заетост в отрасъла – с 30% в сравнение с 2004г;
- Увеличен БВП в отрасъла – с 30% в сравнение с 2004г.

ПРИОРИТЕТ 3. Подобряване качеството на живота на гражданите на община Струмияни чрез подобряване и развитие на техническата и социалната инфраструктура, като фактор за привличане на инвестиции и усъвършенстване на бизнес – средата и повишаване възможностите за реализация на младите хора

Един от основните проблеми в последните години за община Струмияни, дефиниран в анализа на ситуацията е тенденцията за демографски срив. В рамките на последните 10-на години населението на общината е намаляло почти два пъти. Близостта на по-развити и предлагачи значително по-добри условия за работа и живот, като Кресна и особено Сандански е важен фактор за продължаването на тази тенденция. Както за развитието на бизнеса, особено за оползотворяване на потенциала за туризъм в общината е изключително важно да има добре поддржана и развита инженерна и социална инфраструктура. Особено е важно е това за развитието на туризма, който въпреки сериозните дадености и потенциал не би заел онова място в местната икономика, на което се разчита, ако общата инфраструктура в общината не е достатъчно развита. В тази връзка приоритетно следва да се поддържа и реновира тази част от инфраструктурата, която е важна за развитието на туризма. Като пример за такъв приоритет може да се посочи второкласен път Струмияни – Берово.

От ключово значение за ограничаване и поетапно спиране на демографския срив е на територията на общината да се създадат добри условия за живот – добре поддржана инженерна и социална инфраструктура, навременни и качествени социални услуги, възможности за отдих и смислено прекарване на свободното време на деца и младежи. По този начин близостта с по-развитите общини ще се превърне в предимство. Възможно е ежедневните пътувания да се увеличат / или запазят на същото ниво, но ще се намали естествената и трудовата миграция. Разбира ще има хора, които ще работят в тази съседни общини, но след работа ще пътуват отново по родните си места в община Струмияни.

Предвидените в рамките на този приоритет действия са насочени предимно към:

- подобряване състоянието на пътната мрежа / виж цел 3.1. /;
- създаване и поддржане на междуселски и горски пътища / с оглед улесняване достъпа до гори и ниви, респективно улесняване борбата с горските вредители и улесняване развитието на земеделието и дърводобива // виж цел 3.1. /;
- подобряване водоснабдяването и канализацията в населените места в общината / поетапна подмяна на водопроводните тръби на цялата територия / виж цел 3.1 /;
- разширяване и модернизация на енергийната инфраструктура / виж цел 3.1. /;
- Поддржане и увеличаване на зелените площи и възможностите за спорт и отдих / виж цел 3.1. /;
- Поддржане и осъвременяване на социалната инфраструктура / цел 3.2. /;

- Подобряване на здравното и образователно обслужване на населението/ цел 3.2. /;Подкрепа на групи в изолация за реинтеграция в обществото/ цел 3.2. /;
- Подкрепа за запазване на културата и духовното наследство / цел 3.2. /;

Цел 3.1. Доизграждане, модернизиране и поддържане на техническата инфраструктура в съответствие с европейските стандарти

Мярка 3.1.1. Подобряване състоянието и създаване на нова пътна инфраструктура на територията на общината и в населените места, в т.ч.пътна мрежа и съпътстващата я инфраструктура, тротоари и сигнализация.

В рамките на тази мярка са предвидени поэтапни действия по рехабилитация и изграждане на тротоарна и пътна мрежа между и в населените места на територията на общината, както и изграждане на междуселски и земеделски и горски пътища. В рамките на тази мярка се предвижда се също така изграждане на нов мост на р.Струма, както и улици от двете страни на р.Микревска и околоръстно шосе – Байкал – Драката. Мярката има особено важно значение, с оглед визията на общината за развитие на туризма.

Очаквани резултати:

- Подобро състояние на тротоарната и пътна мрежа в населените места на общината;
- Изградена нова инфраструктура – мост и улици;
- Подобен достъп до земеделски земи и гори;
- Подобрени условия за живот на територията на общината;
- Увеличени възможности за развитие на туризъм.

Индикатори:

- Обновени и изградени 88 км. общински пътища – четвъртокласни пътища – 10067 – Струмјани – Илинденци; Четвъртокласен път – 10422 – Вълково – Никудин; 10414 – Илинден – Цапарево; 10422 – Студена вода – Добри лаки; други - за целия период;
- Рехабилитирани 80 000 м² улични настилки / пътища и тротоари / – за целия период;
- Изградени 60км. земеделски и междуселски черни пътища – за целия период;
- Изграден мост на р.Струма – 2009-2013;
- Подобрена инфраструктура в с.Микрево – отворени улици от двете страни на р.Микревска – 2009 – 2011;
- Изградена централна част в с.Микрево – 2007 – 2013г;
- Изграден пътен участък – околоръстно шосе – Байкал – Драката – 2010г.

Форматирано: Отстъп: Отляво: 0.63 см, Редова разредка: единичен, С водещи символи + Ниво: 1 + Подравнено на: 0 см + Табулатор след: 0.63 см + Отстъп на: 0.63 см, Табулатори: 1.27 см, Подравнено по табулатори + Не в 0.63 см

Мярка 3.1.2. Подобряване на водоснабдяването и канализацията в населените места в общината

В рамките на тази мярка са предвидени действия за изграждане на канализационна мрежа в населените места в община Струмјани, изграждане на отводнителни мрежи в по-големите населени места и малки пречиствателни станции. На територията на община Струмјани има частично изградена канализационна мрежа (около 60 %) от смесен тип в по-големите села Струмјани, Микрево и Илинденци. Използваемостта и е около 50 %. Останалите населени места не са канализирани. Липсата на отводнителни мрежи на дъждовните води е особен проблем за някои населени места.

Водопроводната мрежа е строена в средата на миналия век. Все още някои населени места са със затруднено водоснабдяване. 98 % от мрежата е от етернитови тръби, които са амортизирани. Общата дължина на водопроводната мрежа е около 200 000 м.

Предвидени са действия през целия период на плана за поддържане на естествените водоизточници, изграждане на две пречиствателни станции за питейна вода, рехабилитация на водопроводна мрежа и подмяна с РРЕ тръби.

Очаквани резултати:

- Подобро качество за живот в населените места в община Струмјани;
- Подобрена екологична обстановка;

- Подобрена сигурност на населението при бедствия;
- Намаляване загубите на вода;
- Подобряване качеството на питейната вода.

Индикатори:

- Изградени отводнителни мрежи в Струмјани, Микрево, Илинденци, Драката, Каменица и Г.Крушица – поетапно през целия период;
- Изградена вътрешна напоителна система в с.Микрево – 2007-2009г;
- Доизградена канализационна мрежа в населените места – Струмјани, Микрево, Илинденци, Драката, Каменица и Г.Крушица - поетапно през целия период;
- Изградени пречиствателни станции за отпадни води в с.Струмјани, Микрево и Илинденци – 2008 – 2013г;
- Поддържани 44 естествени водоизточника – за целия период;
- Изградени пречиствателни станции за питейна вода – два броя за периода 2007-2013г.
- Рехабилитирана водопроводна мрежа – 200 000 м. за целия период;
- Изграден водопровод – Гореме, Никудин, Раздол, между Микрево и Каменица и „Бероняк” - Илинденци.

Мярка 3.1.3. Разширяване и модернизация на енергийната инфраструктура, включително газификация. Въвеждане на енергоспестяващи технологии и използване на възобновяеми енергийни източници

В рамките на тази мярка са предвидени:

Енергоефективно саниране на големите обществени сгради (задължително по Закона за енергийна ефективност); поетапна подмяна на уличното осветление с енергоефективно;

Газификация на публични и частни потребители: Стимулиране на ползването на алтернативни/възобновяеми енергийни източници (чрез масово информироване за предимствата и възможностите); Подкрепа за въвеждане на възобновяеми енергийни източници за нуждите на училища, детски градини, домове за възрастни и други сгради и услуги, публична общинска собственост.

Форматирано: Шрифт: 11 пкт, Цвет на шрифта: Авто, Български

Очаквани резултати:

- Изградена електрическа мрежа – с.Драката и с.Каменица;
- Изградена газопреносна мрежа и съпътстваща инфраструктура;
- Газифицирани основни сгради и публични потребители;
- Създадена възможност за газифициране на предприятията и жилища;
- Енергийна ефективност на публичните сгради - подмяна на дограми, енергоефективно отопление;
- Използуване на възобновяеми източници – поетапно монтирани слънчеви колектори на училища, детски градини и други сгради публична общинска собственост;
- Намаление на разходите по издръжка на публичните сгради и уличното осветление;
- Подобрено качество на живот в общината.

Форматирани: водещи символи и номериране

Форматирани: водещи символи и номериране

Индикатори:

- Изградена електрическа мрежа в селата: Драката и Каменица – 2009г;
- Изградена газопреносна мрежа – линейни метри и куб. М потребление за целия период;
- Брой газифицирани сгради, публична общинска собственост – всички към 2010 г;
- Брой газифицирани предприятия и частни потребители – през целия период;
- Брой санирани обществени сгради – за целия период;
- Изградени отоплителни инсталации на газ в училищата, детските градини и читалищата - с.Микрево, Струмјани и Илинденци, поетапно през целия период на плана;
- Брой монтирани слънчеви колектори на сгради публична общинска собственост поетапно за целия период
- Намаление на разходите в общинския бюджет за улично осветление и за отопление на публичните сгради – средно с 25% преди подмяната;
- Брой въведени в експлоатация възобновяеми източници на енергия – за целия период.

Форматирани: водещи символи и номериране

Форматирано: Шрифт: 11 пкт

Форматирани: водещи символи и номериране

Мярка 3.1.4. Поддържане и разширяване на зелените площи в населените места на територията на общината

За да може да изпълни визията и целите си общността на Струмьяни съзнава, че важен ресурс и потенциал е чистата екологична среда. За да се запази тя такава, освен предвидените по други мерки дейности за мониторинг на показателите на околната среда и действия по ликвидиране на замърсяванията, се предвиждат и дейности по:

- Създаване на нови паркове и зелени площи на територията на община Струмьяни;
- Поддържане на парковете и зелените площи в общината.

Очаквани резултати:

- Подобрена жизнена среда
- Подобрена екологична среда
- Повишени възможности за туризъм и бизнес

Индикатори:

- Създадени паркова зона “Байкал” в с.Микрево– 2008-2009г;
- Поддържани и реновирани два паркове и зелени площи – през целия период.

Цел 3.2. Създаване на благоприятни условия за труд, отдых и бизнес на територията на общината

Мярка 3.2.1. Доизграждане, реструктуриране и модернизиране на социалната инфраструктура и нейната материално-техническа база

С оглед създаване на адекватна социална инфраструктура, която да съответства на визията и целите на община Струмьяни и да способства създаването на благоприятни условия за труд, отдых и бизнес на територията на общината са предвидени съответните дейности:

- Рехабилитация, доизграждане и поддържане на сградния фонд на училищата, детските градини, читалищата
- Реновиране, обзавеждане и поддържане на поддържан дом за възрастни с психични разстройства в с.Раздол;
- Изграждане на дом за възрастни хора с психични разстройства в с.Каменица;
- Изграждане на център за работа с проблемни деца и техните родители;
- Обновяване и модернизиране на материално-техническата база на социалните институции – училища, детски градини, читалища и други;
- Доизграждане и поддържане на централната градска част в селата Струмьяни, Микрево и Илинденци;
- Поддържане на съществуваща и създаване на нова материална база за спортните клубове и за масовия спорт.

← --- **Форматирани:** водещи символи и номериране

Очаквани резултати:

- Създадени благоприятни условия за труд, отдых и бизнес в общината
- Повишено качество на живот
- Подобрена база и условия за обучение, предоставяне на социални услуги и спорт

Индикатори:

- Рехабилитиран, обновен и поддържан сграден фонд в 4 училища, 3 детски градини, 6 читалища – през целия период;
- Доизградена и поддържана централна градска част в селата Струмьяни, Микрево и Илинденци – 2007-2013г. – поетапно;
- Рехабилитирани, поддържани и създадени 3 спортни площадки в селата Струмьяни, Микрево и Илинденци и 6 детски площадки – за целия период;
- Изградени физкултурни салони в училищата в с.Микрево, Струмьяни и Илинденци – 2008, 2010 и 2011г;
- Изградени и поддържани три броя многофункционални спортни зала в с.Микрево, Струмьяни и Илинденци – 2009г. и поддържане през останалия период;
- Ремонтирани и обновеци стадиони в с.Микрево, Струмьяни и Илинденци – 2008г.;

← --- **Форматирани:** водещи символи и номериране

- Благоустроено дворно пространство и подменени съоръжения в детските градини - с.Микрево, Струмјани и Илинденци – 2009, 2010;
- Реновиран, обзаведен и поддржан дом за възрастни с психични разстройства в с.Раздол – 2007-2010;
- Изграден, обзаведен и поддржан дом за възрастни с психични разстройства в с.Каменица;
- Изградена и обзаведена сграда за Читалище в с.Илинденци – 2007-2010г.;
- Изграден център за работа с проблемни деца и техните родители –2010г.;
- Редовно обновяване материално - техническа база в социалните заведения – през целия период.

Форматирани: водещи символи и номериране

Мярка 3.2.2. Подобряване ефективността на образователната система, вкл. адекватност на обучителните програми с пазара на труда и повишаване квалификацията на педагогическия персонал

По тази мярка са предвидени следните основни дейности,:

- Адаптиране на сгради, компютърни мрежи и друго оборудване;
- Развитие на информационните технологии, развитие на бази данни, информационни системи и др.
- Осигуряване на професионално насочване в средното училище;
- Разработване на учебни програми, адекватни на пазара на труда;
- Създаване на програми за професионално образование и обучение в информационните и комуникационни технологии;
- Включване на информационните и комуникационните технологии в обучителния процес;
- Повишаване квалификацията на педагогическия персонал, участието му в международни програми и обучения;
- Партньорство между социалните и икономическите страни и мониторинг на нуждите на пазара на труда.

Очаквани резултати:

- Подобрена ефективност на образователната система в общината;
- Адекватност на обучителните програми с пазара на труда;
- В обучителния процес са включвани ~~са~~ информационните и комуникационните технологии; ~~в обучителния процес~~
- Повишена квалификация на педагогическия персонал;
- Разработени и прилагани модерни обучителни програми.

Индикатори:

- Брой разработени нови обучителни програми;
- Брой ученици намиращи работа по специалността след завършване - с 60% повече в сравнение с 2004г.;
- Брой училища, използващи информационните и комуникационните технологии в обучителния процес – всички до 2013г.;
- Брой преподаватели повишили квалификацията за периода – с 50% повече в сравнение с 2004г.;
- Брой училища с компютърни кабинети – всички ~~през~~ до 2013г.

Мярка 3.2.3. Подобряване на здравното обслужване на населението и достъпа до него

Здравното обслужване е един от елементите на ~~внеожето~~ качеството на живот в далена ~~общината~~. Въпреки децентрализацията и на практика преминаването на здравните заведения в частна и държавна собственост, общината, респективно местната общност следва да създава подходящи условия за предлагане на качествени и навременни здравни услуги. От анализа става ясно, че:

- в общината не е създадена необходимата ~~липсва~~ мрежа от лечебни заведения за болнична и ~~извънболнична помощ, като такава се ползува от съседните общини;~~
- сравнително ~~ниска~~ е осигуреността с медицински персонал.

В рамките на тази мярка са предвидени действия за предоставяне на информация за правата на пациентите, както и за осигуряване на подходяща инфраструктура за извършване на качествени

Форматирани: водещи символи и номериране

здравни услуги. Също така се предвижда поддържането на селските здравни служби, както и създаването и поддържането на траен диалог между всички заинтересовани страни.

Очаквани резултати:

- Подобро здравно обслужване на населението;
- Подобро качество на живот;
- Повишена информираност за правата на пациентите;
- Създаден механизъм за трайно подобряване на здравната помощ на територията на общината с участието на всички заинтересовани страни.

Индикатори:

- Обновени и поддържани здравни служби в населените места – за целия период;
- Наличие на необходимия брой квалифициран медицински персонал на глава от населението – за целия период;
- Създаден траен модел за общностно решаване на проблемите в здравеопазването с участието на всички заинтересовани страни – 2008г.;
- Повишена информираност за правата на пациентите – през целия период.

Мярка 3.2.4. Съдействие и последователни действия за реинтеграция на групи в социална изолация

В община Струмани има твърде много фактори и предпоставки за уязвимост на различни социални групи. Маргинализираните групи и уязвимите общности са тотално изключени от местното управление и може да се каже до много голяма степен от обществения живот. Тези групи / например безработни, възрастни, инвалиди, малцинства / не познават достатъчно своите права, по кои канали и как могат да получат достъп до информация, нямат достатъчно капацитет за дефиниране и отстояване на своите интереси. Не са привлекли вниманието на общността, нито пък имат знания и умения да привлекат съмишленици, да напишат проекти и да наберат средства. Не знаят и за момента не вярват в своето участие в местното управление. За решаване на проблемите с реинтеграцията на групи в социална изолация в рамките на тази мярка са предвидени следните дейности:

- Създаване на Обществен съвет за социална интеграция;
- Разработка и прилагане на специализирани програми за интегриране на лица в изолация;
- Предоставяне на обучения и консултации за повишаване на знанията на тези групи за правата им, за възможностите за участие в местното управление и други;
- Разработване и изпълнение на проекти за интеграция на уязвимите групи.

Очаквани резултати:

- Създаден Обществен съвет за интеграция;
- Приложени програми за интеграция;
- Повишен капацитет на лица в изолация;
- Повишени възможности за участие в местното управление;
- Намаляване на лицата в изолация;
- Изпълнение на конкретни проекти, насочени към лицата в изолация.

Индикатори:

- Създаден Обществен съвет – 2007г.
- Разработени и прилагани програми за интеграция – през целия период;
- Намален брой лица в изолация – 2008 към 2004г. – с 30%; 2013 към 2004 с 75 %;
- Реализирани конкретни проекти за лица в изолация – през целия период;
- Брой лица в изолация преминали обучения – по 30 на година.

Мярка 3.2.5. Развитие на физкултурата и спорта, извънкласните форми за занимания с деца и младежи. Увеличаване на социалните услуги, предлагани на територията на общината, както и тяхната ефективност и партньорство с НПО

В рамките на тази мярка се предвиждат дейности насочени към:

- Създаване на разнообразни извънкласни занимания към училищата в общината – компютърно обучение и занимания, кръжоци, чужди езици и други;
- Набор от действия за привличане на деца и ученици за участие в масов спорт – създаване на клубове и НПО, организиране на състезания и други мероприятия;
- Работа на културните институции насочена към потребностите на жителите на общината;
- Обновяване и създаване на нова материално-техническа база и спортни пособия;
- Увеличаване на броя и качеството на предлаганите социални услуги в партньорство с НПО.

Очаквани резултати:

- Подобрено качество на живот в малките населени места;
- Създадени по-добри условия за реализация и осмисляне на свободното време на деца и ученици;
- Създадени предпоставки за намаляване на миграцията;
- Подобрени и по-ефективни социални услуги.

Индикатори:

- Брой създадени извънкласни занимания – за целия период;
- Брой деца и ученици взели участие в извънкласните занимания – през 2008 в сравнение с 2004г. – 50% увеличение, 2013 към 2004г. – 100% увеличение;
- Брой създадени спортни клубове и НПО – за целия период;
- Брой деца и ученици участвали в спортни клубове и НПО – увеличение с 50% през 2010г.;
- Брой деца и ученици участвали в спортни мероприятия – за целия период;
- Брой нови и брой подобрени социални услуги – за целия период;
- Разширена дейност на Домашен социален патронаж – 2009г.;
- Брой НПО, въввлечени и предоставящи социални услуги – 1 през 2007г, 3 през 2008г.

ПРИОРИТЕТ 4. Развитие на местното самоуправление, взаимодействието и партньорството между различните институции и организации и трансграничното сътрудничество

Анализът на ситуацията и SWOT анализа категорично доказват, че един амбициозен план на една малка община може да успее само ако ресурсите, усилията и действията са обединени и концентрирани в рамките на една, обща споделена визия и стратегии и пътища за нейното постигане. В тази връзка от ключово значение за успеха на ОПР /ОПР-плана/ на община Струмяни е взаимодействието и партньорството между различните институции, бизнес, НПО, браншови организации и граждани. Повишаването на административния капацитет за разработване и управление на проекти в партньорство със всички заинтересовани страни, както и включването на общността в процеса на вземане на решения са важни фактори за успеха на плана на общината. Същевременно без подобряване на услугите, предоставяни от общината и други публични институции не би могло да се подобри средата за бизнес и средата за живот в общината, които са от ключово значение за подобряване на демографските тенденции за община Струмяни. Същевременно следва да използват възможностите, които предлага трансграничното сътрудничество – обмен на култура и традиции, опазване на околната среда и щадящото използване на природата, възможностите за бизнес и особено туризъм.

Предвидените в рамките на този приоритет действия са насочени предимно към:

- повишаване управленския и административен капацитет на местните власти, институции и организации / виж цел 4.1. /;
- привличане на бизнеса за участие в публични инициативи, по-голяма прозрачност и гражданско участие в управлението / виж цел 4.1. /;
- подобряване на услугите от публичните институции за населението / виж цел 4.1. /;
- развитие на инфраструктурата около границата с Македония / виж цел 4.2. /;
- разработване и приложение на програми и действия за съвместно опазване и управление на околната среда / виж цел 4.2. /;

- инициативи за сигурност и превенция на риска в граничните райони / виж цел 4.2. /;
- съвместни икономически инициативи, предимно в областта на туризма, както и културен обмен / виж цел 4.2. /.

Цел 4.1. Развитие на капацитета на местните институции и гражданските организации, прозрачност и публичен контрол в местното самоуправление, работа в партньорство.

Мярка 4.1.1. Повишаване на управленския капацитет на местната власт и местните организации и социални партньори

В тази мярка са включени множество действия за по-нататъшно демократизиране на местното самоуправление чрез: въвеждане на европейски иновационни практики, създаване и доразвитие на капацитета за разработване и управление на проекти от международни донори и програми, особено от ЕС, национални програми и фондове – както и за обществено-частни партньорства и привличане на бизнеса в публични инициативи; изграждане на административен капацитет за планиране и усвояване на средства в партньорство между публични институции и НПО и граждани, и други. Предвидено е предоставяне на техническа помощ за подготовка на проекти, обучение и развитие на уменията за управление на проекти, финансов контрол, информационно осигуряване на процеса на управление, системи за мониторинг и оценка.

Очаквани резултати:

- Повишен управленски капацитет на местната власт;
- Повишен капацитет на местната общност за разработване и управление на публични проекти;
- Повишен капацитет за реализация на публично-частни партньорства.

Индикатори:

- Проведени обучения за общински служители – по две първите три години, по едно за оставащите;
- Брой приложени европейски иновационни практики – през целия период;
- Проведени обучения по разработване и управление на европейски проекти – по две всяка година;
- Брой разработени проекти с участие на социални партньори;
- Брой консултации по разработване и управление на проекти – за целия период.

Мярка 4.1.2. Подобряване на услугите от местната власт, информационното обслужване и достъпа на населението

В рамките на тази мярка са предвидени комплексни дейности за повишаване качеството на предлаганите общински услуги. Предвидени са действия за въвеждане на системи за управление на общинската собственост, за управление на персонала, за управление качеството на публичните услуги, системи за управление на средства от структурните фондове /одитни пътеки / и други в съответствие с международните стандарти. Периодично ще се проучва мнението на гражданите за качеството и начина на предлагане на услугите, като се търси тяхното подобряване. Ще се разшири обслужването на гражданите в центъра за услуги. Особено внимание се отделя на прозрачността и снижаване на възможностите за корупция.

Очаквани резултати:

- Непрекъснато подобряване качеството на общинските услуги;
- Разработени и прилагани системи за управление на общинската собственост, публичните услуги, финансово управление и други;
- Въвеждане на европейския стандарт ISO 2000 в управлението на общината;
- Редовно проучване мнението на гражданите и подобряване на управлението;
- Повишена прозрачност и намалени възможности за корупция.

Индикатори:

- Разработени системи за управление: на общинската собственост – 2007г; за управление качеството на публичните услуги – 2008г; за финансово управление – 2011г; за управление на персонала – 2010г;
- Приложена система за одитните пътеки при управление на средства от структурните фондове – 2007-2008г;
- Въведен европейския стандарт ISO 2000 в управлението на общината – 2008г;
- Проучвания мнението на гражданите – по две всяка година от плана.

Мярка 4.1.3. Партньорство за местно развитие между местната власт, НПО и други организации и институции. Гражданско участие в управлението.

В рамките на мярката са предвидени следните дейности:

- Работа на местната общност в партньорство;
- Приложение на демократични модели за участие на гражданите в управлението;
- Развитие на партньорства с частния сектор, неправителствения сектор и цялата местна общност;
- Обучение на местните партньори в прилагане на принципа на планиране с участие;
- Работа в мрежа;
- Развитие на общинския маркетинг в партньорство с НПО;
- Информация и публичност на предвидените мерки в плана;
- Съдействие и целенасочени усилия за интегриране на всички етноси и младите хора за равноправно и пълноценно участие в обществения живот.

Очаквани резултати:

- Местната общност работи в партньорство;
- Гражданите участват в местното управление;
- Младите хора участват в работата на общинския съвет;
- Реализирани публично-частни партньорства;
- Изградена консултативна група с представители на заинтересованите страни за наблюдение изпълнението на плана;
- Местните партньори работят в мрежа;
- Интегриране и равноправно участие на различни етноси и млади хора в обществения живот и местното управление.

Индикатори:

- Брой решения с участие на общността – през целия период;
- Брой проведени публични обсъждания – текущо;
- Брой заседания на консултативната група - периодично;
- Брой проведени обществени форуми – за целия период, регулярно;
- Участие на представители на различни етноси в работата на общински комисии;
- Брой млади хора участвали в заседания на постоянни комисии и обществени съвети – през целия период.

Цел 4.2. Развитие на трансграничното сътрудничество между двете общини /Струмјани и Берово/, осигуряващо хармонично развитие на територията и хората

Мярка 4.2.1. Подобрјаване на техничката инфраструктура до и околу границата.

При анализа на ситуацијата и SWOT анализа се разкрива сериозниот потенцијал за съвместно развитие на трансграничниот район на територията на двете общини – Струмјани и Берово. Действијата предвидени в обхвата на тази мярка основно са насочени към:

- Ддоразвитие и доизградане на пътната инфраструктура свързваща двата района;
- Иизградане на подходяща инфраструктура в района на ГКПП;
- Иизградане на митница;
- Подобрен достъп до транспорт и комуникации и услуги;
- Предоставяне на съпътстващи услуги.

Очаквани резултати:

- Подобрена и поддържана подходяща пътна инфраструктура в граничния район;
- Изградена съпътстваща инфраструктура в района на ГКПП;
- Изградена и действаща митница;
- Наличие на структури, предоставящи релевантни услуги.

Индикатори:

- Реновиран пътен участък Струмяни – Берово – 2007г;
- Изградена митница – 2008г;
- Подобрена инфраструктура в района на ГКПП – 2008г., поддържане през останалите;
- Предоставени услуги – комуникации, транспорт, бизнес и други – 2008г. и постоянно.

Мярка 4.2.2. Опазване и съвместно управление на околната среда в районите около границата. Подобряване на сигурността и безопасността в граничните райони от двете страни на границата.

В рамките на тази мярка се съдържат: разработване на съвместна програма за предприемане на дългосрочни действия по опазване на околната среда, съвместно управление с оглед хармоничното и устойчиво използване на територията и природните ресурси, управление и мониторинг на водите на р.Струма, опазване и управление на водни басейни и др., система и обща програма за ранно предизвестяване за бедствия и аварии в граничния район, предпазване и защита от ерозия, земетресения, наводнения и лавини, осигуряване на специализирано оборудване и инфраструктура, разработване на общи планове, изготвяне на карти на общия риск, развитие на общи инструменти за изучаване, превенция, наблюдение и контрол върху природните и технологични рискове.

Очаквани резултати:

- Дългосрочни, съвместни и по-ефективни действия за опазване на околната среда в рамките на програма;
- Съвместни програми за управление на гранична територия и природни ресурси;
- Управление и мониторинг на водите на р.Струма, водещо до опазване на водите;
- Повишена възможност за опазване на околната среда и превенция на риска от бедствия и аварии

Индикатори:

- Действаща обща програма за ранно предизвестяване за бедствия и аварии, предпазване и защита от ерозия, наводнения и други природни бедствия, с общи планове, инфраструктура, институции и оборудване – 2007 – 2009 изработване, през останалите действие;
- Действащи общи инструменти за изучаване, превенция, наблюдение и контрол върху природните и технологични рискове – 2009г. създаване, през останалите действие.
- Създадена и действаща обща система за мониторинг на околната среда – 2008г. и до 2013;
- Обща система за управление на риска – 2008- 2013г.

Мярка 4.2.4. Трансгранични инициативи за икономическо сътрудничество и културен обмен. Развитие на туризма в крайграничния район чрез използване на природните дадености, доброто екологично състояние и културните и исторически възможности и потенциал.

В рамките на тази мярка се предвиждат поредица от дейности, като:

- Улесняване на достъпа и обмена на информация, стоки и услуги между производители и търговци;
- Създаване и подкрепа на подходящи структури;
- Предоставяне на информация и услуги за бизнеса;
- Трансгранични инициативи за откриване на културни и исторически паметници и ресурси, които са част от обща или сходна култура;
- Инициативи за идентифициране на подходящи паметници и културни и исторически дадености за използването им в общ туристически продукт;

- Обмен на културни календари и изработване на общ културен календар;
- съвместни инициативи за опазване на природни и културни дадености на територията на трансграничния район;
- Разработване на общи туристически продукти;
- Разработване на обща маркетингова стратегия и общи промоционални материали.

Очаквани резултати:

- Подобрен бизнес среда, улеснен достъп и обмен на информация, стоки и услуги;
- Създадени структури в подкрепа на бизнеса в граничния район;
- Създадена база данни от културни и исторически дадености и ресурси в двата района – в България и Македония;
- Инициативи и обменни участия в културни събития и фестивали;
- изработен общ културен календар;
- Съвместна промоция на културни и исторически забележителности;
- Разработени общи туристически продукти;
- Разработена обща маркетингова стратегия.

Индикатори:

- Увеличен обмен на стоки и товари през 2013г. в сравнение с 2004г. със 150%;
- Брой създадени структури в подкрепа на бизнеса;
- Брой, създадени трайни бизнес партньорства и бизнес инициативи – през целия период ← - - - -
- Брой реализирани съвместни проекти – през целия период;
- Създадена и поддържана база данни за културни и исторически дадености и паметници в районите в двете страни – 2008г. за създаване и през всички години поддържане;
- Създаден общ културен календар – 2008г., поддържан през останалите години;
- Брой разработени съвместни туристически продукти – 2008 – 2013г;
- Разработена маркетингова стратегия – 2008г., приложение през останалите години;
- Брой съвместни рекламни и промоционални действия – 2008 – 2013г.

Форматирани: водещи символи и номериране

Приложение № 2 - Основни проекти, предвидени по приоритети и мерки.

III. СЪВМЕСТНИ ДЕЙНОСТИ И ПРОЕКТИ С ДРУГИ ОБЩИНИ

Резултатите от анализа на ситуацията в община Струмяни и на тези в няколко съседни общини /Сандански, Петрич и Кресна /, както и въз основа на дефинираните приоритети, цели и мерки в плановете на тези общини дават възможност за определяне на общи дейности и проекти за развитие на съседните общини.

Предвидени са съвместни дейности в следните области¹:

1. Подобряване водоснабдителната инфраструктура в общините Струмяни, Сандански и Петрич;
2. Подобряване на пътната инфраструктура в общините – Кресна, Струмяни и Сандански;
3. Подобряване екологичното състояние в общините Струмяни, Сандански и Кресна чрез разширяване на депото за ТБО;
4. Опазване на биологичното разнообразие чрез разширяване и поддържане на защитени територии, съвместно от няколко общини.

Посочените по-горе дейности се предвижда да бъдат реализирани чрез следните проекти:

1. Изграждане на Язовир „Никудин” – намиращ се на р.Либнишка край с.Никудин и с.Добри лаки. Язовирът се предвижда да е с обем 110 млн.куб.метра и включва: отчуждителни мероприятия, довеждаща инфраструктура и пречиствателна станция за питейни води. Предварителна стойност – 155 млн.лева²;
2. Рехабилитация на III –клас път – Кресна – Г.Крушица –Вълково – Сандански, успореден на Е-79 и с обща дължина 32 км. Предварителна стойност – 3.5 млн.лева;
3. Разширяване на Регионално депо за твърди битови отпадъци /ТБО/ - поетапно изграждане на две нови клетки – №2 и №3; Предварителна стойност – 6 млн.лева;
4. Изграждане и поддържане на защитени територии с общините Кресна и Сандански. Предварителна стойност – 500 х.лв.

IV. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА (ПРИЛОЖЕНИЕ № 1)

¹ Дейностите са преминали процес на координация между посочените общини и има споразумения за тяхната реализация

² Стойността на този и другите проекти в този раздел не са включени в индикативната финансова таблица, поради невъзможност за разделение по общини!

V. РЕД И НАЧИН ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ НА ПЛАНА

При разработването и приемането на ОПР:

ОПР на община Струмияни се разработва с широко участие на местната общност и на практика включва всички заинтересовани страни. Предварителната подготовка по разработване на плановия документ е стартирана от ОА още през 2004г. Още по това време започва събиране на документи и първоначални консултации с някои заинтересовани страни. В началото на 2005г. ръководството на община Струмияни възлага изработването на ОПР на общината на екип от външни експерти от Дунавския център за обучение и развитие с ръководител доц. д-р Борислав Борисов. Експертите от центъра съставиха график за разработване на плана, в който сериозно внимание бе обърнато на включването на различните заинтересовани страни, институции, организации и граждани в разработването. Проведеха се поредица от срещи с представители на всички заинтересовани страни за коментирание на различните части от плана:

- за извършване на SWOT анализа / присъствали повече от 40 души /;
- за представяне на анализа на ситуацията, основните изводи и тенденции, както и за дефиниране на потребности и приоритети, както и за първоначално определяне на визията на общината / присъствали повече от 30 души /;
- за представяне на стратегическата част на плана;
- за представяне на приетия от ОбС ОПР на община Струмияни.

На практика първите три срещи бяха т.н. публични обсъждания на отделни части от плана.

Същевременно ОА периодично през целия процес информираше местната общност за статуса на разработване на плановия документ, както и за важността и очакванията за мнения и коментари. Всъщност целият планов процес бе достатъчно отворен и публичен и всички, които са имали желание и възможност са могли да изкажат мнение и да препоръчат и защитят необходимост на своята група, институция или заинтересована страна.

Завършеният ОПР бе приет на отворена за гражданите сесия на ОбС, като в съответствие с достъпа до информация ОПР на общината е достъпен за всеки гражданин, който го поиска. Отделни части на плана са публикувани и разпространени и по други канали.

При изпълнението и актуализацията:

Предвидената група за наблюдение изпълнението и актуализация на ОПР на община Струмияни е с достатъчно широк състав и включва представители на основните социални партньори. Освен това, така както в процеса на самото разработване и в процеса на изпълнението и актуализацията основната философия ще бъде максимална информираност на местната общност и включването ѝ в разработването на ПРОПР и в промените в самия ОПР.

Предвижда се различните оценки на изпълнението на ОПР да са съгласувани с местната общност преди внасянето им в Общинския съвет. Самото разработване на ПРОПР ще става с широко общностно участие, следвайки методиката на разработване на ОПР на община Струмияни. Ще се използват всички информационни канали за достигане до максимален брой жители на общината, като задължително ще се привличат всички социални партньори.

Пълният текст на ОПР на община Струмияни е изпратен на областния управител на област Благоевград.

Копие от плана е изпратено и на министъра на МРРБ, както и до РСР на ЮЗРП.

VI. ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОПР

Изпълнението на планов документ от средносрочен тип, каквото се явява ОПР на община Струмияни е дълъг / до 2013г. /, сложен и монообхватен процес, който зависи от фактори и промени във вътрешната и външната среда. Плановият документ следва да е предвидил възможностите и заплахите във външната среда, особено при пълноправното членство на България в ЕС / от 2007г. /.

Непосредственият контрол и отговорност по изпълнение на ОПР е на Кмета на общината. В рамките на тази отговорност Кмета на общината определя Група за наблюдение изпълнението на ОПР на община Струмяни.

Групата е в състав:

- заместник кмет на община;
- двама общински специалиста;
- трима общински съветника;
- двама представители на НПО;
- двама представители на бизнеса и/или на браншови организации;
- двама представители на социални партньори;
- един представител от гражданите.

Кметът определя конкретния състав на Групата със своя заповед. Представителите на ОбС в групата за наблюдение се определят на заседание на ОбС.

Обхват на работа на Групата за наблюдение:

- наблюдава процеса на реализация на ОПР
- на база на по-долу посочените оценки изготвя различен тип документи, основно доклади с оценка, препоръки и предложения
- групата ще извърши **четири вида оценки**:
 1. Ежегодни за оценка на изпълнението и напредъка по реализация на ОПР. Тази оценка се извършва като се сравни ПРОПР за съответната година с нейната реализация и цели оценка на първоначалните резултати от изпълнението, сравнение на достигането на целите, оценка на използването на финансовите ресурси, необходимост от актуализация, препоръки и предложения за актуализация и за следващата ПРОПР и др.; Групата изготвя ежегоден доклад.
 2. При необходимост – при сериозна промяна в ситуацията, при задание от ОбС и други; Групата изготвя документ, съгласно поставената задача.
 3. При влизане на България в ЕС – края на 2006г. или началото на 2007г.; Групата изготвя доклад с препоръки и предложения.
 4. В края на периода за оценка на постиженията и въздействието от реализацията на ОПР, оценка на ефективността и ефикасността на ресурсите, анализ на изпълнението, изводи и препоръки за новия ОПР и др. Групата изготвя доклад за цялостното изпълнение на плана. Препоръчва се включването на външни експерти.

Основни резултати и индикатори за оценка реализацията на ОПР:

- Преодоляване на неблагоприятните демографски тенденции – в 2013 населението на общината ще се запази на същото равнище както през 2005г
- Заетостта на трудоспособната част от населението ще се запази на същото равнище, както през 2005г.
 - Брутният вътрешен продукт на 1 жител ще се увеличи най-малко с 40%;
 - Брутният доход на 1 жител ще се увеличи:
 - с 30 % през 2009г. спрямо 2005г.
 - с 50% през 2013г. спрямо 2009г.
 - Увеличение на заетите и самонаетите в туризма – двойно в сравнение с 2005г.
 - Увеличен брой туристи за 1 година – с 500% в сравнение с 2005г.
 - Околната среда е запазена със същите добри показатели по всички компоненти
 - Липсват нерегламентирани сметища / поетапно ликвидирани през годините на изпълнение на плана /
 - Изградена и функционираща пречиствателна станция на р.Струма
 - Всички общински сгради са с подобрена енергийна ефективност
 - На територията на общината действат поне два възобновяеми енергийни източника
 - Въведени в действие програми за съвместно опазване и управление на околната среда и риска/ съвместно с община Берово /.